

Tallinna Vangla kodukorra seletuskiri

Muudetud käskkirjaga:  
20.12.2019 nr 1-1/19/79  
20.06.2021 nr 1-1/21/34  
25.02.2022 nr 1-1/22/22  
06.06.2022 nr 1-/22/5  
28.09.2022 nr 1-1/22/82  
31.03.2023 nr 1-1/23/29

Muudetud vaideotsusega:  
JuM 13.06.2023 nr 11-7/3437

## Sissejuhatus

Tallinna Vangla kinnipeetavatele kehtib vangla territooriumil lisaks teistele vangistusalaalastele õigusaktidele, nagu Vangistusseadus (VangS) ja Vangla sisekorraeeskiri (VSkE), ka Tallinna Vangla kodukord (Kodukord) ning muud vanglasisesed haldusaktid (direktori üldkorraldused), millega reguleeritakse kinnipeetavate elukorraldust. Uue Kodukorra kehtestamise vajadus on tingitud eelkõige seoses uue Tallinna Vangla hoone avamisega, mis toob endaga kaasa mõningaid muudatusi kinnipeetavate elukorralduses. Samuti on uues Kodukorras ajakohastatud selles sisalduvaid norme. Kodukorra juurde kuuluva seletuskirja eesmärk on täpsustada Kodukorras sätestatud.

## Seletused sätete punktide ja alapunktide kaupa

### 1. Üldsätted

- 1.1. Kodukord kehtestatakse vangistusseaduse (VangS) § 105 lg 3 alusel ning selles reguleeritakse täpsustavalt VangSis, justiitsministri 30. 11. 2000. aasta määruses nr 72 „Vangla sisekorraeeskiri” (VSkE) ja teistes õigusaktides sätestatud ning vangistusega seotud otsuste täideviimise üldist korda ja korraldust Tallinna Vanglas.
- 1.2. Vanglas viibivad isikud peavad täitma kodukorras sätestatud nõudeid ja hoidma vangla territooriumil ära õigusrikkumisi. Kodukorra täitmise kohustus tuleneb:
  - a) VangS § 67 p-st 1, mille kohaselt on kinnipeetav kohustatud julgeoleku tagamiseks vanglas täitma vangla sisekorraeeskirja;
  - b) justiitsministri 06.12.2001 määruse nr 92 „Tallinna Vangla põhimäärus” § 3 lg 2 punkti 7, mille kohaselt annab vangla direktor välja oma pädevuse piires käskkirju ja muid kirjalikke või suulisi korraldusi, mis on kohustuslikud vangla teenistujatele ning kinnipeetavatele ja vahistatutele.
- 1.3. VangS § 2 põhjal on kinnipeetav vanglas vangistust kandev süüdimõistetu; VangSi § 4 järgi on vahistatu isik, kellele on tõkendina kohaldatud vahistamist ning kes kannab eelvangistust kinnise vangla eelvangistusosakonnas. Kodukorras nimetatakse vahistatu ja kinnipeetava kohta käivates ühistes sätetes vahistatut ja kinnipeetavat ühise nimetusega – kinnipeetav.
- 1.4. VSkE § 5 lg 1 kohaselt moodustatakse kinnise vangla ühest või mitmest kinnipeetavate majutamiseks mõeldud hoonest või hoone osast osakond, kus asuvad kambrid. Moodustatud osakonda kinnipeetavate majutamiseks nimetatakse eluosakonnaks.
- 1.5. Vangla avatud osakond on see, kuhu on paigutatud kinnipeetavad. Päevakavas sätestatud aegadel on osakonna kambrite uksed lahti ning kinnipeetavad võivad oma osakonna piires vabalt liikuda.
- 1.6. Vangla suletud osakonna kambrid on lukustatud ööpäeva ringi ning päevakava järgi ei ole osakonna kambritel lahtiolekuaegu. Vangla suletud osakonda paigutatud kinnipeetavad viibivad lukustatud kambrites ööpäeva ringi, v.a tegevused, mida ei ole võimalik kambris teha (nt viibimine värskes õhus).
- 1.7. Kinnipeetavaile on graafikuid (nt spordisaali kasutamist) vaja tutvustada selleks, et nad teaksid, millal konkreetne tegevus toimub. See tagab omakorda päevakavast kinnipidamise.
- 1.8. Blankette väljastavad peale inspektori-kontaktisiku ka valvurid, et ajal, mil kontaktisikut ei ole, saaksid kinnipeetavad blanketid siiski kätte.
- 1.9. *(Kehtetuks tunnistatud 25.02.2022 nr 1-1/22/22, jõust. 01.03.2022)*
- 1.10. Võlaõigusseaduse § 127 lg 1 kohaselt on kahju hüvitamise eesmärk kahjustatud isiku asetamine olukorda, mis on võimalikult lähedane olukorrale, milles ta oleks olnud, kui kahju hüvitamise kohustuse aluseks olevat asjaolu ei oleks esinenud. VangSi § 53 lg-s 4 on sätestatud, et kinnipeetava suhtes, kes on toime pannud tahtliku enesevigastuse, tekib vanglal regressiõigus nõuda tagasi tervishoiuteenustele kulutatud summad. Seega on vanglal õigus kinnipeetavalt nõuda tekitatud materiaalse kahju hüvitamist, nt lõhutud vangla vara kinnimaksmist või enesevigastuse toime pannud kinnipeetava ravikulude hüvitamist. Vangla võimaldab kinnipeetaval tema tekitatud kahju hüvitada kohtuväliselt ning teeb kinnipeetavale sellesisulise kirjaliku ettepaneku. Kui kinnipeetav ei ole nõus enda tekitatud kahju hüvitama, on vanglal õigus pöörduda vastavasisulise avaldusega tsiviilkohtusse.

- 1.11. Põhjendatud vajaduse korral (nt vangla julgeoleku tagamiseks) on vangla direktoril õigus kodukorra täitmisest kõrvale kalduda. Ajutine kõrvalekaldumine vormistatakse käskkirjaga, mida tutvustatakse kinnipeetavatele.
- 1.12. VangS § 66 lg 1 järgi korraldatakse kinnipeetavate järelevalve viisil, mis tagab käesoleva seaduse ja vangla sisekorraeeskirjade täitmise ja üldise julgeoleku vanglas. Justiitsministri kehtestatud 05.09.2011 määruse nr 44 nr „Järelevalve korraldus vanglas“ § 2 punkti 1 kohaselt on järelevalvetoiminguks vanglas isikute ja ruumide visuaalne või elektrooniline jälgimine. Vangla üldkasutatavates ruumides (nt koridorides, jalutusboksides jne) kasutatakse elektroonilist (video ja audio) jälgimist. Videovalve on oluline julgeoleku tagamise meede vangla üldkasutatavates ruumides. Vanglale annab õiguse töödelda isikuandmeid ilma andmesubjekti nõusolekuta eelviidatud VangS § 66 lg 1. Muuhulgas läbiviidavate toimingute video- ja audiojälgimine kehakaamera abil aitab kaasa osapoolte õiguste kaitsele ning tagab võimaluse tagantjärgi operatiivselt lahendada tekkinud pretensioone. *(Muudetud 25.02.2022 nr 1-1/22/22, jõust. 01.03.2022)*
- 1.13. Kinnipeetava kohustused
- 1.13.1. VangS § 6 lg 1 järgi on vangistuse eesmärk kinnipeetava suunamine õiguskuulekale käitumisele ja õiguskorra kaitsmine. Õiguskuulekas käitumine tähendab ka seda, et kinnipeetav järgib ühiskonnas üldlevinud viisakusnorme, nt kasutab vestluses teievormi ja tervitab püsti seistes. Žargooni kasutamine väljendab ilmset lugupidamatust nii kinnipeetava enda kui ka teiste vanglas viibivate isikute vastu. Tervitamine püsti seistes on üldlevinud viisakusvorm ning viisakal käitumisel tervikuna on kinnipeetavate käitumisele üldpreventiivne mõju pärast vanglast vabanemist. Väärkuse alandamise keeld tuleneb põhiseaduse §-st 17 ning vangla peab tagama vanglas viibivate isikute põhiseaduslikud õigused. Karistusseadustiku (KarS) §-de 120 ja 275 kohaselt on ähvardamine ja võimuesindaja solvamine karistatavad.
- 1.13.2. Distsipliini saavutamiseks vanglas on vaja aktseptida ja järgida ühiskonnas kehtestatud käitumisreegleid. See nõue on seotud ametnike julgeolekuga, kuna see tõhustab kambris viibivate kinnipeetavate üle järelevalvet ja kontrolli, mis võimaldab vanglaametnikul paremini näha ja hinnata võimalikke ohte. Kui vanglaametnik siseneb kambrisse ootamatult (nt ei ole tegemist päevakavajärgse loendusega või enne ei ole teavitatud ametniku tulekust), peab kinnipeetav tegevuse, mida ei ole võimalik kohe katkestada või lõpetada, lõpetama esimesel võimalusel (nt hügieeni eest hoolitsemine jms).
- 1.13.3. *(Kehtetuks tunnistatud 25.02.2022 nr 1-1/22/22, jõust. 01.03.2022)*
- 1.13.4. Lähtuda tuleb VangSi § 67 p-st 3. Kadunud või leitud esemeist, kambris olevate isiklike esemete või vangla vara hävitamisest või kasutuskõlbmatuks muutumisest teatatakse vanglateenistuse ametnikule, et tagada ning kaitsta vangla julgeolekut ja sisekorda ning teiste isikute elu ja tervist (kambris olevate üleliigsete esemetega võivad kinnipeetavad rünnata vanglateenistuse ametnikku). Kiire teavitamise eesmärk on reageerida näiteks kadunud eseme (nt võtmete) puhul kohe ja leida see üles (teha läbiotsimine). Vangla vara hävitamise või kasutuskõlbmatuks muutmise puhul on kiire teavitamise eesmärk tuvastada süüdlane ning teha vajalikud menetlustoimingud. Kambris olevate isiklike esemete hävitamisest või kasutuskõlbmatuks muutmise teavitamise eesmärk on, et nimetatud esemed tõmmataks maha kinnipeetavate vara nimekirjast, et hiljem ei tekiks küsimusi, kas kinnipeetav on esemed hävitanud või kellelegi teisele kasutada andnud.
- 1.13.5. Kohustus on tingitud vajadusest veenduda, et kinnipeetav on vanglas talle määratud kohas ega ole põgenenud.
- 1.13.6. Kuna kartserirežiimil olevale kinnipeetavale ei võimaldata äratuses öörahuni lavatsi kasutamist, tuleb tal ka voodivarustus selleks ajaks kambrist ära anda. Voodivarustuse päevaks kambrisse jätmine ei täidaks kartserirežiimi eesmärki, sest kinnipeetaval oleks võimalik madratsit ja voodiriideid kasutades päevaks põrandale ase teha. Kinnipeetav viib ja toob oma voodivarustuse ise. Kinnipeetav, kes ei saa tervislikel põhjustel kohustust täita või kellele on näidustatud kartserirežiimi ajal pikali olemine, on kohustusest vabastatud juhul, kui vangla meditsiiniosakond on kinnipeetavale vastavasisulise arstitõendi väljastanud.
- 1.13.7. *(Kehtetuks tunnistatud 25.02.2022 nr 1-1/22/22, jõust. 01.03.2022)*
- 1.13.8. Igas kambris on olemas kambriterminal, mille vahendusel on kinnipeetavatel võimalik vanglaametnikuga vajadusel suhelda. Kinnipeetav on kohustatud kambriterminali kasutama heaperemehelikult, st kasutama seda ainult põhjendatud vajadusel ning mitte häirima läbi selle vanglaametnike tööd ja kaaskinnipeetavaid.

## 1.14. Kinnipeetava keelud

- 1.14.1. Keeld on esiteks vajalik selleks, et ennetada vangla vara lõhkumist või rikkumist ning teiseks julgeoleku tagamiseks. Kambri ehitus- ja sisustuselementidele ning muule vangla varale ei tohi teha kirjutisi või märkeid, panna kleebiseid või kinnitada neile fotosid, reproduktsioone, ajakirjade väljalõikeid ja katteid. Säte on vajalik, et hoida ära vangla vara kahjustamist ning kambrite korratuks muutmist, mille endise olukorra taastamine tekitaks vanglale asjatuid kulutusi. Fotodega, reproduktsioonidega, ajakirjade väljalõigetega, katetega ja vaipadega püüavad kinnipeetavad varjata kambri lõhutud kohti või teha nende taha peidikuid. Järelikult raskendaks nende esemete kambri kasutamine oluliselt vanglateenistuse järelevalvetoiminguid. Valgusteid ja elektroonilisi järelevalveseadmeid ei tohi katta ega kasutada niiviisi, et need takistavad visuaalset järelevalvet (nt laudadele, kappidele katete panemine, aknatrellidele fotode asetamine jms). On vaja tagada operatiivne järelevalve kinnipeetavate ja neile määratud kambrite visuaalse kontrolli üle, et hoida ära näiteks kinnipeetavate enesevigastuste tekitamist, takistada kambri oleva vangla vara lõhkumist või lõhkumise varjamist katete ja lappidega, nt trellide või akna lõhkumise varjamiseks. Vanglas on olnud olukordi, kus kinnipeetav paneb kaamera peale katte, et varjata kambri tegutsemist, või on katteid ja lappe asetatud katkise aknaklaasi varjamiseks.
- 1.14.2. Kambri sisustusse või varustusse kuuluvad elemendid on kinnistatud konkreetse kambri juurde, mis tagab selle, et kambri viibivatel kinnipeetavatel on võimalik neid kasutada. Näiteks kui kinnipeetav võtab kambri lahkumisel kaasa televiisikaabli, siis ei ole kambri enam võimalik televiisorit vaadata.
- 1.14.3. Üldkasutatavates ruumides mööbli ümber paigutamine ilma vanglateenistuse loata on keelatud hoidmaks ära vangla vara kahjustamist ja ruumide korratuks muutmist.
- 1.14.4. VSKE §-s 7 on ammendav loetelu kambri sisustuse hulka kuuluvast:
- 1) ühe- või kahekordsed voodid;
  - 2) isiklike asjade hoiukoht;
  - 3) laud;
  - 4) istekoht igale kinnipeetavale;
  - 5) võimaluse korral valjuhääldi;
  - 6) riidenagi;
  - 7) võimaluse korral pesemiskoht;
  - 8) võimaluse korral WC.

Need esemed on andnud kambri vangla. Kinnitusest lahti tulnud või katkine mööbel on ohtlik nii kinnipeetavale kui ka vanglateenistuse ametnikule. VangSi § 67 p 3 järgi peab kinnipeetav teatama kohe vanglateenistuse ametnikule kõigist asjaoludest, mis võivad ohustada vangla julgeolekut ja sisekorda ning teise isiku elu ja tervist.

- 1.14.5. Keelu eesmärk on hoida ära ja takistada distsiplinaarrikkumiste toimepanemist, samuti vältida vangla vara kahjustamist. Sisuliselt on tegemist vangla julgeoleku ja korra tagamise abinõuga. Kinnipeetava poolt vanglas uste sulgumise või fikseerumise takistamine toob kaasa julgeolekuohu, kuna sellise tegevusega tekib kinnipeetavatel võimalus vabaks liikumiseks vangla territooriumil. Üheks tähtsaimaks julgeoleku tagamise toiminguks on, et kinnipeetavad viibivad vanglas neile määratud kohas ja ajal. Uste sulgumise või fikseerumise takistamine võib kaasa tuua kinnipeetavate põgenemise, konfliktsituatsioonide tekkimise, keelatud esemete vahendamise jms. Vanglas paiknevatel nappudel ja lülititel on konkreetne eesmärk, mille tagajärjel näiteks lülituvad sisse või peatuvad tehnilised vahendid, valgusallikad või antakse häire, mille tulemusena on vajalik vanglaametnikel vahetult reageerida. Vangla peab oma tegevusega seisma hea selle eest, et vangla tegevused oleks eesmärgipärased ja tagatud oleks vangla turvalisus, seal hulgas ka selle eest, et ei esineks vahelduvaid häireid ning vangla tehnikavahendid ja valgusallikad töötaksid nii, et need toetaksid vangla tegevusi. Sellest tulenevalt on lubatav tehniliste vahendite, valgusallikate ning häirenuppude vajutamine siis, kui selleks esineb mõjuv põhjus. *(Täiendatud 20.06.2021 nr 1-1/21/34, jõust. 01.07.2021)*
- 1.14.6. Keeld on tingitud järelevalve teostamise vajadusest, mida kinnipeetav punktis nimetatud tegevustega takistab. Näiteks ei ole vanglaametnikul võimalik kontrollida, kas või kes kambri viibivad, kui vaateava on suletud. Kambriuste toiduluukide avamine ja sulgemine on kinnipeetavatele keelatud töökorralduslikust vajadusest ja julgeoleku kaalutlustest tulenevalt. Toiduluugi omavoliline avamine võib häirida teisi kinnipeetavaid, võimaldab võtta, anda ja vahendada kinnipeetavate isiklike asju ja vanglas keelatud esemeid ning lihtsustab keelatud suhtlemist.

- 1.14.7. Tuleb tagada tõhus järelevalve kinnipeetava üle, et vanglateenistuse ametnikul oleks ülevaade kinnipeetava asukohast, ning tõkestada kinnipeetava distsiplinaarrikkumise toimepanemist (nt ära hoida kaklus, põgenemine).
- 1.14.8. Kinnipeetava valdusse ei tohi sattuda dokumente, võtmeid vms, mis ei ole tema omad ning mis võivad kahjustada vangla julgeolekut (vanglas on tulnud ette olukordi, kus kinnipeetavad on loata sisenenud inspektori-kontaktisiku kabinetti ja viibinud seal või valveteenistuse valveruumides).
- 1.14.9. Eesmärk on tagada vangla julgeolek.
- 1.14.10. Julgeoleku tagamiseks ei tohi kinnipeetavad viibida teiste kinnipeetavate kambrites. Keeld on vajalik järelevalve tagamiseks ja ennetamiseks kinnipeetavate distsipliinirikumisi (nt kaklusi, vargusi). Kui on vajalik siseneda temale mitte ettenähtud kambrisse (remonttööde teostamiseks, ohu olukorras vms), siis annab vanglateenistuse ametnik vastava korralduse kinnipeetavale. *(Muudetud 25.02.2022 nr 1-1/22/22, jõust. 01.03.2022)*
- 1.14.11. Valgusti kinnikatmise, määrimise või avamise keeld tuleneb vajadusest järelevalve teostamiseks, et veenduda, kas kinnipeetavad on neile määratud kohtadel.
- 1.14.12. Vangla juhib kinnipeetava õiguskuulekalt käituma, et kinnipeetav tavaühiskonda naastes suudaks võtta omaks ühiskonnas aktseptitud käitumisnormid. Ilmselgelt ei kuulu vägivaldsemine vanglas ega ka vabas ühiskonnas aktseptitavate käitumisnormide hulka. Kui kinnipeetav kasutab vägivalda, väljendab ta lugupidamatust ühiskonna vastu. Vaimne vägivald on selle tajujale täpselt niisama koormav kui füüsiline vägivald ning ei ole ühiskonnas aktseptitud käitumisnorm.
- 1.14.13. *(Kehtetuks tunnistatud 25.02.2022 nr 1-1/22/22, jõust. 01.03.2022)*
- 1.14.14. Keeldu on vaja selleks, et takistada omavahelise info vahetamist näiteks keelatud esemete üleandmiseks või kriminaalmenetluse mõjutamiseks. Niisugune tegevus häirib nii vanglaametnike teenistusülesannete täitmist kui ka kinnipeetavate toiminguid (nt õpet). Sellest tingituna võib olla häiritud vangla igapäevane töö, näiteks nihkuda päevakava, kuna vanglaametnikud peavad korda rikkuvate kinnipeetavate korralekutsumiseks tegema plaanimata toiminguid.
- 1.14.15. Vangla piirab erinevates osakondades, suletud kambris, kartseris või suletud osakonnas paiknevate kinnipeetavate suhtlemist turvalisuse kaalutlusel, et isikud ei saaks vahetada infot, nt organiseerida õigusrikkumisi, ohustada vangla ja ühiskonna julgeolekut, anda üle keelatud esemeid. Kambrite lukustamist on vaja, et tagada vangla julgeolek, mis aitab tõkestada ja ära hoida erinevate menetlustoimingute või muude toimingute häirimatut tegemist. Erand on hõivetegevuses osalevate kinnipeetavate suhtlemine, kus hõivetegevuse omapära tõttu ei ole võimalik suhtlemist piirata. Üksteisega kokku puutuvad kinnipeetavad on rühmadesse määratud nii, et vanglale vajalike toimingute tegemine ei oleks ohustatud.
- 1.14.16. KarSis sätestatu põhjal on kuritegudele õhutamise ja kihutamise kriminaalkorras karistatav. Teiste kinnipeetavate mõjutamine õigusvastaselt käituma ohustab vangla julgeolekut tervikuna. Vangla juhib kinnipeetava õiguskuulekalt käituma, et kinnipeetav tavaühiskonda naastes suudaks võtta omaks ühiskonnas aktseptitud käitumisnormid. Ilmselgelt ei kuulu teise kinnipeetava õhutamise või kihutamise õigusrikkumist toime panema ei vanglas ega ka tavaühiskonnas aktseptitavate käitumisnormide hulka. Kui kinnipeetav õhutab või kihutab teist kinnipeetavat õigusrikkumist toime panema, väljendab see lugupidamatust ühiskonna vastu.
- 1.14.17. Hasartmänguseaduse (HasMS) § 2 lg 1 järgi on hasartmängu olulised osad panuse tegemine ning mängus võimaliku võidu saavutamine. Mängu tulemus määratakse osaliselt või täielikult juhuslikkusele põhineva tegevusega või sõltub see sündmusest, mida enne ei teata. HasMSi §-s 3 on loetletud hasartmängu liigid, mis kvalifitseeruvad ka kodukorra punkti alla. VSKE § 64<sup>1</sup> p 17 põhjal ei tohi kinnipeetaval olla hasartmänguvahendeid. Hoolimata sellest, et kinnipeetavaile on lubatud piiratud loetelu lauamänge (male, kabe, nard), on keelatud neid mängida kasu või hüvede saamiseks. Kasu saamise eesmärgil erinevate lauamängude mängimine ja kihlvedude sõlmimine ohustab nii mängija kui ka vangla julgeolekut. Mängud kasu saamise eesmärgil on keelatud võlanõuete tekkimise tõttu. Praktikast on tekkinud olukordi, kus isik ei suuda kaotatud summasid tasuda ning võlgu sisse nõudes kasutatakse vägivalda ja ähvardamist, mis võib omakorda kahjustada võlgnikku, tema perekonda heaolu ja turvalisust ning seeläbi ka vangla turvalisust.
- 1.14.18. Tätoveeringute tegemine on vanglas keelatud. See ohustab kinnipeetavate ja teiste vanglas viibivate isikute tervist, sest seeläbi võivad hakata levima nakkushaigused (HIV, hepatiit jm vere kaudu levivad haigused). Ühiskonnas on levinud arusaam, et tätoveeringud viitavad vanglale ja retsidiivsele taustale või siis vähemalt võimalikule sotsiaalselt agressiivsele käitumisele. Samuti on vangla

subkultuuri oluline märk erinevate tähendustega tätoveeringute olemasolu, millest võib selguda positsioon kuritegelikus hierarhias. Subkultuuriliste ilmingute levimine vastandub riiklikule poliitikale ja kehtivatele seadustele, seepärast on vangla kohustus seda takistada.

- 1.14.19. Kinnipeetaval on keelatud omavoliliselt avada ja sulgeda uksepiirajasse fikseeritud ust, panna võõrkehi uksepiirajasse jms, kuna see takistab vanglateenistuse ametnike poolse järelevalve tagamist, mistõttu võib ohtu sattuda vangla turvalisus.
- 1.14.20. Sätte eesmärk on tagada osakonnas kord, et vanglateenistuse ametnikud saaksid korrektselt ja takistamatult täita oma teenistuskohustusi. Televiisori vaatamine või raadio kuulamine ei tohi häirida osakonnas viibivate isikute rahu.
- 1.14.21. Vältida tuleb kanalisatsiooniummistuse ja üleujutuse teket. Praktikas on ette tulnud olukordi, kus kinnipeetavad on visanud WC-potti esemeid, mis ei lagune vees, ning selle tagajärjel on tekkinud kanalisatsiooniummistusi.
- 1.14.22. Kinnipeetaval on lubatud vallata ainult temale kuuluvaid esemeid ja aineid ning keelatud on esemeid ja ained omandada ja võõrandada teistelt kinnipeetavatelt. Sätte eesmärk on, et vanglas ei toimuks asjade üksteisele andmist ega vahetamist. Tähtis on ka see, et vanglal oleks kinnipeetavate ja neile kuuluvate esemete üle korrektne ülevaade. Praktikas on tulnud ette, et näiteks vabanedes on kinnipeetav andnud oma isiklikud vanglas olnud asjad teistele kinnipeetavatele. Kinnipeetav peab isiklikke ja vangla poolt temale kasutada antud esemeid kasutama nende sihtotstarbest tulenevalt. Teistele kinnipeetavatele esemete ja ainete edasiandmise ning vahendamise muudab kontrolli teostamine raskendatuks või isegi võimatuks, sest vanglale ei oleks teada nende asukoht. Samuti võivad olla edasiantavasse või vahendatavasse esemesse peidetud keelatud esemed, mis võib tuua kaasa julgeolekuohu.
- 1.14.23. *(Kehtetuks tunnistatud 25.02.2022 nr 1-1/22/22, jõust. 01.03.2022)*
- 1.14.24. Kinnipeetava poolt näo kinni katmine raskendab oluliselt või muudab võimatuks kinnipeetava isiku kindlaks tegemise, seega takistab järelevalvetoimingute teostamist, mis võib omakorda tuua kaasa julgeolekuohu. Erandina võib praktikas esineda olukordi (nt viiruse leviku tõkestamise eesmärgil või muu oht, mis võib tuleneda ka kinnipeetava enda käitumisest), kus kirurgilise kaitsemaski kandmine on vajalik, et tagada teiste isikute elu ja tervise kaitse võimalikult kõrgel määral. *(Täiendatud 20.06.2021 nr 1-1/21/34, jõust. 01.07.2021)*
- 1.14.25. Keeld tuleneb vajadusest tagada vanglas hügieeninõuete täitmine, kuna linnud ja loomad võivad levitada erinevaid haigusi ning vanglal puudub loomaarst, kes nende tervist kontrolliks. Haiguste levimine aga ohustab nii kinnipeetavate kui ka vanglaametnike tervist. Samuti häiriks loomad, linnud ja taimed vanglateenistuse ametnike tööülesannete täitmist ning kinnipeetavate üle järelevalve teostamist, kuna loomad ja linnud liiguvad ringi ning neile on raske selgitada, et seismine on vajalik järelevalve teostamiseks. Ka on taimedesse lihtne peita keelatud esemeid, mida vanglateenistusel on sealt raske avastada.
- 1.14.26. Vastavalt vangistuseseaduse § 67<sup>1</sup> lõikes 1 sätestatutele on alkohoolse joogi (välja arvatud usutalituses pakutava alkoholi) tarvitamine ilma arsti ettekirjutuseta kinnipeetavale keelatud. Alkohoolsete jookide kontrollimatu tarvitamise tõkestamiseks tuleb keelustada ka alkoholi sisaldavate jookide valmistamine vanglas. Alkoholi sisaldavaid jooke valmistatakse tarbimise eesmärgil, mis on otsene oht kinnipeetavate tervisele ja üldisele julgeolekule vanglas.
- 1.14.27. Keeld on vajalik selleks, et kinnipeetavad ei hävitaks vangla vara. Vangla peab kinnipeetavatele väljastatava vanglariietuse üle arvestust, mis on vajalik vormielementide vahetamise vajaduse hindamiseks, maha kandmiseks ja uute soetamiseks.
- 1.14.28. *(Kehtetuks tunnistatud 25.02.2022 nr 1-1/22/22, jõust. 01.03.2022)*
- 1.14.29. VSKE § 10 lg 2 kohaselt on kinnipeetavale ettenähtud 8-tunnine pidev uneaeg. Isiklike elektriseadmete kasutamisega öörahu ajal häiritakse teisi kinnipeetavaid. Elektriseadmete lubamisel üksuse juhi loal kuni kella 00.00-ni, on vanglateenistusel võimalik hinnata, kas kinnipeetavatele teataval määral suurema vabaduse võimaldamine öörahu ajal aitab kaasa kinnipeetavate valmidusele käituda õiguskäitajalt, aktsepteerida ühiselureegleid ja nendest kinni pidada. Vanglateenistus jätab endale õiguse mitte võimaldada kinnipeetavatele elektri kasutamist tavapärasest kauem nendes eluosakondades, kus elektri kasutamine häirib teisi isikuid, pannakse toime vangla julgeolekut ohustavaid või muid õigusrikkumisi, ei aktsepteerita ühiselureegleid ega peeta nendest kinni. *(Muudetud 25.02.2022 nr 1-1/22/22, jõust. 01.03.2022)*

- 1.14.30. Kambrite tualettruumide avad on vajalikud vanglateenistuse järelevalve teostamiseks. Kambrite tualettruumide avad on reeglina tabalukkudega suletud. Kambris toimuvat kontrollitakse üldjuhul visuaalselt läbi kambri ukse silma. Kui ukse silmast ei ole võimalik näha kinnipeetava viibimist kambris, eemaldatakse tualettruumi ava tabalukk ning avatakse kontrollimiseks tualettruumi ava ja vanglateenistuse ametnik saab vajadusel veenduda, et kambri üldruumis mitteviibiv kinnipeetav on tualettruumis. Uksesilmade kasutamise eesmärgiks on järelevalve teostamine. Uksesilmade kasutamine muul eesmärgil riivab põhjendamatult nende isikute õigusi, keda ukse silma läbi vaadatakse või kelle esemed asetsevad teisel pool ukse silma. Seega puudub kinnipeetavatel igasugune vajadus avadest sisse vaadata, mistõttu on see keelatud. *(Muudetud 25.02.2022 nr 1-1/22/22, jõust. 01.03.2022)*
- 1.14.31. Kambriuste kõrval olevatele nimetahvlitele kantud info kustutamine, muutmine või juurde kirjutamine raskendab oluliselt kinnipeetavate isikute kindlaks tegemise, seega takistab järelevalvetoimingute teostamist, mis võib omakorda tuua kaasa julgeolekuohu.
- 1.14.32. sõda-, rahvuste vahelist konflikti õhutavate või agressor riikide (nt Venemaa, Valgevene, Põhja-Korea jt) riigijuhtide kujutiste ja sümbolika eksponeerimine võib vanglas esile kutsuda kinnipeetavate allumatusi, massirahutusi ning kinnipeetavate poolseid konflikte ja ründeid kaaskinnipeetavate ja ametnike suunas. Lisaks ohustavad sõda ja agressiooni heaks kiitvad ja õigustavad tegevused karistuse täideviimise eesmärkide saavutamist sest need soodustavad ja suurendavad vaimse kui ka füüsilise vägivalla ning uue kuriteo toimepanemise tõenäosust. Rikkumise tuvastamisel võetakse rikkumisega seotud esemed kinnipeetavalt ära või eemaldatakse kambri. *(Lisatud 06.06.2022 nr 1-1/22/58, jõust. 10.06.2022)*
- 1.14.33. vangla lähtub piirangu kehtestamisest sellest, et alasti inimkeha kujutavate teoste eksponeerimine on vangla kontekstis sobimatu ning läheb vastuollu vangistusseaduse § 6 lõikest 1 tulenevate karistuse täideviimise eesmärkidega. Vangistuse eesmärgiks on suunata kinnipeetav õiguskuulekale teele ning kindlasti ei soodusta adekvaatsete väärtushinnangute kujunemist vanglas paljast inimkeha (tavaliselt siis naisekeha) kujutavate teoste avalik ja varjamatu eksponeerimine. Pigem pärsib selline tegevus kinnipeetavate kõlbeliste moraalinormide kujunemist. Lisaks võib paljast inimkeha kujutavate teoste eksponeerimine luua vanglas olukorra, kus (nais)ametnikke nähakse eelkõige seksuaalobjektidena. Kindlasti võib selline olukord tekitada alandavat, häirivat ja ebamugavat tunnet mõlemas sugupooles ning mis omakorda võib hajutada tähelepanu teenistusülesannete täitmisel. See aga võib soodustada vangla julgeolekut ohustavaid olukordi. Kindlasti ei kujunda paljast ihu eksponeerivate piltide demonstreerimine kinnipeetavate isiksusele mitte mingit elutervet mõju. Sel puudub igasugune hariv ning kõlbelise ja vastutustundliku ühiskonna liikme moraalinorme kujundav sisu, mistõttu ei sobi see kokku eetiliste ja väärtuste normidega. Alasti kehana käsitletakse inimese katmata üla- ja/või alakeha või keha, mis on kaetud napi riietusega. *(Lisatud 06.06.2022 nr 1-1/22/58, jõust. 10.06.2022)*

## 2. Vangla territoorium

- 2.1. Vangla territoorium koosneb sees- ja väljaspool vangla välispiiret asuvast maa-alast ning hooneist. Vangla territooriumi jaotuse alused tulenevad justiitsministri 05.09.2011 määruse nr 44 „Järelevalve korraldus vanglas“ § 3 lg-st 1. Selle põhjal ümbritseb vanglat piire, mis koosneb järgmistest osadest:
- 1) sisemine hoiatuspiire, mis eraldab vangla siseterritooriumi vangla piirdest ning on kogu pikkuses iga 20 meetri tagant tähistatud hoiatustahvliga „Seis! Vangla piire! Läheneda keelatud! Relvastatud valve!“. Kui sisemine hoiatuspiire puudub, tähistatakse hoiatustahvlitega põhipiire;
  - 2) põhipiire, mis asub sisemise ja välimise hoiatuspiirde vahel;
  - 3) välimine hoiatuspiire, mis eraldab vangla välisterritooriumi vangla piirdest ning on kogu pikkuses iga 20 meetri tagant tähistatud hoiatustahvliga „Seis! Vangla piire! Läheneda keelatud! Relvastatud valve!“.
- Eesmärk on eristada hooneid ja maa-alasid järelevalve tagamise vajadusest. Välispiiret on vaja, et takistada ja tõkestada vanglast põgenemist või rünnet vangla vastu. Territooriumil (vangla välispiirdest) seespool on hooned, millele tuleb kindlasti tagada järelevalve. Vangla välispiirdest väljaspool ei ole vaja hoonete järele pidevalt valvata. Erisus on avavangla, mis asub väljaspool vangla välispiiret, selle kohta kehtivad aga muud nõuded.
- 2.2. Vangla territoorium koosneb sees- ja väljaspool vangla välispiiret asuvast maa-alast ning hoonetest.

- 2.2.1. - 2.2.11. Kirjas on vangla territooriumil asuvad hooned ja nende tähistused. Vangla territooriumil asuvate hoonete märgistuse muutmisel lähtuti hoone värvusest ning tähistusena kasutatakse hoone värvuse nimetuse esitähte.
- 2.3. Tubakaseadus (edaspidi TubS) § 29 loetleb suitsetamiseks keelatud kohad. Vangla või selle maa-ala ei ole TubS §-s 29 loetletud. TubS § 30 lg 1 kohaselt otsustab TubS §-s 29 nimetatud juhtudel ruumis või piiratud maa-alal suitsetamise lubamise vastavalt ruumi või piiratud maa-ala valdaja enda äranägemisel, arvestades TubS § 30 lg-d 3 ja 4 ning TubS § 31. TubS § 30 lg 2 p 1 kohaselt on riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuse ruumides suitsetamine lubatud üksnes suitsetamisruumis või suitsetamisalal. VangS § 105 lg-st 1 tulenevalt on vangla Justiitsministeeriumi valitsemisalas olev valitsusasutus, mille ülesandeks on vangistuse, eelvangistuse ja karistusjärgse kinnipidamise täideviimine vangistusseaduses sätestatud korras. Seega on vangla ruumide näol tegemist riigiasutuse ruumidega TubS § 30 lg 2 p 1 mõttes. Eeltoodust tulenevalt näeb kehtiv tubakaseadus ette, et vanglas suitsetamise lubamise otsustab vangla valdaja. Tubakaseaduse eelnõu seletuskirjas on toonitatud, et ruumide või maa-ala valdajal ei ole kohustust suitsetamisruumi ja/või -ala eraldamiseks. Seega ei tulene tubakaseaduse regulatsioonist suitsetaja õigust nõuda, et TubS § 30 lg-s 2 nimetatud kohas oleks suitsetamisruum või -ala ning seega ka suitsetamine lubatud. Vangla territooriumil on suitsetamine keelatud kinnipeetavatele, vanglateenistujatele ja teistele Tallinna Vangla territooriumil viibivatele isikutele. Vanglas suitsetamise keelamise eesmärkideks on 1) tervise kaitse (tervist toetava, mitte kahjustava, elu- ja töökeskkonna loomine); 2) vangla julgeoleku tagamine ning riiklike ressursside säästmine (kulud tervishoiuteenustele); 3) vabanemine sõltuvusest.

### 3. Vanglasse vastuvõtt ja vanglasisene paigutus

- 3.1. Kui kinnipeetav saabub vanglasse, paigutatakse ta ootekambrisse, et vältida tema kokkupuudet teiste kinnipeetavatega ja keelatud esemete sattumist vangla territooriumile. Tegemist on vangla turvalisuse tagamise abinõuga. Läbiotsimise kohustus tuleneb VangS § 14 lg 1 sätestatust, mille kohaselt vanglasse saabumisel kuuluvad kinnipeetav ja tema isiklikud asjad läbiotsimisele. Läbiotsimise üks eesmärk on keelatud esemete ja ainete avastamine ning nende vangla territooriumile sattumise välistamine. Antud punktis täpsustatakse olulisemaid tööprotseduure, kuidas vanglasse saabumisel läbiotsimist läbi viiakse tagamaks läbiotsimise eesmärgi täitmist.
- 3.2. Vangla juhindub keelatud esemetega toimimisel VangSis ja VSkEs kehtestatud korras.
- 3.3. Tervisekontrolli kohustus tuleneb VangSi § 14 lg 1 kolmandas lauses sätestatust, mille kohaselt on kinnipeetav kohustatud läbima tervisekontrolli, mida teeb arst. Tervisekontrolli eesmärk on saada ülevaade isiku tervislikust seisundist, tema vajadustest saada arstiabi ja ravi (kroonilised haigused, sõltuvusest tulenevad haigusnähud jne), isiku spordi- ja töövõimelisusest (sh teave puude või erivajaduse kohta). Tervisekontrolliga hoitakse ära nakkuste levikut vanglas. Tervisekontrolli kaudu saadakse ülevaade isiku arstiabi ja erikohtlemise vajadustest, mis annab võimaluse nendega tegelda.
- 3.4. Kui kinnipeetav saabub vanglasse, koostatakse temaga kaasasolevatest asjadest ühtne nimekiri. Sellest nimekirjast selgub, mis esemed kinnipeetaval kaasas on ja kas ese on kinnipeetavale antud kambrisse või tuppa või paigutatud lattu hoiule. Nimekiri koostatakse kahes eksemplaris, millest üks antakse kinnipeetavale, teine lao eest vastutavale teenistujale. Kui kinnipeetav viiakse üle teise vanglasse, lisatakse vanglateenistuse käes olev nimekiri kinnipeetava isiklikku toimikusse. Kinnipeetav ja nimekirja koostanud lao eest vastutav ametnik kinnitavad oma allkirjaga ühtse nimekirja õigsust. Vanglas keelatud esemete kohta (VSkE § 64<sup>1</sup> ja kodukorra punkt 8) tehakse ettepanek esemed vanglast välja saata, kuna neid ei ole võimalik kasutada, kambris lähevad need aga kaalupiirangu sisse. Lattu paigutatud keelatud esemed eraldatakse teistest kinnipeetava isiklikest esemetest ning paigutatakse plommitud kotti (ühe kinnipeetava kõik asjad on ühel riulil; samal riulil on ka kinnipeetava keelatud esemed, kuid need on plommitud kotis). Väärisesemete ja sularaha äravõtmise kohta koostatakse kviitung. Väärisesemed paigutatakse seifi, sularaha antakse üle haldusosakonda. Kinnipeetava vanglas lubatud isiklike esemete hoidmine on sätestatud kodukorra punktis 8.
- 3.5. Läbiotsimise kohustus tuleneb VangSi § 14 lg-st 1, mille kohaselt otsitakse vanglasse saabunud kinnipeetav ja tema isiklikud asjad läbi. Läbiotsimise eesmärk on avastada keelatud esemed ja ained, et need ei satuks vangla territooriumile. Läbiotsimisega selgitatakse välja kinnipeetavaga kaasasolevad asjad ning lahendatakse nende vanglas hoidmise lubatavus.



- 3.6. Vanglasse saabunud kinnipeetava või temal kaasas olnud esemete desinfitseerimise eesmärk on tõkestada parasiitide ja/või võimalike infektsioonhaiguste levikut ning hoida ära antisanitaarse olukorra teket vanglas.
- 3.7. VangSi § 46 lg 1 põhjal kannab kinnipeetav vangla riietust, mille annab talle vangla. Vahistatu ei ole kohustatud kandma vangla riietust, seetõttu väljastab vangla vahistatule riietuse ainult vajaduse korral, s.o kui isiklikud riided puuduvad või on kasutuskõlbmatud. Vangla on kohustatud tagama kinnipeetavale magamistarbed, rätiku(d) ja toidunõud. Väljastatavate esemete arvu määramisel on lähtutud vangla võimalustest ning kinnipeetavate vajadustest. Hügieenipaki väljastamine on reguleeritud kodukorra 11. peatükis.
- 3.8. Et vältida kinnipeetavate omavahelisi vaidlusi voodikoha või esemete paigutamiseks ettenähtud riiulite üle, määrab vanglateenistuse ametnik kinnipeetavale voodikoha ning riiuli esemete hoidmiseks. Vaidluste vältimiseks vangla poolt tagatud külmkapis toiduainete säilitamisel, määrab vanglateenistuse ametnik kinnipeetavale külmkapis riiuli või sahtli.

#### 4. Liikumine vangla territooriumil

- 4.1. Eesmärk on tagada kinnipeetavate üle tõhus järelevalve ajal, mil isikud liiguvad ühest hoonest teise, ning takistada nende põgenemist. Niiviisi hoitakse ära kinnipeetavate järelevalveta liikumine vangla territooriumil, mis võib omakorda põhjustada õigusrikkumiste toimepanemist. Kinnipeetavate hoonetevaheline liikumine tunnelite kaudu raskendab vangla territooriumile sattunud keelatud esemete (nt üle aia vangla territooriumile visatud esemete) kättesaadavust ja muude keelatud esemete kättesaamist. Spordiväljaku kasutamise korral liiguvad kinnipeetavad, v.a vahistatud, vangla maapealsele spordiväljakule. Kinnipeetavatest abitöölised liiguvad tööülesandeid täites vangla maapealsel territooriumil koos vanglateenistuse ametnikust saatjaga. Kutseõppes osalejad liiguvad vangla maapealsel territooriumil, kui õppe läbiviimisel on vajalik kasutada selleks ettenähtud maapealsel alal olevat õppetaristut. Hädaolukorra puhul (nt põleng vms) evakueeritakse ohtu sattunud kinnipeetavad vajaduse korral aiaga eraldatud territooriumile.
- 4.2. Vastavalt justiitsministri 05.09.2011 määruse nr 44 „Järelevalve korraldus vanglas” § 34 lg-le 2 toimub saatmine saatmiskava alusel. Saatmiskava aitab tagada igapäevase õigeaegse saatmiste korraldamise ning annab võimaluse isolatsioonidest kinnipidamiseks. Loa kinnipeetava vangla territooriumil liikumiseks annab peaspetsialist-korrapidaja või inspektor-korrapidaja abi (Järelevalve korraldus vanglas § 34 lg 2). Eesmärk on anda vanglateenistusele ülevaade kinnipeetavate vanglas toimuvate liikumiste üle ja seeläbi tagada vanglas turvalisus. VangS § 69 lg 1 alusel võib kinnipeetavale, kes süstemaatiliselt rikub vangistusseaduse või vangla sisekorraeeskirja nõudeid, kahjustab oma tervist või on suitsiidi- või põgenemiskalduvustega, samuti kinnipeetavale, kes on ohtlik teistele isikutele või vangla julgeolekule ning raske õigusrikkumise ärahoidmiseks, kohaldada täiendavaid julgeolekuabinõusid, sh ohjeldusmeetmena käeraudu. VangS § 70 lg 1 kohaselt võib ohjeldusmeetmeid kasutada ka kinnipeetava saatmisel. Tagamaks julgeoleku ka saatmise ajal, ei eemaldata kinnipeetaval, kelle käed on käeraudadega selja taha asetatud, käeraudu ka treppidel liikumise ajaks. Treppidel liikumisel tuleb kinnipeetaval olla tähelepanelik ja ettevaatlik ning vajadusel abistab saatmist teostav vanglateenistuse ametnik kinnipeetaval ohutult treppidel liikuda. *(Muudetud 31.03.2023 nr 1-1/23/29, jõust. 03.04.2023)*
- 4.2.1. Saatmine on vajalik, et kinnipeetavad jõuaksid ettenähtud sihtkohta. Nii on tagatud, et kinnipeetavad ei satuks vanglas ruumidesse või kohtadesse, kust neil oleks võimalik end näiteks peita ning võimaluse korral põgeneda.
- 4.3. Vanglariietuse kandmise nõue (v.a vahistatu) tuleneb VangS § 46 lg-st 1, et kinnipeetavad eristuksid teistest vanglas viibivatest isikutest. Kinnipeetav peab välja nägema korrektne ning see nõue aitab tagada distsipliini ning on samaaegselt elementaarne viisakuus kinnipeetava enda ja teiste vanglas viibivate isikute vastu. Vanglateenistuse loal võib vangla riietuse all kanda isiklikke riideid, kui need ei paista vanglariietuse alt välja. Jope, sokkide ja kinnaste puhul selline piirang ei kehti ning need võivad vanglariietuse alt välja paista.
- 4.3.1. Vangistuse täideviimise eesmärk on suunata kinnipeetav õiguskuulekale ja ühiskonnas aktsepteeritavale käitumisele ning on ilmselge, et ühiskonnas aktsepteeritav käitumine ja viisakusnormid näevad ette, et viibimisel väljaspool enda isiklikku eluruumi (vangistuse tingimustes elukambrit), on iga isik korrektselt riietunud vastavalt hooajale ja hügieeninõuetele.
- 4.3.2. Kartserikaristust kandvad kinnipeetavad hakkasid päevasel ajal jopesid madratsitena kasutama, mis ei ole jopede sihtotstarbeline kasutamine ja ei täida kartserikaristuse täideviimise eesmärki. Jope

väljastatakse kartserikaristust kandvale kinnipeetavale jalutuskäigu ajaks. Sellega on tagatud kinnipeetavatele võimalus aastaajale vastavalt riietuda ja kinnipeetavate tervist piiranguga ohtu ei seata.

- 4.4. Saatmise ajal on kinnipeetavale Kodukorrast tulenevalt sätestatud teatud piirangud, nt kõrvaliste isikutega vestlemise keeld, kinnipeetav ei tohi mistahes esemeid maha visata, maast võtta (ja ka mujalt, nt laua pealt, kärude pealt jne), tegeleda kõrvaliste tegevustega jne. Piirangute kehtestamise peamine eesmärk on töökorralduse tõrgeteta toimimine ning ajakava järgimine, keelatud suhtluse (isolatsioonid) vältimine, vanglas keelatud esemete leviku tõkestamine jne. Eesmärk on ennetada ja takistada distsipliini rikkumiste toimepanemist, samuti vältida vangla vara kahjustamist. Antud punkt on ennetava eesmärgiga, annab ametnikule võimaluse tekitada vajaliku ja ohutu turvaala, võimaldab vanglateenistuse ametnikul tuvastada ohutult osakonda või jalutusalasasse sisenejat ja sealt väljujat. Eesmärk on tagada kinnipeetava osakonda sisenemisel vanglateenistuse ametnike julgeolek ning ennetada olukorda, kus kinnipeetav võiks trelluksi ja vangla muud vara lõhkuda. *(Täiendatud 25.02.2022 nr 1-1/22/22, jõust. 01.03.2022)*
- 4.5. Kinnipeetavaile tuleb tagada tervislik seisund, st vältida olukordi, kus minnakse näiteks talvel jalutama lühikeste pükstega ning hiljem ollakse selle tagajärjel haige. Jalutuskäigule minnes on kaasavõetavad esemed piiratud, et hoida ära kinnipeetavate esemete vahetamist.
- 4.6. Eesmärk on vähendada distsipliinirikumisi jalutuskäigule minnes ja jalutuskäigul viibimise ajal. Vanglateenistuse ametnik võib jalutuskäigu katkestada või lõpetada, kui kinnipeetav paneb jalutuskäigule minnes või jalutuskäigul viibides toime õigusrikkumise tunnustele vastava teo.
- 4.7. Läbiotsimise alus tuleneb VangSi §-st 68 ning justiitsministri 05.09.2011 määruse nr 44 „Järelevalve korraldus vanglas“ 4. peatükist. Eesmärk on takistada keelatud esemete osakonda jõudmist ja sealt väljumist.
- 4.8. Mittevajalike esemete kaasavõtmise keeldu on vaja tõhusamaks läbiotsimiseks ning esemete, sh keelatud esemete, üleandmise, transportimise vms võimaluse vähendamiseks. Vajadusel võib kinnipeetav võtta koolist kaasa õppematerjale, et tal oleks võimalik ka kambris õppida.
- 4.9. Eesmärk on vähendada kinnipeetavate poolt distsipliinirikumiste toimepanemist vanglasisesel saatmise ajal. Sätestatu on vajalik vangla üldise julgeoleku tagamiseks, sest kinnipeetava vanglasisene saatmine toob iseenesest kaasa turvariski ning kui kinnipeetav eirab saatmise ajal vangistust reguleerivaid õigusakte võib seada ohtu kogu vangla julgeoleku.
- 4.10. VangS § 46 lg 1 sätestab, et kui käesolevast seadusest ei tulene teisiti, kannab kinnipeetav vangla riietust. Kinnipeetav on kohustatud kandma riietusel nimesilti. Sätte esimese lause kohta on erisuseks VangS § 93 lg 1, mis ütleb, et vahistatu kannab isiklikke riideid. VangS § 46 lg 1 teise lause kohta erisätet ei ole ja seega kohaldub ka vahistatule nimesildi kandmise kohustus. Vahistatu nimesildile ei kanta keeleoskuse taset.

Toidu valmistamisel ja jagamisel on ette nähtud nimesildi kandmise erisus toiduhügieeni tagamiseks. Muudel tööhõivega seotud tegevustel ei pea kinnipeetav kandma riietusel nimesilti, kui kaela riputatuna võib see ohtu seada kinnipeetava elu ja tervise või põhjustada tööl kasutatavate mehhanismide purunemist. Kinnipeetaval on kohustus kanda nimesilti tööriietuse all ning seda koheselt vanglateenistuse nõudmisel näidata.

Nimesiltide kandmise peamine eesmärk on kinnipeetava identifitseerimise vajadus. Vanglateenistuse ametnikul peab olema võimalik teha nimesildil olevate andmete põhjal kiiresti kindlaks kinnipeetava isik. Seda on vaja, et tagada vangla üldine julgeolek ja järelevalve kinnipeetavate üle. Näiteks on vaja kiiresti tuvastada kinnipeetava isik, et talle meditsiinilist abi osutada. Sellisel juhul saab meditsiinitöötaja kinnipeetava nime teades tema tervisliku seisundi (nt kroonilised haigused) kohta saada kiiresti lisainfot elektroonilisest tervisekaardist. Kinnipeetava keeleoskust on vaja teada selleks, et aru saada, mis keeles temaga suhelda. Näiteks kinnipeetavale antud korralduse mittetäitmise korral on vanglateenistuse ametnikul võimalik anda korraldus kinnipeetava emakeeles, kui kinnipeetav nimesildi järgi eesti keelt ei oska või ei oska piisavalt, et aru saada. Korralduste mittetäitmine raskendaks oluliselt distsipliini tagamist vanglas, mis omakorda oleks vanglale julgeolekuohuks. Värviline märgis (roheline, sinine, oranž, punane või kollane) nimesildil vastab kinnipeetava eluhoone värvile, et oleks visuaalselt lihtsam kindlaks teha, millisesse eluhoonesse kinnipeetav paigutatud on. Kui kinnipeetav kannab nimesilti selliselt, et sellel märgitu ei ole nähtav, pole võimalik kiirelt ja operatiivselt kinnipeetavat kindlaks teha. *(Muudetud 25.02.2022 nr 1-1/22/22, jõust. 01.03.2022)*

Töökorralduslikust vajadusest tingitult võib vangla põhjendatud vajadusel anda nimesildile lisafunktsioone, nt tööhõives osalevatele kinnipeetavatele ruumide elektroonilise läbipääsuga uste avamiseks. *(Lisatud 31.03.2023 nr 1-1/23/29, jõust. 03.04.2023)*

## 5. Päevakava

- 5.1. Päevakava kehtestamise eesmärk on õpetada kinnipeetavaile ühiskonnas mõistlikku ajakasutust ja selle järgimiseks vajalikku enesedistsipliini ning õpetada, kujundada harjumuseks ja kinnistada päevakava järgi tehtavaid positiivseid tegevusi (õppimine, töö, huvitegevus jne). Kinnipeetavate tegevuse piiritlemine ajas ja ruumis kasvatab nende õiguskuulekust ning on üks olulisemaid komponente, valmistades neid ette vabanemiseks. Päevakavad on esitatud kodukorra lisadena.
- 5.2. Vangla sisekorraeeskirja § 8 lg 1 järgi ei ole kinnipeetav, v.a avavanglas või avavanglaosakonnas viibiv kinnipeetav, kohustatud olema kambri, kui ta on hõivatud taasühiskonnastava tegevusega. Väljaspool kambrit oma osakonna piires võib kinnipeetav liikuda kodukorras selleks sätestatud vabal ajal. Oma osakonnas liikumiseks ettenähtud vaba aega peab olema vähemalt neli tundi. Ettenähtud vaba aja lõppedes kambriuste sulgemise ajaks peab kinnipeetav minema tagasi talle määratud kambriksse.
- 5.3. Seda on vaja, et vanglateenistus ja ka kinnipeetav oleksid teadlikud, kuhu ja mis eesmärgil peab kinnipeetav minema. Kuna võib esineda erakorralisi olukordi, kui on vaja saata kinnipeetavat ühest kohast teise, siis selleks annab korralduse korrapidaja või korrapidaja abi.
- 5.4. Kinnipeetavaid on vaja teavitada, et nad saaksid osaleda päevakavas ettenähtud toimingutes ja tegevustes.
- 5.5. Kui kinnipeetava tegevused on graafikuga planeeritud, siis saab kinnipeetav sellega arvestada ning oma aega samuti planeerida. Eesmärgipärane ei ole erinevaid graafikuid lisada kodukorda, kuna graafikud võivad vangla töökorralduse tõttu sageli muutuda. Juuksuriteenuse kasutamine toimub vastavalt üksuse või osakonna töökorraldusele. *(Muudetud 25.02.2022 nr 1-1/22/22, jõust. 01.03.2022)*
- 5.6. Vangla sisekorraeeskirja § 10 lg 2 järgi on kinnipeetavaile ette nähtud 8-tunnine pidev uneaeg ja oma äranägemisel kasutatav vaba aeg. Julgeoleku tagamiseks võib katkestada kinnipeetava uneaega või vabalt kasutatavat aega. Sätte eesmärk on tagada igapäevane 8-tunnine uneaeg. Öörahu ajaks kaabeltelevisiooni väljalülitamine on vajalik selleks, et tagada kõigile kinnipeetavatele öörahu. Esineb juhtumeid, kus kinnipeetavad rikuvad keeldu öörahu ajal televiisorit mitte vaadata ning elektri ja kaabeltelevisiooni väljalülitamine tagab selle, et kinnipeetavatel ei ole võimalik eelnimetatud keeldu rikkuda. Üksuse juhi otsusel lubatakse elektri, päevavalgustuse ja kaabeltelevisiooni kasutamine kuni kella 00.00-ni. Järelevalve teostamiseks ning turvalisuse tagamiseks on vajalik, et öövalgustus tagaks järelevalve teostamiseks vajaliku minimaalse valgustuse ka ajal, mil päevavalgus enam valgustust ei taga. Öövalgustus lülitub kambrites sisse ja välja suve- ja talveperioodidel erinevatel kellaaegadel, vastavalt automaatsele hämardusandurile. *(Muudetud 25.02.2022 nr 1-1/22/22, jõust. 01.03.2022)*
- 5.7. Vanglas võib esineda olukordi, kus ettenägematutel põhjustel, näiteks kinnipeetavate korrariikumise tõttu on vanglaametnikel vaja tegeleda tavapäratu tegevusega. Seetõttu nihkuvad päevakavas ettenähtud tegevused ning selleks, et tagada kinnipeetavate õigusaktidest tulenevad õigused, näiteks jalutamine ja toitlustamine, on vaja päevakava ajutiselt muuta.
- 5.8. *(Kehtetuks tunnistatud 25.02.2022 nr 1-1/22/22, jõust. 01.03.2022)*

## 6. Loendus

- 6.1. VSKE § 10 lg 3 järgi tehakse loendus vangla direktori määratud korras. Korraldus loenduseks antakse suuliselt või helindussüsteemi kaudu 10 minutit enne loenduse algust. VangS § 66 lg 1 põhjal korraldatakse kinnipeetavate järelevalve viisil, mis tagab vangistusseaduse ja vangla sisekorraeeskirja täitmise ning üldise julgeoleku vanglas. Loenduse võimalikult sujuva toimumise huvides on vaja kinnipeetavaid loenduse algamisest teavitada, et nad lõpetaksid muud tegevused ning jõuaksid korrastada kambri, asemed ja oma välimuse.
- 6.2. VangSi § 66 lg 1 põhjal korraldatakse kinnipeetavate järelevalve viisil, mis tagab vangistusseaduse ja vangla sisekorraeeskirjade täitmise ning üldise julgeoleku vanglas. Loenduse ajal on kinnipeetav kohustatud püsti tõusma ja seisma kambri akna juures või vanglateenistuse ametniku korraldusel mujal. Sellega tagatakse vanglateenistuse ametniku julgeolek kambriksse sisenemisel. VangS § 45

Ig 2 alusel on kinnipeetav kohustatud oma kambrit ja selle sisustust korras hoidma ning puhastama. VangS § 6 lg 1 põhjal on vangistuse täideviimise eesmärk juhtida kinnipeetavat õiguskultuurilt käituma ning õiguskorda kaitsma. Korrektne välisus ja kehahoid on üks osa normaalse ühiskonnaliikme igapäevasesest olemusest. Selle nõudega tekitame kinnipeetavais harjumuse viisakalt käituda. VangS § 46 lg 1 järgi kannab kinnipeetav vangla riietust. Kinnipeetav on kohustatud kandma riietusel nimesilti. Igapäevane voodi korrashoid aitab kaasa distsipliini tagamisele. Korratu voodi võib takistada kiiret ja efektiivset visuaalse järelevalve tegemist, kuna korratute voodiriiete alla/vahele saab peita keelatud esemeid, mis võivad jääda vanglateenistuse ametnikule visuaalsel vaatlusel märkamata, mis võib aga ohtu seada vangla julgeoleku. Korrastatud voodi tähendab, et voodi lavatsile asetatud magamistarbed (2 lina ja 1 tekk) on sirgelt madratsi peal. Padi asetseb voodi peatsis.

- 6.3.** VangSi § 6 lg 1 järgi on vangistuse täideviimise eesmärk juhtida kinnipeetavat õiguskultuurilt käituma ning õiguskorda kaitsma. VangSi § 66 lg 1 põhjal valvatakse kinnipeetavate järele viisil, mis tagab selle seaduse ja vangla sisekorraeeskirja täitmise ning üldise julgeoleku vanglas. VangSi § 67 p 2 kohaselt ei tohi kinnipeetav takistada vanglaametnikke kohustusi täitmast ega häirida teisi kinnipeetavaid ja muid isikuid. Kohustus hoida käsi külgedel (st korrektses nähtavas asendis) tuleneb vajadusest tagada loendus korraldava vanglateenistuse ametniku julgeolek. Ilma kõrvalise toeta seismine on üldtunnustatult viisakas ning harjutab kinnipeetavaid sellise käitumisviisiga. Kinnipeetava rääkimist või liikumist ilma ametniku loata, samuti elektriseadmete töötamist võib käsitleda katsena hajutada ametniku tähelepanu või ohustada tema julgeolekut, mistõttu niisugune käitumine segab olulisel määral vanglateenistuse ametniku kohustuste täitmist.
- 6.4.** VangSi § 66 lg 1 järgi valvatakse kinnipeetavate järele viisil, mis tagab selle seaduse ja vangla sisekorraeeskirja täitmise ning üldise julgeoleku vanglas. Justiitsministri 05.09.2011 määruse nr 44 „Järelevalve korraldus vanglas“ § 2 p 5 põhjal on järelevalvetoiminguks kinnipeetavate ja teiste vanglas viibivate isikute üle arvestuse pidamine ning arvu kontroll vangla kõigil objektidel. Kinnipeetava võrdlemine loenduskaardiga peab tagama isikusamasuse tuvastamise ning veendumuse, et iga kinnipeetav paikneb talle määratud kohal vanglas ja kinnipeetavate arv vastab sisevalveplaanis näidatud arvule.
- 6.5.** VangSi § 45 lg 2 kohaselt on kinnipeetav kohustatud oma kambrit ja selle sisustust korras hoidma ning puhastama. Justiitsministri 05.09.2011 määruse nr 44 „Järelevalve korraldus vanglas“ § 14 lg 2 järgi valvepiirkonda üle andes: 1) korraldatakse kinnipeetavate loendus, kui üleantavas valvepiirkonnas viibivad kinnipeetavad; 2) kontrollitakse valvepiirkonnas asuvate kambrite ja muude ruumide või rajatiste tehnilist seisukorda. Kui loendus korraldatakse kambri, võib muu hulgas kontrollida kambri tehnilist seisundit ja korrasolekut. Visuaalset kontrolli tehes kontrollitakse visuaalselt kinnipeetava tervislikku seisundit, et avastada tal võimalikke nähtavaid kehavigastusi, ning kontrollitakse kambri ja kambri sisustuse seisukorda.
- 6.6.** VangSi § 6 lg 1 põhjal on vangistuse täideviimise eesmärk juhtida kinnipeetavat õiguskultuurilt käituma ning kaitsta õiguskorda. VangSi § 66 lg 1 järgi valvatakse kinnipeetavate järele viisil, mis tagab vangistust reguleerivate õigusaktide täitmise ja üldise julgeoleku vanglas. Kinnipeetavate loendamine pikaajalisel kokkusaamisel viibimise ajal on üks vangla turvalisuse tagamise viise.
- 6.7.** Loenduse ajal töökohal viibivat kinnipeetavat loendatakse töökoha valvepiirkonna eest vastutava vanglateenistuse ametniku poolt töökohal. *(Lisatud 25.02.2022 nr 1-1/22/22, jõust. 01.03.2022)*

## **7. Keelatud esemed**

- 7.1.** VangSi § 15 lõike 4 ning justiitsministri määruse nr 92 „Tallinna Vangla põhimäärus“ alusel keelatakse lisaks VSkE §-s 64<sup>1</sup> nimetatud esemeile ja aineile Tallinna Vanglas viibivaile kinnipeetavaile VangS § 15 lg 2 põhjal järgmised esemed.

VangSi § 15 lg-s 2 on sätestatud, et kinnipeetavale on keelatud esemed ja ained, mis:

- „1) ohustavad inimese julgeolekut,
- 2) sobivad eriti vara kahjustamiseks,
- 3) võivad ohustada vangla julgeolekut või korda,
- 4) ei ole kooskõlas karistusena mõistetud vangistuse täideviimise eesmärkidega,
- 5) raskendavad oluliselt vanglal hügieeninõuete täitmist või
- 6) nõuavad käesoleva seaduse § 31 lõike 2 kohaselt vanglateenistuse ametniku luba“.

Sama paragrahvi lõike 3 järgi kehtestab kinnipeetavale keelatud asjade loetelu justiitsminister määrusega ning lõike 4 alusel võib vangla keelata täiendavalt aineid ja esemeid, mis ei ole keelatud asjade loetelus, kuid vastavad paragrahvi lõikes 2 sätestatud tingimustele.

Inimese julgeolekut VangSi § 15 lg 2 p 1 tähenduses ohustavad esemed või ained, mille kasutamine võib seada ohtu inimese elu ja tervise. Vara kahjustamiseks eriti sobivate esemetena ja ainetena VangSi § 15 lg 2 p 2 mõttes tuleb vaadelda selliseid, mis mõjutavad spetsiaalselt eseme seisundit, muutes eseme tarvitamiskõlbmatuks. Vangla julgeolekut ohustavate esemete ja ainetena VangSi § 15 lg 2 p 3 mõttes tuleb mõista selliseid, mis süvendavad vangla julgeolekuriske. Vangla julgeolekut peab mõistma kõige laiemas tähenduses, sh ohtu kinnipeetavate ning vangla personali elule ja tervisele, vanglas kehtestatud korrale ning vangla inventarile. Esemed, mis ohustavad korda, on sellised, mis ei pruugi küll otse olla julgeolekule ohtlikud, kuid raskendavad oluliselt vanglal igapäevarežiimi tagamist. VangS-i § 15 lg 2 p 4 tähenduses võivad vangistuse täideviimise eesmärkidega vastuolus olla esemed, mis ei aita kaasa kinnipeetava taasühiskonnastamisele ehk tema adekvaatsete väärtushinnangute või maailmavaate kujunemisele. Vanglas hügieeninõuete täitmist raskendavad VangS-i § 15 lg 2 p 5 mõttes esemed, mille olemasolu seab ohtu vanglas hügieeninõuete täitmise. tuleb raskendavad oluliselt vanglal hügieeninõuete täitmist. VangS-i § 15 lg 2 p 6 mõttes on kinnipeetavale keelatud sama seaduse § 31 lg 2 nimetatud esemed, kui nende kasutamiseks ei ole antud vanglateenistuse ametniku luba.

VangSi § 15 lg-s 2 on sätestatud küll üldised tingimused, mille esinemise korral võib kinnipeetavale aineid ja esemeid keelata, kuid paragrahvi kolmandast ja neljandast lõikest tuleneb, et keelatud asjade loetelu kehtestab üldjuhul justiitsminister ning vangla võib kehtestada lisakeelde. Seega ei tulene VangSi § 15 lg-st 2 otseselt, et kõik nimetatud tingimustele vastavad esemed ja ained on kinnipeetavale keelatud, vaid see eeldab täpsustava üldakti kehtestamist või kindlal otstarbel ja/või juhtumiks üksikakti andmist. Kinnipeetavale keelatud esemete ja ainete loetelu on sätestatud VSKE §-s 64<sup>1</sup>.

VSKE §-s 64<sup>1</sup> toodud keelatud asjade ja ainete nimistu kujutab mitteammendavat loetelu nendest asjadest, mille vastavus VangSi § 15 lg 2 p-des 1–6 sätestatud alustele on ilmselge ega vaja eraldi tuvastamist. VangSi § 15 lg 2 p-des 1–6 sätestatud kinnipeetavale esemete ja ainete keelamise aluste omavaheline täpne piiritlemine ei ole võimalik. Eseme või aine keelamiseks kinnipeetavale piisab, kui see vastab vähemalt ühele VangSi § 15 lg-s 2 nimetatud alusele. Samas tuleb silmas pidada, et konkreetse eseme või aine keelamise üle otsustades ei saa lähtuda kitsalt eseme või aine sihtotstarbest, kuna ka kinnipeetavale vanglas vaieldamatult lubatud ese või aine võib teatud viisil käsitsetuna osutada VangSi § 15 lg-s 2 toodud alustele vastavaks. Üsiku eseme või aine keelatust või lubatavust lahendades tuleb vastata küsimusele, kas kinnipeetav vajab seda iga päev. Iga päev vajalikuna ei ole vaadeldavad asjad, mille lubamine kinnipeetavale on seadusega otseselt jäetud vangla direktori pädevusse kaalutusõiguse alusel. Eitava vastuse korral sellele küsimusele tuleb otsustada, kas asi on vaadeldav ohtlikuna VangSi § 15 lg 2 p-de 1–6 mõttes.

VangS lähtub põhimõttest, et kinnipeetaval võib vanglas olla asju, mille olemasolu ei ole VangSi § 15 lg 2 järgi keelatud. Keelatud esemeid arvestades tuleb selle loetelu kõrval arvestada ka VSKEs sätestatud nimekirja. VSKEs toodud esemeid ja aineid ei ole enamjaolt kodukorras sätestatud loetelus, kui ei olnud vaja midagi täpsustada.

- 7.1.1. Vedelad ained hõlmavad geele, pastasid, kosmeetilisi vedelikke, vedelaid segusid ning survestatud mahutiite sisu, mille all on silmas peetud muu hulgas igasuguseid kreeme, geele, šampoone jm. Tahkete ainete all on silmas peetud muu hulgas pulkdeodorante, seepe jm.

Seesuguseid esemeid on vaja keelata vangla julgeoleku tagamiseks, kuna nende esemete ja ainete läbiotsimine on kas raske või teatud juhtudel isegi võimatu. Näiteks võib läbipaistmatusse vedelikku sisaldavasse pudelisse kileümbrises peita alkoholi, narkootikume ning muid keelatud esemeid ja aineid. Kuigi vanglal on võimalik kõnealused esemed nii läbi valgustada, manuaalselt läbi otsida kui ka lasta narkokoeral üle kontrollida, ei taga see ometi, et kõik keelatud esemed ja ained ka üles leitakse. Näiteks ei pruugi narkokoer vorsti sisse peidetud narkootilist ainet ära tunda, samuti ei pruugita seda leida manuaalse läbiotsimisega ning läbivalgustamine ei aita säärasel juhul samuti. Isegi kui toiduaine tundub visuaalsel vaatlusel olevat originaalpakendis, ei tähenda see, et sinna ei võiks olla peidetud keelatud esemeid või pakendi sisu ei ole asendatud mõne muu ainega. Vanglal ei ole võimalik saata kõiki aineid ekspertiisi, et kindlaks teha, kas tegemist on pakendi originaalsisuga või keelatud ainega.

Peale selle, et toiduainete põhjaliku läbiotsimise korral on küsitav hügieeninõuete täitmine, säilib oht, et posti teel saadetud toiduained võivad rikneda. VSKE § 50 lg 1 järgi peab kirisaadetised kinnipeetavatele kätte andma seitsme tööpäeva jooksul. Osa toiduainete realiseerimise aeg on

väiksem kui seitse tööpäeva ning vanglal ei ole võimalik tagada kirisaadetistes saadetavate toiduainete säilimist, kuna vangla ei tea, mida kirisaadeti sisaldab. Lisaks puuduvad vanglal kirisaadetistes saadetavate toiduainete säilitamise tingimused (sobiva temperatuuriga külmkambrid). Vangla territooriumil riknenud ainete hoidmine seab ohtu nii vanglatöötajate kui ka kinnipeetavate tervise, mistõttu on ohus ka vangla üldine julgeolek. Elementaarsete hügieeninõuete eiramine soodustab haiguste ja parasiitide levikut ning mürgituste teket.

Toiduaineid, hügieenitarbeid jne saavad kinnipeetavad osta vanglateenistuse vahendusel kauplusest. Ainult sellisel juhul on tagatud, et kinnipeetavate kätte ei satu keelatud aineid või esemeid. Seejuures on vangla poest kaupa ostes tagatud see, et kaup jõuab kinnipeetavani söömiskõlblikuna. Samuti tuleb arvestada seda, et vangla toilitustab kinnipeetavaid kolm korda päevas ning puudust kannatavaile isikule väljastatakse ka hügieenitarbeid. Kuna kinnipeetavad saavad selles punktis nimetatud esemeid soetada vangla vahendusel kauplusest, vangla toilitustab kinnipeetavaid ning väljastab puudust kannatavaile kinnipeetavaile ka ise hügieenitarbed, siis ei saa kõnealune piirang rikkuda kinnipeetavate õigusi.

7.1.2. Nimetatud esemed ohustavad inimese ja vangla julgeolekut. Analoogne keeld tuleneb VSKE § 64<sup>1</sup> p-st 1, mille kohaselt on kinnipeetavaile keelatud esemed, millega saab või on võimalik tekitada vigastusi, nagu nõõrid, niidid, võtmed, köied ja traadid. Õigusselguse huvides peab vangla vajalikuks olemasolevat regulatsiooni täpsustada. Kuna poomisvahendina, isikute kinni sidumiseks ja vigastuste tekitamiseks võib kasutada muidki esemeid (nt lipsu, trakse, püksirihma) ning esemete küljes olevaid elemente, siis tuleb ohutuse tagamiseks ka need esemed keelata. Samuti ei ole punktis nimetatud esemed ohtlikud ainult seepärast, et nendega võib tekitada vigastusi, vaid ka seetõttu, et neist saab valmistada (sh lühikestest nõõridest, paeltest jm) riputuskonkse või aasu, millega on võimalik keelatud esemeid peita (nt ventilatsioonišahti, WC-poti loputuskasti jne). Kinnipeetava õigusi kõnealuse piiranguga ei rikuta, sest kinnipeetavaile hädavajalikud esemed jäävad lubatuks. *(Muudetud 25.02.2022 nr 1-1/22/22, jõust. 01.03.2022)*

7.1.3. Arvestades nimetatud materjalidest valmistatud esemete või eseme osade raskust, tugevust ja vastupidavust või nendest materjalidest valmistatud esemete purunemisel saadavate kildude teravust, siis sobivad need eriti hästi vangla vara kahjustamiseks (nt seinade kraapimiseks, akende lõhkumiseks jne) ja vigastuste tekitamiseks (nt vihmavari, taskulamp või tugev metallist ese hoobi andmiseks, killud lõikamiseks jne) ning seab ohtu vangla julgeoleku (nõelu kasutatakse tätoveerimiseks, metalloosi tätoveerimisaparaadi või veekeeduseadme valmistamiseks, konkse keelatud esemete riputamiseks ventilatsioonišahti jne).

Kõnealune piirang ei riku kinnipeetavate õigusi, sest vajalikud esemed jäävad lubatuks. Täpsustuseks tuleb öelda, et lubatud on küünelõikurid, kuid mitte küünetangid. Küünetange võib pidada ohtlikumaks kui küünelõikureid. Küünetange saab vajaduse korral valvuri käest küsida. Lubatuks jääb väike kuni 10 cm diameetriga või diagonaaliga peegel, sest peeglit on kinnipeetavatel vaja. Mida suurem peegel on, seda suuremad killud võib sellest saada ning seda rohkem seab see ohtu vangla julgeoleku. *(Täiendatud 31.03.2023 nr 1-1/23/29, jõust. 03.04.2023)*

Kellad on keelatud seepärast, et tagada vangla üldine julgeolek. Kelli (sh vangla vahendusega käekelli) on vaja keelata, kuna selle tuvastamiseks, kas kella sisse on peidetud keelatud aineid või esemeid, on vaja kella korpus avada. Korpuse avamine võib kahjustada kella mehhanismi, nii et kell lakkab töötamast. Sellel asjaolul, et käekell on väikesemõõduline, ei ole tähtsust, sest sellesse saab peita näiteks narkootilisi aineid või SIM-kaardi vms ning seeläbi võib ohtu sattuda vangla julgeolek. Vajaduse tõttu tagada vangla julgeolek on lubatud käekellad, mis on ostetud vanglateenistuse vahendusel, vangla kaupluse sortimendist, et minimeerida keelatud esemete ja ainete peitmise võimalusi käekella korpusesse. Samuti võivad vangla julgeolekut ohustada kellad, mis võimaldavad andmete salvestamist ning andmesidet, sest käekella mudelite rohkuse tõttu on vanglateenistusel keeruline nende funktsionaalsust kontrollida. Kuna päevakavas ettenähtud toimingutest teavitatakse kinnipeetavaid valjuhääldi kaudu ning lubatuks jäävad vanglateenistuse vahendusel soetatud käekellad, ei too kõnealune piirang kaasa kinnipeetavate õiguste rikkumist. *(Täiendatud 25.02.2022 nr 1-1/22/22, jõust. 01.03.2022)*

7.1.4. Isevalmistatud esemed võivad olla vangla julgeolekule ohuks erinevatel põhjustel. Nimelt võib esemeid valmistades peita neisse keelatud esemeid ja aineid, mida ei saa ilma eset lõhkumata avastada. Toiduainetest valmistatud esemete puhul rikutakse hügieeninõudeid ning elementaarsete hügieeninõuete eiramine soodustab haiguste levikut, mürgituste teket ja parasiitide levikut, mis seab ohtu vanglas viibivate isikute elu ja tervise. Isevalmistatud elektriseadmete puhul ei saa olla kindel nende töö kvaliteedis ning ebakvaliteetsete elektriseadmete ühendamine vangla vooluvõrku võib kaasa tuua lühiseid ja elektrikatkestusi, mis on ohuks vangla julgeolekule. Kinnipeetavate õigusi selle

piiranguga ei rikuta, sest kõik vajamineva saavad nad osta kas poest või lasta saata maksikirjaga. Neile kinnipeetavaile, kellel raha ei ole, tagab vangla kõik inimväärseks eluks vajaliku.

- 7.1.5. Närimiskumm on vanglas ohuks vangla julgeolekule, sest närimiskumm sobib eriti hästi vangla vara kahjustamiseks (nt võib täis toppida lukuaukud, mis raskendavad või muudavad võimatuks ukse avamise). Nätsuga võib üles riputada pilte ja plakateid, mis on vanglas keelatud tegevus. Lisaks saab nätsu kasutada abivahendina keelatud esemete peitmiseks, kleepides esemed nätsuga varjatud kohtadesse. Kõnealuse piiranguga ei rikuta kinnipeetavate õigusi, sest maitseelamuse saamiseks võivad kinnipeetavad osta poest maiustusi ning hammaste hügieeni saab tagada hammaste pesemisega.
- 7.1.6. Söömiskõlbmatuks muutunud toiduainete säilitamine kambris on ohuks vanglas viibivate isikute elule ja tervisele. Nimelt soodustab elementaarsete hügieeninõuete eiramine haiguste ja parasiitide levikut ning mürgituste teket. See raskendab ka läbiotsimisi, mis seab ohtu vangla julgeoleku. Kõnealune piirang ei riku kinnipeetavate õigusi, sest vangla toitlustab kinnipeetavaid kolm korda päevas ning kinnipeetaval ei ole vajadust söömiskõlbmatuid toiduaineid kambris hoida.
- 7.1.7. Narkootilised, psühhotroopsed ja muud uimastava või tugeva toimega ained on inimese tervisele ohtlikud ning nende ainete tarbimise korral ei ole inimene enam võimeline oma käitumist ega arusaama adekvaatselt hindama (kinnipeetav ei suuda aduda ümbritsevat ega alluda vanglaametnike korraldustele, samuti võib seesuguste ainete tarvitaja käituda ettearvamatult). Ainete liigse manustamise korral võib saabuda üledoos ning kinnipeetav saab tervisekahjustusi. Selles punktis sätestatud esemete ja ainete keelamise vajaduse lisaks VSKE § 64<sup>1</sup> p-s 4 sätestatud keelule tingib asjaolu, et määruse tekst keelab ainult narkootilised või psühhotroopsed ja muud uimastava või tugeva toimega ained, kuid julgeoleku tagamise ning õiguselguse huvides peavad olema keelatud ka ained, millest saab keelatud aineid toota, või esemed, mis eespool nimetatud aineid sisaldavad (nt narkootilise aine sees immutatud paberid, ajalehed vms). Seega tuleneb eelöeldust, et kuna kõnealuses punktis nimetatud ained ja esemed seab ohtu vangla julgeoleku ning isikute elu ja tervise, siis peavad need olema kinnipeetavale keelatud.
- 7.1.8. Kuna § 64<sup>1</sup> p 7 järgi on alkohol ja alkoholi sisaldavad ained keelatud, siis valmistavad kinnipeetavad kambrites tihtipeale segu, millest lõpp-produktina soovitakse saada alkoholi sisaldavat vedelikku. Säärane vedelik on ohuks vangla julgeolekule, sest see põhjustab joovet. Joobes kinnipeetav ei ole suuteline adekvaatselt hindama enda ümber toimuvat. Toiduainete seesugune käitlemine (nt kääritamine) seab ohtu vanglas viibivate isikute elu ja tervise, sest elementaarsete hügieeninõuete eiramine soodustab haiguste levikut, mürgituste teket ning parasiitide levikut.
- 7.1.9. VSKE keelab ainult retseptiravimid, kuid kuna kontrollimatu ravimite või ainete tarvitamine seab ohtu nii isikute elu ja tervise kui ka vangla üldise julgeoleku, siis tuleb keelata ka muud ained, mille kontrollimatu tarvitamine võib organismile avaldada negatiivset mõju.

VangS § 52 lg 2 kohaselt vastutab vangla kinnipeetava tervise eest (jälgib, ravib, saadab vajaduse korral eriarstiabi osutaja juurde). Kinnipeetavate tervisliku olukorra hindamise ja ravi ning ravimite määramise pädevus on antud vangla meditsiiniosakonnale. Kontrollimatu ravimite, toidulisandite jm kõnealuses punktis nimetatud ainete tarbimise puhul muutub meditsiiniosakonna töö kinnipeetavate ravimisel märksa keerulisemaks, kuna meditsiiniosakonnal puudub ülevaade ja võimalus tuvastada, milliseid kõnealuses punktis nimetatud aineid ja kui palju on kinnipeetav tarbinud.

Ravimite kambris hoiustamine ja nende kontrollimatu kasutamine ohustab nii kinnipeetava tervist (üledoseerimine võib kaasa tuua surma, pöördumatu ajukahjustuse vms) kui ka seab ohtu vangla julgeoleku (liigse ravimite tarvitamise tagajärjel ei pruugi kinnipeetav aduda ümbritsevat ega alluda vanglaametnike korraldustele, kinnipeetav võib käituda ettearvamatult, kujutades endast ohtu kõigile vanglas viibivaile isikuile). Seega tuleb jälgida, et kinnipeetav ravimite manustamisest kõrvale ei hoiaks, st et ta ei koguks arsti väljastatud ravimeid suuremas koguses tarvitamiseks või nn kokteili kokkusegamiseks. Vangla väljastatud ravimeid ei tohi kinnipeetav kambrisse koguda ning tablettide kohest manustamist kontrollivad ametnikud.

Problemaatilised on energiajoogid, mis on tugevalt ergutava toimega ning võivad kontrollimatu tarbimise korral kaasa tuua tervisekahjustuse või koguni surma, ning spordijoogid, mis on samuti organismi stimuleeriva toimega.

Vanglal puudub võimalus operatiivselt tuvastada, kas kinnipeetavate enda soetatud või väljastpoolt saadetud ravimi, vitamiinide, toidulisandite, ravimtaimede, spordijookide, spordipulbrite vms pakendites on see aine, mis seal väidetakse olevat. Saadetud ained võivad olla segatud narkootiliste või psühhotroopsete ainetega ning vanglal ei ole ülevaadet soetatud ravimite koostisest ega kvaliteedist. Narkootiliste ainete tarbimine vanglas on suur oht vangla julgeolekule.

Lubatuks jäävad ravimid, mille väljastab vanglateenistuja ning toidulisandid või vitamiinid, mis on soetatud vangla kaupluse vahendusel. Seetõttu ei rikuta kõnealuse piiranguga kinnipeetavate õigusi ega jäeta neid ravist ilma, vaid luuakse olukord, kus kinnipeetavatel pole võimalik tarbida aineid, mille koostise ja tarbimise üle puudub vanglal kontroll. Kui vangla arst on saatnud kinnipeetava VangS 53 lg 2 alusel eriarstiabi osutaja juurde, kes on talle väljastanud ravimeid, siis peetakse neid ravimeid võrdväärseks vanglateenistuse arsti väljastatud ravimitega. Energia- ja spordijoogi asemel võib juua vähem tervist mõjutavaid jooke (nt vangla kaupluses müüdavaid karastusjooke, teed jm). *(Muudetud 25.02.2022 nr 1-1/22/22, jõust. 01.03.2022)*

- 7.1.10. Selles punktis nimetatud esemed seavad ohtu vangla julgeoleku ning võivad ohustada isiku elu ja tervist. Kinnipeetavate tervisliku olukorra hindamise ja ravi ning ravimite määramise pädevus on vangla meditsiinosakonnal. Kontrollimatu meditsiiniliste abivahendite kasutamine pärsib isikuid raviva meditsiinosakonna tööd, kuna meditsiinosakonnal puudub ülevaade ja võimalus tuvastada, mis abivahendeid on kinnipeetav kasutanud. Meditsiinilistesse abivahenditesse on üldjuhul väga hõlbus peita keelatud esemeid, seepärast võivad abivahendeid kasutada ainult need kinnipeetavad, kellel on neid vaja. Meditsiinilised abivahendid võivad sobida ka kaaskinnipeetavate või ametnike ründamiseks (nt elastsid). Süstalt koos nõelaga saab kasutada tätoveeringute tegemiseks, mis on vanglas keelatud jne. Vererõhumõõtja läbiotsimine on kas raskendatud või teatud juhtudel isegi võimatu. Vererõhumõõtja sisse saab peita keelatud aineid (nt narkootilisi aineid) ning esemeid, mida vanglaametnikul on raske avastada. Kui keelatud esemed ja ained satuvad vangla territooriumile, seab see otseselt ohtu vangla üldise julgeoleku. Samuti võib vererõhumõõtja sisaldada juhtmeid, mida saab kasutada ründerelvana. Vererõhku mõõdab kinnipeetavatel vajaduse korral meditsiinosakond, seepärast pole kinnipeetavatel vererõhumõõtjat kambris vaja. Neile kinnipeetavatele, kes vajavad meditsiinilist abivahendit vms, see lubatakse või väljastatakse, sestap ei saa kõnealune piirang rikkuda kinnipeetavate õigusi.
- 7.1.11. Erinevate liikumise abivahendite olemasolu võib luua kinnipeetavale võimaluse liikuda kiiremini kui vanglaametnikud. See ohustab vangla üldist julgeolekut, kuna kinnipeetavat on raskem kätte saada. Liikumise abivahendid on üldjuhul tehtud nii, et neisse (nt ratastoolide, karkude tühimikesse jne) saab peita väiksemaid esemeid. Nende esemete või nende osadega võib rünnata inimesi (seada ohtu isikute elu ja tervise) või kahjustada vangla vara (kriipida põrandaid, lüüa katki aknaid jne). Kõnealune punkt kinnipeetavate õigusi ei riku, sest neile kinnipeetavatele, kes liikumise abivahendeid vajavad, need ka väljastatakse.
- 7.1.12. Aroomi eritavate ainete ja esemetega (nt viirukiga) saab varjata narkootikumide kasutamise ja suitsetamise jälgi, mis seab ohtu vangla julgeoleku. Samuti on reaalne oht, et tugevatoimelised lõhnaained (nt lõhnakuusk) põhjustavad vanglas viibivatel isikuid allergilisi reaktsioone, mistõttu satub ohtu nende isikute elu ja tervis. Kinnipeetavate õigusi kõnealuses punktis ei rikuta, sest hädavajalikke esemeid (nt pesemistarbeid) saavad kinnipeetavad soetada vangla kauplusest ning puudust kannatavatele kinnipeetavatele väljastab hügieenitarbed vangla.
- 7.1.13. WC-paberi, salvrätikute, puhastuslappide, -käsna jms esemete soetamine posti teel seab ohtu vangla julgeoleku. Nende esemete läbiotsimine vanglasse saabumisel tekitab hügieeniriske ning nõuab suuri ressursse. Nimelt tuleks iga salvrätik, WC-paberi rull ja puhastuslapp lahti harutada, et näha, kas paberi kihtide vahele ei ole midagi peidetud. Põhjalikult tuleks läbi otsida igasugused käsna ja lapid. Seesugune tegevus on väga ajamahukas ning küsitav on hügieeninõuete täitmine. Tualettpaberit, salvrätikuid, pesukäsnaid, -lappe ja muud vajalikku saavad kinnipeetavad soetada vanglateenistuse vahendusel kauplusest. Puudust kannatavatele isikutele väljastab tualettpaberi ning koristusvahendid vangla. Niisiis ei saa kõnealune piirang rikkuda isikute õigusi.
- 7.1.14. Kondoomide hoidmine kambris seab ohtu vangla julgeoleku (kondoomi peidetakse kehaõõnsustesse, WC-poti loputuskasti jne) ning võib kahjustada vangla vara (WC-potti visatud kondoom võib tekitada suure ummistuse). Kuna vangla väljastab vajaduse korral kinnipeetavatele ise kondome, siis ei riku kõnealune piirang kinnipeetavate õigusi.
- 7.1.15. TubS § 3 lg 2 alusel rühmitatakse tubakatooteid suitsetatavateks ja suitsuvabadeks tubakatoodeks ning §-s 31 on sätestatud tubakatoote seonduvad tooted. Justiitsministri 06.10.2016 määrusega nr 21 muudeti justiitsministri 30.11.2000 määruse nr 72 „Vangla sisekorraeeskiri“ § 64<sup>1</sup> punkti 3<sup>1</sup>, millega keelati kinnipeetavatele suitsetatavad tubakatooteid ja esemed, millest ja mille abil on võimalik suitsetatavaid tubakatooteid kokku panna või neid suitsetada. Vangla on seisukohal, et kinnipeetavatele tuleb ära keelata lisaks sigarettidele suitsuvabad tubakatooteid ja tubakatoodetega seonduvad tooted, kuna need tooted on tervist kahjustavad. Seega on õigustatud, et vangla teeb pingutusi, et tervisekahjustusi vanglas ära hoida. Siia alla kuuluvad tubakatoode tarvitamisest tekkinud tervisekahjustused, mille ravi võib osutuda äärmiselt kulukaks. Riik ei saa seesugust ennast



kahjustavat tegevust keelata ära väljaspool vanglat. Vanglas on aga põhjendatud, et selle otsuse teeb riik, arvestades nii üksikisiku kui ka avalikke huve.

VangS § 4<sup>1</sup> tulenevalt, kui seadus ei sätesta konkreetset piirangut, võib vangla, Justiitsministeerium või arestimaja kohaldada vaid selliseid piiranguid, mis on vajalikud vangla või arestimaja julgeoleku kaalutlustel. Sama seaduse § 66 lg 1 sätestab, et kinnipeetavate järelevalve korraldatakse viisil, mis tagab käesoleva seaduse ja vangla sisekorraeeskirjade täitmise ja üldise julgeoleku vanglas. Seega annavad eelnimetatud sätted vanglale õiguse piirangu kehtestamiseks, kui seatud piirangud on seotud vangla julgeoleku tagamise vajadusega. Kehtestatud piiranguga võib vangla minimeerida tubakatoote üleandmist kinnipeetavate vahel. Tubakatooted on subkultuuri maksevahend, mis tähendab, et erinevate tubakatoodetega tasutakse teenuste eest. Igasuguste asjade vahetamine ja üleandmine tekitab vanglas lisaks järelevalve raskustele ebaseaduslikke võlasuhteid. Sellise olukorra tekkimine on aga lubamatu, kuna toetab kinnipeetavate hulgas subkultuuriliste ilmingute levimist, mis vastanduvad riikliku poliitika ja kehtiva seadusandlusega.

7.1.16. Julgeolekukaalutlustel on vanglas tätoveerimine keelatud. Esiteks pole vanglas ohutuks tätoveerimiseks vajalikke tingimusi, seadmeid ega muud vajalikku. Desinfitseerimisvahendite puudus, eabahügieenilistes tingimustes tätoveerimine, korduvalt sama nõela kasutamine ning HIV-positiivsete jm haigusi põdevate kinnipeetavate viibimine vanglas soodustaks HIVi jm haiguste levikut kinnipeetavate seas. Teiseks on tätoveerimine traditsiooniliselt üks võimalusi vangla subkultuuri hoida ja edasi kanda. Et märgistada alamasse subkultuurikihti kuuluvaid kinnipeetavaid, on vanglas ette tulnud juhtumeid, kus neid tätoveeritakse vastu nende tahtmist. Seega on tätoveeringute tegemisel kasutatavad seadmed, ained või esemed (sh šabloonid, nõelad, tätoveeringute pildid ja õpetused, kopeerpaber jm) ohuks vangla julgeolekule ning isikute elule ja tervisele.

7.1.17. Elektrihambarharja, patareidega raseerimisvahendit, juukselõikusmasinat jt samalaadseid esemeid on lihtne kohandada tätoveerimisaparaadiks. Tätoveeringute tegemine seab ohtu nii vangla julgeoleku kui ka vanglas viibivate isikute elu ja tervise. Pealegi on tegemist seadmetega, mille sisse saab peita keelatud esemeid ja aineid, sest neid on keeruline läbi otsida. Samuti sisaldavad need üldjuhul traati, juhet jm osi, millega võib tekitada vigastusi, lõhkuda vangla vara või peita esemeid. Kõnealune säte ei riku isikute õigusi seepärast, et hügieeni eest hoolitsemiseks võib kasutada tavalist raseerijat või hambarharja.

7.1.18. Selles punktis nimetatud esemed tuleb keelata, sest vangla ei suuda tagada nende sihipärast kasutamist ning neid on väga keeruline ka läbi otsida.

Need esemed on ohtlikud mitmel põhjusel:

- 1) geelpliatsid, tint, pastapliatsid, sulepead jm sobivad eriti hästi tätoveeringute tegemiseks, mis seab ohtu isikute elu ja tervise. Erinevad värvid ahvatlevad kinnipeetavaid rohkem tätoveerima (eriti noori), sest värvilised tätoveeringud on atraktiivsemad;
- 2) nende esemetega saab eriti hästi kahjustada vara, sest nendega võib seintele ning ruumielementidele teha joonistusi, kraapeid vms. Joonistuste ja kraabete eemaldamine elementi rikkumata on keeruline ning sageli on elemendi ülevärvimine ainus võimalus taastada algupärane olukord;
- 3) kõnealustesse esemetesse võib peita väikesemõdulisi keelatud esemeid ja aineid (nt nõel, narkootilised ained), kuid neid on tülikas ja vahel võimatugi eset kahjustamata otsida, sestap seavad need ohtu vangla julgeoleku;
- 4) osa sättes nimetatud esemeist (nt sulepead) võib kasutada ründerelvana, mis on ohuks isikute elule ja tervisele;
- 5) must pastapliats võimaldab efektiivsemalt dokumente võltsida ning parandada või täiendada märkamatuks dokumendile trükitud kirja. Musta pastapliatsiga kirjutatud dokumendi puhul ei ole võimalik alati operatiivselt vahet teha, kas tegemist on originaaldokumendi või koopiaga. Võltsimise tõttu satub ohtu vangla julgeolek.

Kuna kinnipeetavatel on siiski vaja millegagi kirjutada, siis ei ole võimalik kõiki kirjutusvahendeid keelata. Seega jäävad lubatuks sinised pastapliatsid. Kõnealuse keeluga ei võeta kinnipeetavalt ka joonistamisvõimalust, sest lisaks sinistele pastapliatsitele jäävad lubatuks värvipliatsid–ja harilikud pliatsid. Kinnipeetava õigused joonistamisele ja kirjutamisele ei saa rikutud, kui talle jääb kambrisse kokku maksimaalselt 50 kirjutusvahendit. Kinnipeetav võib vabalt valida, millistest kirjutusvahenditest 50 ühikut koosneb. Valikus on sinine pastapliats, harilik pliats või värviline pliats. *(Muudetud 25.02.2022 nr 1-1/22/22, jõust. 01.03.2022)*

Liimi on vaja keelata mitmel põhjusel:

- 1) liim on levinud vahend toksikoloogilise joobe saavutamiseks, mis seab ohtu nii isikute elu ja tervise kui ka vangla üldise julgeoleku;
- 2) liimi sisse saab peita asju, mida on läbiotsimistel väga keeruline avada;
- 3) kinnipeetavad kleeuvad liimiga vangla ehituselementidele pilte, mis on keelatud tegevus ja mida ei ole sageli võimalik vara kahjustamata eemaldada.

Käärid, klammerdi ja auguraud sisaldavad metallist osi, mis on vanglas keelatud. Käärid on vanglas väga ohtlikud, sest neid saab kasutada ründerelvana. Kuna tegemist on üsna teravate esemetega, siis võib kääridega tekitada vägagi tõsiseid vigastusi. Kuna käärid on teravad, siis sobivad need eriti hästi vangla vara kahjustamiseks, nt riiete või madratsi katkilõikamiseks, seinte, põranda ja mööbli kriipimiseks jne. Ka klammerdiga võib tekitada vigastusi, nt lüüa klambrid klammerdiga teise isiku kehasse. Klammerdiga võib kahjustada vangla vara, nt klammerdada linu, T-särke jm, millelt klambrite eemaldamine võib osutuda äärmiselt ressursimahukaks. Pealegi on klammerdil metalloosi, millega võib kriipida vangla vara. Paberite kokkuklammerdamise asemel saab isik dokumente koos hoida plastmassist kirjaklambritega ning vangla lubatud mappides. Auguraud on metallist ese, millega võib samuti kahjustada vangla vara (nt kraapida, augustada linu jne). Üldjuhul on augurauad rasked, mistõttu neid võib kasutada ründerelvana, et anda hoop teisele isikule. Augurauadel on metallist vedrud, mis sobivad isevalmistatud elektriseadme pistiku tegemiseks. Vajaduse korral saab kinnipeetav paberitesse augu teha ka nende vahenditega, mis talle lubatud on.

Metallist kirjaklambrid on keelatud seetõttu, et nendega saab avada käeraudu, traati kasutatakse aga vee keetmiseks ning elektriseadmete valmistamiseks. Lubatuks jäävad vanglateenistuse vahendusel soetatud plastkirjaklambrid. Väljastpoolt saadatud kirjaklambrite puhul ei saa vangla kontrollida, kas tegemist on metallkirjaklambriga, mis on pelgalt kaetud plastiga.

Teibi ja kleeplindiga saab isikuid kinni siduda või keelatud esemeid raskesti ligipääsetavasse kohta (nt ventilatsioonišahti) kleepida.

Kleepmassi, plastiliini ja savi on keeruline läbi otsida, seepärast saab neisse peita keelatud esemeid. Neid võib analoogselt kleeplindi või teibiga kasutada keelatud esemete peitmiseks (kleepides esemed raskesti ligipääsetavatesse kohtadesse), vangla vara kahjustamiseks ning piltide, plakatite ja dekoratsioonide ülesriputamiseks (seinte katmine on vanglas keelatud tegevus).

Üks kustutuskumm ja üks pliiatsiteritaja on lubatud seetõttu, et kinnipeetaval on kambris võimalik hoida värvi- ja harilikke pliiatseid ning nende kasutamisel võib olla vajalik kasutada ka kustutuskummi. Kustutuskummi omamine on lubatud üksnes juhul, kui see on soetatud vanglateenistuse vahendusel. Karistust kandma saabumisel kaasas olnud või vahistatule pakis saadetavasse kustutuskummi võib rajada peidiku, mille avastamine on läbiotsimisel keeruline. Keelatud eseme või aine sattumine vangla territooriumile kujutab endast ohtu julgeolekule.

- 7.1.19. Vanglateenistus ei suuda piisaval määral tagada kontoritehnikas sisalduvate ainete ja osade sihipärast kasutamist. Seesugustes esemetes leiduvaid aineid (tahma, tinti jms) saab kasutada tätoveeringute tegemiseks ning seada seeläbi ohtu inimese julgeolek ja kahjustada vangla vara. Kontoritehnikasse saab peita mitmesuguseid keelatud esemeid, mida vanglateenistusel ei ole võimalik avastada. Pealegi võib kontoritehnikast saada osi, millest ehitada tätoveerimisaparaat või muid seadmeid. Tehnikaga käib tavaliselt kaasas juhe, mida saab kasutada ründerelvana. Kinnipeetavad koostavad kõik vajalikud dokumendid käsikirjas ning muid toiminguid teevad nad vahenditega, mis ei ole ohtlikud.

Põhjendatud vajadus hoida kambris kalkulaatorit on õppes osalevaid kinnipeetavaid. Säärasel juhul ei anta kinnipeetavale julgeolekukaalutlustel kambris mitte isiklikku kalkulaatorit, vaid väljastatakse vangla kalkulaator. Kalkulaatorit võib kinnipeetaval vaja minna, et arvutada kokku kaupluse lehel olevad summad. Ka sellistel juhtudel võivad kinnipeetavad kasutada vangla kalkulaatorit. Kalkulaator koosneb teadupoolest erinevatest omavahel traatidega ühendatud mikroskeemidest ning paljudest muudest osadest, millest on võimalik konstrueerida vanglas keelatud esemeid. Vanglal pole võimalik korduvalt kontrollida, kas kalkulaator on avatud, selle sisu modifitseeritud või sellest osi eemaldatud. Arvestades seda, et kalkulaatorist saadav kasu on isikule olematu või minimaalne, kuid kalkulaatori väljastamine seab ohtu vangla julgeoleku, siis ei lubata kalkulaatorit kambris kõigile kinnipeetavatele.

- 7.1.20. Kõvade või mitmekordsest paberist või papist kaante vahele saab peita erinevaid keelatud esemeid ja aineid ning nende avastamine on väga keeruline, mis seab ohtu vangla julgeoleku. Need esemed võivad olla ohuks isikute elule ja tervisele. Kõvade kaantega registraatoritega võib tekitada teistele isikutele kehavigastusi. Registraatoris on kõitmise osa üldjuhul metallist, kuid metalli sisaldavad esemed on keelatud. Kinnipeetavad võivad pabereid hoida läbipaistvast õhukesest painduvast plastist mappides, millel ei ole metalloosi. Kiletaskud on keelatud seepärast, et varem on kiletaskutega

kambriuste alt toimetatud keelatud esemeid ja aineid kambrisse ning kambrist välja. Mapid kambriukse alt läbi ei mahu, sestap ei sea need vangla julgeolekut ohtu niisugusel määral, nagu teevad seda kiletaskud. *(Muudetud 25.02.2022 nr 1-1/22/22, jõust. 01.03.2022)*

- 7.1.21. Foto- ja margialbum ning pildiraam on ohuks vangla julgeolekule, sest nende vahele võib peita (nt kleepida) keelatud aineid või esemeid, mille avastamine on aja- ja töömahukas. Nimelt on vaja eemaldada kõik albumis olevad pildid või margid ning läbi vaadata iga lehekülg. Kõvade kaantega albumi puhul võib keelatud esemeid peita kaante sisse. Albumikaasi ei saa läbi otsida ilma albumit vigastamata. Pildiraam tuleb samuti lahti võtta ning läbi otsida. Järjepideva lahtivõtmise korral on oht, et pildiraam või pilt saab vigastada. Fotosid võib kinnipeetav hoida näiteks mapis.
- 7.1.22. Neid esemeid on vaja keelata vangla julgeoleku tagamiseks, kuna nende läbiotsimine on raske. Vanglas viibib kinnipeetavaid, kellel on diagnoositud narkosõltuvus ning kes üritavad leida erinevaid viise, kuidas toimetada vanglasse narkootilisi aineid. Ajalehtede, ajakirjade ja muu kirjanduse lehtede vahele on võimalik kleepida keelatud aineid. Sestap tuleks iga lehekülge eraldi kontrollida, mis on aja- ja töömahukas. Lehele kleebitud aine ei pruugi olla visuaalselt tuvastatav. Niiviisi võib keelatud aine sattuda vanglasse. Narkootiliste ainete sattumine vangla territooriumile seab otseselt ohtu vangla julgeoleku.
- Oluline on rõhutada, et VangS § 30 lg 2 järgi võivad kinnipeetavad tellida mõistlikus koguses perioodilisi väljaandeid vanglateenistuse vahendusel, mis tagab selle, et vanglasse ei satu ajalehtede, ajakirjade või muu kirjanduse vahel keelatud aineid. VangS § 30 lg 1 põhjal võivad kinnipeetavad vanglas lugeda üleriigilisi päevalehti ning ajakirju. Lisaks saavad nad jälgida nii raadio- kui ka telesaateid, mille vahendusel võivad nad olla kursis päevakajaliste uudistega, ning käia raamatukogus. Juhul, kui vangla ei suuda tagada välisriigi kodanikule tema emakeeles päevalehti ja ajakirju, siis on lubatud välisriigi kodanikust kinnipeetavale saata mõistlikus koguses kirja teel tema emakeeles ajalehti ja ajakirju.
- 7.1.23. Muusikaline- ja 3D kaart on keelatud vangla julgeoleku tagamiseks, sest kaardi vahele saab peita keelatud esemeid või aineid, mida ei ole võimalik kaarti kahjustamata leida. Lisaks võib muusikalise kaardi elektroonilist sisu kasutada tätoveerimisaparaadi osana. Kinnipeetavaile võib saata tavalisi kaarte, seetõttu ei riku piirang kinnipeetavate õigusi. *(Muudetud 25.02.2022 nr 1-1/22/22, jõust. 01.03.2022)*
- 7.1.24. Esemed (sh seinavaibad, seinakalendrid, linikud, kleebised, plakatid jne), mis on mõeldud ruumi dekoreerimiseks, sisustamiseks ja pindade kinnikatmiseks, seavad ohtu vangla julgeoleku. Nimelt on seinte jm pindade kinnikatmine vanglas keelatud, sest see takistab visuaalset järelevalvet ning raskendab läbiotsimist (dekoratsioonide, kunstlillede jm vahele võib peita keelatud esemeid ja aineid; samuti saab nende esemetega varjata peidikuid). Kinnipeetav ei saa kõnealuseid esemeid vanglas eesmärgipäraselt kasutada. Esemete lubamine, mida ei ole kambris võimalik kasutada, koormab asjatult kambrist ning takistab läbiotsimist.
- 7.1.25. Kuna mängude ja mänguasjade sisse saab peita keelatud esemeid ning aineid, mida on keeruline avastada, siis on need vangla julgeolekut ohustavad esemed. Üldjuhul tuleks mängud ja mänguasjad läbi otsida või lõhkuda, sest teisiti ei ole neid võimalik läbi otsida. Pusledel on väga palju osi ning selleks, et veenduda, et ühegi osa taha või sisse ei oleks midagi peidetud, tuleks kõik tükid eraldi läbi vaadata. Et kinnipeetavate õigusi selle piiranguga ei kahjustataks, võib isik teatud lauamänge soetada vangla vahendusel, neid vanglasse tulles kaasa võtta ja mängida vangla väljastatud lauamänge.
- 7.1.26. Vangla elektrisüsteemi iseärasuste tõttu võib üle 1,2 kW elektriseadmete kasutamisega kaasneda elektrisüsteemi ülekoormus, mis ohustab vangla üldist julgeolekut. Kuna kinnipeetavad kannavad oma karistust müüridega ümbritsetud hooneis ning nende liikumine on piiratud, on hoonete elektrisüsteemi rike suur risk kinnipeetavate ning vanglateenistujate elule ja tervisele. Veekeetjaid, telereid jm elektriseadmeid, mida kinnipeetavad kasutavad, valmistatakse ka alla 1,2 kW võimsusega. Nii ei riku piirang kinnipeetavate õigusi rohkem kui piirangust saadav kasu kaasa toob. Elektriseadmed tuleb soetada vangla vahendusel mitmel põhjusel. Nimelt võivad elektriseadmed, mis ei ole soetatud vanglateenistuse vahendusel, ohustada vangla julgeolekut, kuna vanglateenistusel puudub usaldusväärne teave seadme päritolu kohta ning vangla ei saa seadet kahjustamata kontrollida eseme peidikuid sees. See võib kaasa tuua olukorra, kus vangla territooriumile toimetatakse keelatud aineid ja esemeid. Vanglas lubatud elektriseadme põhjalikuks kontrolliks võib olla vaja seda avada. Kuna vanglal ei ole niisuguse kvalifikatsiooniga spetsialisti, kellel on õigus elektriseadme (sh arvuti) garantiiajal (või muul ajal) seda avada, siis võib oskamatusel elektriseadme sootuks ära rikkuda. Pealegi ei kehti üldjuhul esemete ostmise ajal antud müügi garantii, kui elektriseadme avab garantii ajal selleks mittevõlitatud isik. Kuna kinnipeetav

võib vajalikke elektriseadmeid soetada vanglateenistuse vahendusel ning neid vanglasse tulles kaasa võtta, siis ei riku kõnealune piirang kinnipeetavate õigusi. *(Muudetud 25.02.2022 nr 1-1/22/22, jõust. 01.03.2022)*

- 7.1.27. Televisior on vangla julgeolekut ohustav ese, sest sellesse võib peita keelatud esemeid. Kambris paiknev televisior takistab järelevalvet. Kuna televisior on kinnipeetavate jaoks vajalik seade, siis ei ole selle keelamine mõistlik. Mida suurem televisior on, seda rohkem see järelevalvet segab ning seda ajamahukam on seda läbi otsida. Samas tagab ka väike televisior kinnipeetavale võimaluse telesaateid jälgida. Niisiis ei ületaks suurest televisiorist saadav kasu oluliselt väikesest televisiorist saadavat kasu, kuid suur televisior seaks märksa rohkem ohtu vangla julgeoleku.
- 7.1.28. Toiteallikas on vanglas keelatud seepärast, et see seab ohtu vangla julgeoleku. Toiteallikasse saab peita mitmesuguseid esemeid, mida on toiteallikat avamata võimatu leida. Toiteallika avamine võib aga selle rikkuda. Kuna on esemeid, mille kasutamiseks on vaja patareisid, siis ei saa neid täielikult ära keelata. Patareisid võib kinnipeetav soetada vanglateenistuse vahendusel. Üksnes siis saab vangla olla veendunud, et patareidesse ei ole midagi peidetud. Patarei väärkasutamine seab ohtu vangla julgeoleku kuna vangla praktikas on esinenud olukordi, kus patareidest on valmistatud süütamisvahendeid, mistõttu rikutud ümbrisega või põlemisjälgedega patareid on vanglas keelatud. Samuti kui patareil ei ole kambris praktilist kasutust, siis ei ole ka see lubatud. *(Täiendatud 25.02.2022 nr 1-1/22/22, jõust. 01.03.2022)*
- 7.1.29. Selles punktis nimetatud esemed seavad ohtu vangla julgeoleku ning võivad ohustada isikute elu ja tervist. Iseparandatud elektriseadmete puhul ei saa olla kindel nende töö kvaliteedis ning ebakvaliteetsete elektriseadmete ühendamine vangla vooluvõrku võib tekitada lühiseid ja elektrikatkestusi. Kuna kinnipeetavad kannavad oma karistust müüridega ümbritsetud hooneis ning nende liikumine on piiratud, on hoonete elektrisüsteemi rike suur risk kinnipeetavate ja vanglateenistujate elule ning tervisele. Mittetöötavate seadmete küljest eemaldatakse tõenäoliselt osi, mida saab kasutada teiste esemete ja seadmete valmistamiseks (nt tätoveerimisaparaat). Esemete ja seadmete osade lubamine on kambris ohtlik, sest kinnipeetavad saavad nendest osadest kokku panna teisi seadmeid ja esemeid ning pärast kasutamist need uuesti lahti võtta. Seesugust toimimist ei saa vangla aktseptida, sest see seaks ohtu vangla julgeoleku ning vanglas viibivate isikute elu ja tervise.
- 7.1.30. Signaali ja levi edastajad võimaldavad kinnipeetavail vaadata või kuulata saateid, mis ei ole vanglas aktseptitud (nt vanglas keelatud pornograafilise sisuga filmid), sest need seavad ohtu vangla julgeoleku, või suhelda kontrollimatult välismaailmaga, mis peale vangla julgeoleku ohustab ka väljaspool vanglat viibivate isikute julgeolekut. Ohtlikud on mitmesugused seadmed internetilevi püüdmiseks, sest interneti kasutamine on vanglas keelatud. Praegu on vanglas lubatud piisavalt raadio- ja telekanaleid, et kinnipeetavaile infot anda ning nende meelelahutusvajadust rahuldada. Õigusaktide ja kohtulahenditega saavad nad tutvuda spetsiaalselt neile kohandatud arvutis. Seega ei saa piirang rikkuda isikute õigusi. Tallinna Vanglas on ehituslikult raadiod kambrites tagatud, mistõttu isiklikku raadiot kambris vaja ei ole. Mittevajalikke esemeid kasutatakse tihtipeale ebaotstarbekalt. Kuna vangla on raadio kinnipeetavale taganud, siis on suur tõenäosus, et isiklike raadioid ei kasutata sihipäraselt, nt ehitatakse see ümber, eemaldatakse sealt osi, mida kasutatakse tätoveerimisaparaadi tegemiseks, peidetakse keelatud esemeid jne. Elektroonikaseadmeid on väga keeruline läbi otsida, sestap kaasneb nende lubamisega alati risk. Järelikult ei anna kinnipeetavale mittevajaliku raadio lubamine talle erilist kasu, kuid vangla julgeoleku seab see suurel määral ohtu.
- 7.1.31. Kinnipeetavad ei tohi vanglas interneti kasutada (v.a spetsiaalsetes kohandatud arvutites õigusaktide ja kohtulahenditega tutvumiseks), sest kontrollimatu interneti kasutamine ei sea ohtu mitte ainult vangla julgeolekut, vaid ka väljaspool vanglat viibivate isikute julgeoleku. See on keelatud juba VSKE § 64<sup>1</sup> p-s 10, kus on sätestatud, et kinnipeetavale on vanglas keelatud mobiiltelefonid ja muud elektroonilised või tehnilised sidepidamisvahendid, sealhulgas raadiosaatjad, pihu- ja personaalarvutid, mille kaudu võib infot edastada ja vastu võtta. Õiguselguse huvides täpsustab vangla selle sätte sõnastust. Kui esineb risk, et mingi seadme kaudu võib kas otseselt (seadme algkonfiguratsioonis) või kaudselt (seda seadet hiljem modifitseerides) infot edastada ja vastu võtta, siis ei ole ega saagi olla selle olemasolu vanglas lubatud. Niisugune tõlgendus tuleneb sellest, et tänapäeval võimaldavad enamasti kõik personaalarvutid infot edastada ning vastu võtta. Kui vanemad personaalarvutid algkonfiguratsioonis ei pruugi seda võimaldada, siis pääseb interneti selle kaudu, et arvutile paigaldatakse väikesed lisad, näiteks USB-liidesega nn internetipulgad või muud arvutisisesed seadmed, mis ei pruugi olla tuvastatavad. Ei ole ka välistatud, et kinnipeetavad kasutavad ebaseaduslikke viise selleks, et nendeni jõuaks riistvara (nt USB-netipulk), mis ühendatakse arvutiga. Kuna väikseim WiFi pulk on mõõtmetega 1,5 x 2 x 0,8 cm, st ese on väga

väike, siis on ametnikel neid väga keeruline avastada. Tõenäosus, et need kinnipeetavate kätte jõuavad, on väga suur.

Vangla ei suuda välistada keelatud esemete sattumist vanglasse, mistõttu ei saa välistada sülearvutiga ühendatava riistvara jõudmist kinnipeetavateni. Ükskõik kui hoolsalt vanglateenistuse ametnikud enda tööd ka ei teeks ning vanglasse saabuvaid kirju, pakke ja inimesi ei kontrolliks, kõiki keelatud esemeid ei ole kunagi võimalik avastada. Isegi kui vangla suudaks tõendada, et konkreetse esemega ei ole võimalik konkreetsel hetkel infot edastada ega vastu võtta, ei ole välistatud, et teatud modifikatsioonidega osutuks see siiski võimalikuks. Vangla ei saa ellu viia VangSi § 6 lg-s 1 sätestatud õiguskorra kaitse kohustust ning VangSi § 66 lg-s 1 sätestatud järelevalve kohustust, sest ei saa eeldada, et vangla peab näiteks igal nädalal tegema ekspertiise, et tuvastada, kas seadet on modifitseeritud või ümber ehitatud. Ekspertiisidki ei pruugiks midagi tuvastada, sest kuna modifitseerida saab väga hõlpsasti, siis võib kinnipeetav enne ekspertiisi internetipulga vms seadme eemaldada. Tähtis on veel see, et ekspertiise peaks tegema infotehnoloogilise pädevusega isikud, keda vanglates ei ole. Kinnipeetavaile ei ole arvuti kasutamine hädavajalik, sest nad saavad kõik arvutiga tehtava ellu viia ilma arvutita. Näiteks võib kirju kirjutada käsitsi, teavikuid saab laenutada raamatukogust või lasta postiga saata, filme võib vaadata televiisorist, muusikat kuulata raadiost jne.

- 7.1.32. Erinevad andmekandjad on mitmeti ohtlikud. CDd ja DVDd on teravate servaga ning neid saab kasutada lõikerelvana endale või teistele vigastuste tekitamiseks, st need seavad ohtu isikute elu ja tervise. VHSi ja audiokassettide sees on kilejas lint, mida võib samuti kasutada ründerelvana. Et kinnipeetavad saaksid andmekandjaid kasutada, on vanglal enne vaja veenduda, et andmekandjad ei sisaldaks vägivalda, rassismi, vihkamist ega pornograafilisi vms vangla julgeolekut ohustavaid teoseid. Sellise veendumise tagab ainult põhjalik kontroll. Põhjalik andmekandja läbikuulamine või vaatamine on ebamõistlikult suure ajakuluga toiming ning nõuab lisatööjõu rakendamist ja segab vanglateenistuse ametnike põhitööd. Pealegi saab kassettide sisse peita esemeid, kuid nende avastamine ilma kassetti avamata ei ole võimalik. Kasseti avamine on aga raske ja ajamahukas ning võib selle rikkuda. Järelikult ohustavad VHS-kassetid vangla üldist julgeolekut. Märgistamata ning isevalmistatud andmekandjate omanikku on keeruline tuvastada, see võimaldab kinnipeetavail kergemini vahetada andmekandjaid, neid teistele laenata või laenutada. Säärane tegevus on aga kodukorra järgi keelatud. Isikud võivad kuulata muusikat raadiost ning jälgida telesaadet ja filme telerist, sestap ei saa pidada CDsid, DVDsid ega VHSi vanglas hädavajalikeks esemeteks. Tundmatu päritoluga infokandjate kasutamine riigiarvutites on keelatud, kuna arvutisüsteemide halvamine tundmatu viirusega ohustab vangla julgeolekut.

SIM-kaardid on samuti infokandjad ning neid kasutatakse sihipäraselt ainult mobiiltelefonis. Enamasti ei saa SIM-kaarti ilma telefonita sihipäraselt kasutada. Kuna mobiiltelefonid on vanglas keelatud, siis pole SIM-kaartidel mingisugust praktilist väärtust. Nende lubamine pigem soodustaks mobiiltelefonide levikut vanglas, sest kui SIM-kaart on isikul olemas, siis tekitab see ahvatlusi saada ka telefon. SIM-kaardid võimaldavad koos mobiiltelefoniga luua lubamatuid ja vangla üldisele julgeolekule ohtlikke kontakte. Samal põhjusel on keelatud ka muud infokandjad.

- 7.1.33. Elektroonilisi ja digitaalsete mängude mängimiseks on vaja mängukonsoole või muid tarvikuid/seadmeid. Sellistesse seadmetesse saab peita keelatud esemeid või aineid ning neid võib ümber ehitada muuks otstarbeks (nt sidevahendiks, interneti kasutamiseks vm), kuid elektroonika kontrollimine ja läbiotsimine on vanglas raskendatud. Vanglateenistuse ametnikud ei ole elektroonikaspetsialistid ning ilma erialaste teadmisteta on üksnes vaatlusega keeruline hinnata, kas seade on ümber ehitatud või mitte. Keelatud ainete ja esemete leidmiseks on vaja seadmed lahti võtta, kuid siis kaotavad uued elektroonikaseadmed garantii. Esemete lahtivõtmine võib põhjustada nende rikkeid, mis võivad omakorda tuua vanglale varalise kahju nõudeid. Mängukonsoolide mängud on enamjaolt vägivaldse sisuga. Nende mängude mängimine annab kinnipeetavaile valed väärtushinnangud, võib ohutada vägivalda ning tekitada hasarti (sõltuvust). Mängimine on ebaratsionaalne ajakasutus ja vangistuse eesmärke saaks muude tegevustega hoopis tulemuslikumalt realiseerida. Kuigi arvutimängud ei ole otseselt hasartmängud, on neil hasartmängule iseloomulikke tunnuseid, mis võivad mõjutada ka täiskasvanud isiku psüühikat. Arvutimängude mängimine võib tekitada sõltuvust ja soovi veeta rohkem aega mängides ning selle võimaluse puudumise korral põhjustada ärritumist ja negatiivset hoiakut ümbritseva suhtes. Ärritunud olek mõjutab kinnipeetavate omavahelist suhtlemist ning põhjustab kiiremini konfliktide teket, mis ohustab vangla üldist julgeolekut. Kinnipeetavad saavad oma vaba aega sisustada muul viisil. Seega tuleneb eespool öeldust, et need esemed on ohuks vangla julgeolekule.
- 7.1.34. Kaal on vaja keelata vangla julgeoleku tagamiseks, kuna selle läbiotsimine on kas raske või teatud juhtudel isegi võimatu. Kaalu sisse saab peita keelatud aineid ja esemeid, mida vanglaametnikul on raske avastada. Kaalu seest saab ka erinevaid osi, millest võib valmistada seadmeid (veekeetja,

- tätoveerimisaparaadi). Seepärast on kaal vangla julgeolekut ohustav ese. Vajaduse korral kaalub kinnipeetavaid meditsiiniosakond. Toiduained on tavaliselt pakendeis, millele on kogus peale märgitud. Seega pole kinnipeetavail kambris kaalu vaja.
- 7.1.35. Riidepuu on keelatud, sest see võib sisaldada traati ning traat on vanglas keelatud. Isegi kui riidepuu on plastist, on tegemist ohtliku esemega, sest seda saab kasutada ründevahendina, seades ohtu isikute elu ja tervise. Riidepuu konksuga võib riputada keelatud esemeid nt ventilatsioonišahti, mis teeb raskeks nende avastamise ning seab ohtu vangla julgeoleku. Kuna kinnipeetavad hoiavad oma riideid kappides ja nagides, siis ei ole riidepuu kinnipeetavaile hädavajalik ja selle keelamisega ei rikota nende õigusi.
- 7.1.36. Naisteriideid vabatahtlikult kandev kinnipeetav langeks suure tõenäosusega kaaskinnipeetavate vaenu ja mõnituste ohvriks. Samaaegu võib juhtuda, et nõrgemaid kinnipeetavaid sunnitakse nende alandamiseks ja teiste meelelahutuseks kandma naisteriideid. Mõlemat liiki juhud on ohuks vangla julgeolekule ning isikute elule ja tervisele, sest nendega kaasnevad nii psüühilised kannatused kui ka füüsilised arveteklaarimised.
- 7.1.37. Nokkmütsi kandmine seab ohtu vangla julgeoleku. Kui kinnipeetavad kannaksid nokkmütse, ei oleks võimalik neid operatiivselt tuvastada (eriti kaamerate kaudu). Kuna jalutusboksides ja -hoovides on katusealused, mille alla saavad kinnipeetavad minna varju päikese eest, ning külmal ajal väljastab vangla kinnipeetavaile villased talvemütsid, siis ei saa nokkmütse pidada vanglas hädavajalikeks esemeteks, seepärast ei saa nende keelamine rikkuda kinnipeetavate õigusi.
- 7.1.38. Motosaapad jt säärased jalanõud on ohuks vanglas viibivate isikute elule ja tervisele, sest neid võib kasutada ründerelvana ning need sobivad eriti hästi vara kahjustamiseks (nt motosaapad akende lõhkumiseks). Isikud võivad kanda jalanõusid, mis ei ole vangla julgeolekule ohtlikud, sestap ei saa piirang rikkuda kinnipeetavate õigusi.
- 7.1.39. Kotid, (ostu) kilekotid, kohvrid, karbid ja kastid on keelatud, et tagada vangla üldine julgeolek. Need esemed seaksid ohtu vangla julgeoleku. Kui kinnipeetavate asjad on kottides, kohvrites, karpides või kastides, siis on vanglateenistuse ametnikel raske kambreid efektiivselt jälgida ja läbi otsida. Nimelt on kotid sageli otsast tugevalt kinni seotud, mitmekordsete õmbluste, voltide ja taskutega, mitmekordse või tugevdatud põhjaga jne. Seesugustesse kottidesse ning kohvritesse on eriti hõlbus peita keelatud esemeid ja aineid. Karpidel võivad olla mitmekordsed põhjad, topeltseinad jne. Niisuguste esemete ning sellistes esemetes hoitavate esemete igakülgne kontrollimine on aeganõudev ja keerukas, seepärast on kiire ja efektiivne läbiotsimine takistatud. Peale selle on karbid tugevamast materjalist ning teravate nurkade või servadega, mida saab kasutada isikute ründamiseks. Plastalustest ja -kannudest saab suuri teravaid kilde, millega võib rünnata teisi isikuid. Kinnipeetavad võivad hoida asju vanglat vähem ohustaval viisil kambris selleks ette nähtud kohas, s.o riulis, nagis või paberkottides. Paberkotte lubatakse maksimaalselt viis, sest rohkemaks puudub vajadus ning iga lisakoti lubamisega kambrisse kaasneb oht vangla julgeolekule. Nimelt tuleb läbiotsimistel iga kott ning selle sisu põhjalikult läbi kontrollida. Mida vähem on kotte, seda efektiivsemalt on võimalik läbi otsida. Pealegi on praktika näidanud, et ebavajalikke esemeid hakatakse tihtipeale kasutama sihipäralt. Näiteks saab kilekottidest punuda nõõri, mida võib kasutada ründerelvana, riptusaasade valmistamiseks jne. Kuna toit säilib kõige paremini spetsiaalsetes plastist toidukarpides, siis on lubatud maksimaalselt kolm läbipaistvat plastikust säilituskarpi ning ühe karbi mahutavus võib olla kuni 1 liiter. Piirangut on vaja vangla julgeoleku tagamiseks. Kambris ei ole kontrollimatul hulgal karpe vaja ning need raskendavad läbiotsimist. Kinnipeetavat toidlustatakse kolmel korral päevas, seepärast pole tal vaja suurel hulgal toitu säilitada. Kui kinnipeetav otsustab mitmekümnes karbis toitu säilitada, siis on keelatud esemete avastamine nendest karpidest väga keeruline ja seab ohtu vangla julgeoleku. Lisaks võib ka karpe purustades saada teravaid kilde ja kasutada neid ründerelvadena. Vangla poest ostetud toitu või jooki saab säilitada peale säilituskarpide ka originaalpakendeis. *(Muudetud 25.02.2022 nr 1-1/22/22, jõust. 01.03.2022)*
- 7.1.40. Vihmavarju kasutamine seab ohtu vangla julgeoleku ning on ohuks isikute elule ja tervisele. Kui kinnipeetavad käiksid vihmavarjudega, siis ei saaks neid operatiivselt tuvastada (eriti kaamerate kaudu). Peale selle võib vihmavarju kasutada ründerelvana. Vihmavarjud sisaldavad ka traati, mida kinnipeetavad kasutavad nt veekeeduseadmete ehitamiseks. Kuna jalutusboksides on katusealused, mille all võivad kinnipeetavad vihmaga seista, siis ei saa vihmavarje pidada vanglas hädavajalikeks esemeteks, järelikult ei saa nende keelamine rikkuda kinnipeetavate õigusi.
- 7.1.41. *(Kehtetuks tunnistatud 25.02.2022 nr 1-1/22/22, jõust. 01.03.2022)*

- 7.1.42. Päikesepriilide kandmine raskendab oluliselt kinnipeetava operatiivset tuvastamist ning võimaldab kandjal varjata füüsilise arveteklaarimise tõttu tekkinud vigastusi. Vigastustele õigeaegne reageerimata jätmine ning arstiabi hilinenud andmine seab ohtu kinnipeetava elu ja tervise, ent kinnipeetavate arveteklaarimisele õigeaegne reageerimata jätmine seab ohtu vangla julgeoleku tervikuna. See säte ei riku kinnipeetavate õigusi, sest meditsiinilise näidustuse korral lubatakse või väljastatakse kinnipeetavale päikesepriilid.
- 7.1.43. Silmaklapid on üldjuhul mitmekordsest materjalist, õmbluste või paksendustega, nii et sinna võib peita keelatud esemeid, mida on raske leida, mistõttu on lubatud silmaklapid, mis on ostetud vanglateenistuse vahendusel, vangla kaupluse sortimendist, et minimeerida keelatud esemete ja ainete peitmise võimalusi. Vajadusel saavad kinnipeetavad kasutada vanglateenistuse vahendusel soetatud silmaklappe, kui mistahes valgusallikas peaks neid segama. *(Muudetud 25.02.2022 nr 1-1/22/22, jõust. 01.03.2022)*
- 7.1.44. Kõrvatropptide ja -klappide kasutamine seab ohtu vangla julgeoleku. Nende kasutaja ei taju enda ümber toimuvat selgelt, mis seab ohtu tema elu ja tervise, kuid ka vangla üldise julgeoleku. Näiteks ei kuule isik tema ligiduses toimuvat kakkust, töötavat suitsuandurit, ametnike korraldusi jne. Kõrvaklapid sisaldavad ka juhtmeid, mida võib kasutada ründerelvana. Ilma juhtmeta kõrvaklappe saab seadistada nii, et nendega võib edasi anda ja vastu võtta infot. Seesugune kontrollimatu teabe edastamine võib ohtu seada väljaspool vanglat asuvate isikute turvalisuse.
- 7.1.45. Usuliste vajaduste rahuldamiseks ei ole kinnipeetaval vaja rohkem kui üht komplekti palvehelmeid. Samas äritsevad kinnipeetavad palvehelmestega. Esemete müümine, vahetamine jmt on vanglas keelatud ning võib tekitada kinnipeetavate vahel võlasuhteid, mis ohustavad vangla üldist julgeolekut. Lisaks sisaldavad palvehelmed niiti/nööri, mis on vanglas keelatud. Kui palvehelmeid on mitu, võib saada piisavalt pika nööri, et ohustada vanglas viibivate isikute julgeolekut. See piirang ei riku kinnipeetavate õigusi, sest usuliste vajaduste rahuldamiseks jääb lubatuks üks komplekt palvehelmeid.
- 7.1.46. Relvamaketi ja -imitatsiooni olemasolu loob kinnipeetavaile ning vanglateenistujaile pettekujutelmata, mis häirib tugevalt vangla tööd ning seab ohtu vangla julgeoleku. Näiteks ei pruugi vanglateenistuja esmapilgul aru saada, kas teda ähvardatakse maketiga või päris relvaga, mistõttu ta ei saa operatiivselt reageerida ega ähvardajat kahjutuks teha. Pealegi saab relvamakettide ja -imitatsioonide sisse peita erinevaid esemeid ning tavaliselt ei ole neid võimalik kahjustamata läbi otsida.
- 7.1.47. Filtrid seavad ohtu vangla julgeoleku, sest filtritesse võib väga hõlpsasti peita keelatud esemeid ja aineid ning tavaliselt ei saa filtrit läbi otsida seda vigastamata. Kuna üldjuhul on veefiltris vee puhastamiseks vajalikud graanulid või aine, võib filtri originaalsisu asendada narkootilist ainet sisaldavaga ning vangla ei saa seesugust asendust tuvastada. Kinnipeetavad võivad kasutada ainult veefiltrit. Et neid saab soetada vangla vahendusel kauplusest, siis ei rikota kinnipeetavate õigusi.
- 7.1.48. *(Kehtetuks tunnistatud 25.02.2022 nr 1-1/22/22, jõust. 01.03.2022)*
- 7.1.49. Selles punktis nimetatud esemete olemasolu kambris seab ohtu vangla julgeoleku. Vanglal on märksa lihtsam tagada vangla julgeolekut siis, kui kinnipeetavad kasutavad vangla väljastatud esemeid. Seesugustesse esemetesse on tavaliselt keerulisem midagi peita ning neid on lihtsam läbi otsida, sest vangla teab eseme eripära. Väljastpoolt kaasa võetud või saadetud esemetesse võib peita keelatud esemeid, samuti võivad need olla immutatud narkootilise ainega vms. Lisaks ei äritseta vangla väljastatud esemetega, nagu tehakse isiklike esemetega. Kuna isikul ei jää kõnealuse piirangu tõttu oma õigused ellu viimata, vaid ta saab seda teha esemetega, mille on väljastanud vangla, siis ei riku see piirang kinnipeetava õigusi.
- 7.1.50. Nende esemete ühisjoon on, et need ohustavad vangla üldist julgeolekut. Seesuguste esemetega, mille läbiotsimine on väga ajamahukas või keeruline (nt margialbumid), on oht, et vanglateenistuse ametnikel jäävad esemesse peidetud keelatud esemed avastamata. Osa esemeid on niisugused, mida ei ole võimalik ilma eset lõhkumata läbi otsida (nt mänguasjad), või on väga suur tõenäosus, et ese läbiotsimise ajal puruneb. Kuna ese tuleb läbiotsimiseks lõhkuda või see puruneb ning esemeid, mis ei ole terved, kinnipeetavaile kätte ei anta, siis kaob nende esemete omandamiseks igasugune eesmärk ja mõte. Teatud esemete põhjaliku läbiotsimisega kaasnevad hügieeniprobleemid (eset otsitakse läbi käsitsi), mistõttu ei ole ka seesuguste esemete kätteandmine mõeldav. Kinnipeetavale vajalikud esemed väljastab talle kas vangla või soetab tal need ise poest. Säärane toimimine tagab selle, et vanglasse ei saabuks ja kambrites ei säilitataks mittevajalikke esemeid, mis takistavad kambrite läbiotsimist ning seavad seeläbi ohtu vangla julgeoleku.

- 7.1.51. Riideesemete ja jalatsite saatmine posti teel seab ohtu vangla julgeoleku, kuna nende läbiotsimine on kas raskendatud või teatud juhtudel isegi võimatu. Nii riideesemete taskutesse ja õmbluste vahele kui ka jalatsite taldadesse ning kotsadesse jm saab peita keelatud aineid ja esemeid, mida vanglaametnikul on raske avastada. Riideid võib immutada narkootilise vedelikuga, mida vanglateenistuse ametnikud ei pruugi avastada. Kinnipeetaval on kohustus kanda vangla riietust. Neid esemeid, mida vangla kinnipeetavale ei anna, saab ta soetada vanglateenistuse vahendusel. Puudust kannatavale kinnipeetavale väljastatakse vajalikud riideesemed ning jalatsid humanitaarabi korras. Riideesemeid ja jalatseid lubatakse posti teel saata ainult vahistatuile. Vahistatud kannavad kambris oma riideid ning neile on õigusaktidega lubatud saata pakke piiratud koguses, sh riideid (üks pakk kahe kuu jooksul). Kuna vahistatud tavaliselt omavahel kokku ei puutu, siis on keelatud esemete ja ainete levik piiratud.
- 7.1.52. Plastpudeleist valmistavad kinnipeetavad raskeid hantleid, täites need soola või muu ainega. Seesuguste raskete esemete hoidmine kambris seab ohtu vangla julgeoleku ning on ohuks isikute elule ja tervisele, sest raskeid pudeleid võib kasutada ka ründerelvadena löömiseks. Kambris ei ole kinnipeetavatel vaja omada rohkem kui kuus liitrit originaaljooki, kuna vangla kauplusest ei saa rohkem osta. Taarat saab kinnipeetav igal järgneval poekorral poodi tagastada. *(Muudetud 25.02.2022 nr 1-1/22/22, jõust. 01.03.2022)*
- 7.1.53. Esemete seest, mis on mugandatud keelatud esemete peitmiseks, on keeruline keelatud esemeid avastada, mistõttu võivad keelatud esemed kergemini kinnipeetavale kambrisse sattuda, mis omakorda ohustab vangla julgeolekut.
- 7.1.54. Vangla järelevalve ja julgeoleku tagamise taktikast ja meetodikast informeeritud kinnipeetaval on võimalik ohustada otseselt vangla julgeolekut. Oht väljendub keelatud esemete ja ainete vanglasse smuugeldamises või peitmises selliselt, et vangla neid järelevalvetoimingute käigus ei avasta. Teiseks on kinnipeetaval järelevalve taktikat ja meetodikat teades võimalik vanglast põgenemist või mõnda muud rikkumist selliselt planeerida, et ametnikel ei pruugi olla võimalik seda takistada moel, millega ei kaasneks kinnipeetava/-te, vanglateenistuja, kolmanda isiku või ühiskondliku õigushüve olulist kahju. Kriminogeensete riskide hindamise meetodikat teades on kinnipeetaval võimalik riskihindamise tulemusi sellisel määral manipuleerida, et ametnikul võivad jääda tema kuriteo toimepanemise põhjusriskid välja selgitamata ning talle määratakse ettenähtust madalam kohtlemistase. Sellega kaasneb oht, et kinnipeetav pääseb vabadesse kuriteo põhjusriskide maandamiseta, mis avaldub omakorda suuremas korduvkuritegevuse tasemes ja ohus ühiskonna turvalisusele. Erakorraliste sündmuste lahendamise taktika ja meetodika info võimaldab kinnipeetaval planeerida ja teostada korrarikkumist või rünnet nii, et selle operatiivne ja vähese kahjuga lahendamine ei ole võimalik. Selline olukord toob kaasa kõrge ohu vangla teenistujate, kinnipeetavate, kolmandate isikute ja ühiskonna õigushüvedele ning vajaduse kaasata olukorra lahendamiseks rohkem ressursi.
- 7.1.55. Isikliku ventilaatori omamine vanglas ei ole otstarbekas kuna kambrites on sundventilatsioon. Ventilaatorid on vanglas keelatud, kuna seab ohtu vangla julgeoleku ja vanglas viibivate isikute elu ja tervise. Ventilaatoritesse on võimalik peita keelatud esemeid, mille leidmine ventilaatori seest on võrdlemisi keeruline ning ventilaator võib läbiotsimise käigus puruneda. Reeglina sisaldavad ventilaatorid ka juhete, mida on võimalik kasutada ründerelvana ning samuti on ohtlikud ka töötava ventilaatori tiivikud. Lisaks võib jahutamiseks mõeldud ventilaatori ebamõistliku ja kontrollimatu kasutamise tulemusel külmetuda. Kuna vangla siseruumides on ventilatsioon ehituslikult tagatud, siis puudub kinnipeetavatel vajadus kasutada isiklikku ventilaatorit. *(Lisatud 25.02.2022 nr 1-1/22/22, jõust. 01.03.2022)*
- 7.1.56. Vastavalt VSKe § 64<sup>1</sup> punktile 16 on kinnises vanglas paiknevale kinnipeetavale keelatud sularaha. Kuna paljud suveniirrahakupüürid on väga sarnased sularahale ning visuaalsel vaatlusel ei ole kiirelt ja hõlpsalt eristatav, kas tegu on suveniiriga või rahaga, on põhjendatud ja vajalik suveniirraha keelustada. Suveniirraha omamata kinnipeetava elukvaliteet vanglas ei lange, sest tegemist ei ole igapäevaselt vajaliku esemega. Samas suveniirraha lubamise korral tuleks vanglaametnikel postisaadetiste kontrollimisel ja kambrite läbiotsimisel kulutada liigselt ressursi tuvastamisele, kas tegu on kinnipeetavale vanglas lubatud või keelatud esemega. *(Lisatud 31.03.2023 nr 1-1/23/29, jõust. 03.04.2023)*

## **8. Isiklikud esemed ja nende hoidmine**

- 8.1. Antud Kodukorra punkt täpsustab VSKe § 57 lg 1 ja VSKe § 61 ning määratleb täpsemalt, kus kohas enda juures võib kinnipeetav oma isiklike asju hoida, samuti vanglast talle isiklikuks kasutamiseks väljastatavaid asju. Toiduainete tühjad pakendid, ümbrised jm on prügi, mille kasutamine ei ole



vanglas vajalik, ning mis kuulub ära viskamisele. Nende alles hoidmine ja kogumine raskendab kambris läbiotsimist ning seega üldist julgeolekut vanglas ning tulenevalt VangS § 15 lg 2 p 3 on see keelatud. Laos ei hoiustata kinnipeetava hügieeni-, kehahooldus- ega puhastusvahendeid, sest kinnipeetavale on kaupluse teenus tagatud üldjuhul kaks korda kuus ning vajadusel saab kinnipeetav neid esemeid soetada kauplusest. Ladu on ette nähtud kinnipeetavate isiklike esemete (riiete, jalatsite, tarbeesemete, elektroonika jms) hoiustamiseks. Toiduainete, kuivainete (sh tee ja kohv) ladustamine eeldab teatavaid säilitamistingimusi, mis vanglal puuduvad. Toiduained ja kuivained (sh tee ja kohv) võivad laos rikneda, mis võib tekitada laos antisanitaarse olukorra, samuti võivad hakata levima parasiidid.

Sotsiaalministri 17.02.2005 määruse nr 19 „Ravimite säilitamise ja transportimise tingimused ja kord“ sätestab ravimite säilitamiseks teatud nõuded, nt säilitamiskoha, niiskus- ja temperatuurivahemiku. Tallinna Vangla kinnipeetavate asjade laos sellised tingimused puuduvad, mistõttu ei ole võimalik ravimeid seal hoiustada. Vangla ei suuda tagada ravimite kvaliteedi säilimist ja mittesaastumist. Lisaks võivad ravimid isiku kinnipidamise ajal aeguda ja muutuda kasutamiskõlbmatuks, mistõttu ei ole nende laos hoidmine otstarbekas. Seetõttu laos ravimeid ei hoiustata ning vangla tagab ise kinnipeetavale vajalikud ravimid.

Süütamisvahendeid laos ei hoiustata, kuna need võivad ohtu seada vangla julgeoleku ja vanglas viibivate isikute elu ja tervise. Näiteks tulemasin, mille sees on vedelkütus, võib seismisel lekkima hakata ja tekitada tuleohtliku olukorra. Samuti on tuletikud on kergestisüttivad esemed ja tuleohtu minimeerimiseks tikke laos ei hoiustata.

Sokkide, sukkade, sukkpükste ja aluspesu vahetamise vajadus on kinnipeetavatel sagedane ja erinev, mistõttu on otstarbekas lubada kinnipeetaval hoida kambris kogu sokkide, sukkade, sukkpükste ja aluspesu kogust. *(Lisatud 31.03.2023 nr 1-1/23/29, jõust. 03.04.2023)*

- 8.2. Esemete laost väljastamiseks või lattu paigutamiseks esitab kinnipeetav vormikohase taotluse. Isiklikud riideesemed, mille lattu paigutamist kinnipeetav taotleb, tuleb enne puhtaks pesta. Halvasti lõhnavate või määrdunud esemete lattu paigutamisest võib laoametnik keelduda, kuna vanglateenistus ei saa lubada vanglas antisanitaarset olukorda. Määrdunud ning halvasti lõhnavate esemete lattu paigutamisega võib kaasneda parasiitide või nakkushaiguste levik, seepärast niisuguseid esemeid lattu ei võeta. VSKE § 62 lg 1 järgi võib hügieeninõuete täitmise tagamiseks vangla direktor või tema määratud direktori asetäitja arsti ettepanekul tehtud otsuse alusel hävitada kinnipeetavale kuuluvaid asju, kui ta on sellest kinnipeetavale allkirja vastu teatanud.
- 8.3. VSKE § 60 lg 1 sätestab, mida võib kinnipeetav kartseris omada ning kuna enamik isiklike asju on kartseris keelatud, siis peab kinnipeetav teadma, kuhu tal kartserikaristuse ajal on isiklikud asjad võimalik hoiule anda.
- 8.4. Täpsustatakse, mis viisil ja kuidas on võimalik kinnipeetavatel isiklike esemeid vanglast välja saata. Kui kinnipeetava asjade kaal ületab 30 kilogrammi, tehakse kinnipeetavale ettepanek saata piirkaalu ületav kogus asju lähedastele või muudele isikutele väljaspool vanglat (VSKE § 62 lg 2). Kui kinnipeetav sellest keeldub, hävitatakse piirkogust ületavad asjad, arvestades võimaluse korral kinnipeetava soovi. Sätestatu põhjal võimaldab vangla kinnipeetaval saata vanglast välja esemeid, mida kinnipeetav enam vangistuses ei vaja, ilma et ta peaks need hävitama või kinnipeetava lubatud isiklike asjade kaal ületaks seaduses ettenähtud piirmäära.
- 8.5. Eesmärk on välistada olukord, kus teine kinnipeetav saaks enda valdusesse võõraid esemeid. Kõigi asjade kaasavõtmine aitab vanglal saada paremat ülevaadet kõigist kinnipeetavale kuuluvaist esemeist.
- 8.6. Regulatsiooniga määratletakse täpne pakendite kogus, mida kinnipeetav võib vanglas hoida. Regulatsiooni eesmärk on vähendada või hoida kontrolli all kinnipeetavate valduses olevate pakendite kogust ning vähendada nende sihtotstarbetut kasutamist. Pakendite väiksem arv vähendab eluosakondades ja elukambrites olevate esemete kogust, mis lihtsustab omakorda läbiotsimisi ning vähendab sellele kuluvat aega. Samuti kiirendab regulatsioon jäätmete jõudmist jäätmekäitlusesse, mis vähendab pesemata pakendites oleva toidu roiskumisest tulenevaid terviseriske ning kahjurputukate ja näriliste levikut.
- 8.7. Kinnipeetaval on keelatud:
  - 8.7.1. Vanglal peab olema ülevaade kinnipeetaval kambris või laos olevatest isiklikest esemetest. Ihupesu ja sokkide äraviskamise korral piisab sellest, kui vanglateenistuse ametnik veendub, et kinnipeetav viskab asjad minema, ning märgib selle taotlusele. Kõik muud asjad, mis on märgitud kinnipeetava isiklike asjade kambris olevate esemete nimekirja ja mida kinnipeetav soovib maha kanda (hävitada),

tuleb esitada laole koos sellesisulise taotlusega. Praktikas on olnud juhtumeid, kus kinnipeetav taotleb maha kanda jalanõud, kuid mõni aeg hiljem ilmuvad need välja teise kinnipeetava jalas. Peale selle jääb iga esitamata hävitatud ese asjade kogukaalu arvele ning see tähendab, et kui kinnipeetaval on kaaluüriirang täis, ei saa ta uusi asju oma esemete hulka lisada. Niisugune regulatsioon aitab ühest küljest luua kinnipeetava asjadest tõetruuma pildi ning teisest küljest distsiplineerib kinnipeetavaid esitama taotluse juurde ka vastavaid esemeid, mitte manipuleerima oma tegeliku varade seisuga.

- 8.7.2. VSKE § 57 lg 1 järgi on kinnipeetaval õigus hoida enda juures või kinnipeetavate isiklike asjade laos vanglasse saabumisel kaasa võetud asju ja vanglateenistuse vahendusel soetatud isiklike asju. Igasugune muu viis esemeid enda valdusesse saada on keelatud. Kambri suurusest ning ehitustehnilistest võimalustest lähtuvalt lubab vanglateenistus ühte elukambrisse ühe televiisori. Nii ei saa vanglateenistus panna kinnipeetavat olukorda, kus viimane on sunnitud rikkuma kodukorra nõuet, kasutades (vaadates, kuulates) kaaskinnipeetavale kambrisse lubatud televiisorit, kui kambrikaaslane seda loomulikult lubab. Esemete edasiandmise ja vahendamisega teistele kinnipeetavatele muutub raskendatuks kontrolli teostamine esemete üle, sest vanglale ei oleks teada nende asukoht, samuti võivad edasiantavasse või vahendatavasse esemesse olla peidetud keelatud esemeid, mis võib tuua kaasa julgeolekuohu.
- 8.7.3. Keelatud või ebaseaduslikult omandatud esemed ei tohi sattuda vanglasse. Praktika on näidanud, et kinnipeetavad saavad arestimajadest ja kohtutest ebaseaduslikult erinevaid esemeid (sh keelatud esemeid) ning üritavad neid vanglasse tuua. Esemed, mis kinnipeetav on eespool kirjeldatud viisil saanud, võetakse ära ning vanglateenistus korraldab distsiplinaarmenetluste.
- 8.7.4. VSKE § 57 lg 1 kohaselt on kinnipeetaval õigus hoida enda juures või kinnipeetavate isiklike asjade laos vanglasse saabumisel kaasa võetud asju ja vanglateenistuse vahendusel soetatud isiklike asju, sellest tulenevalt on isiklike asjade hoidmine teiste kinnipeetavate kambris ja mujal väljaspool elukambrist keelatud.
- 8.7.5. *(Kehtetuks tunnistatud 25.02.2022 nr 1-1/22/22, jõust. 01.03.2022)*
- 8.7.6. Kinnipeetaval on õigus vanglas kasutada elektriseadmeid, mis on tehase toodang, töökorras ning vastavad Eesti Vabariigis kehtestatud elektriseadmete standarditele. Tegemist on julgeolekuriski maandamisega, et elektriseadme kasutamise tõttu ei satuks ohtu vangla turvalisus. Numbritega märgistatud turvakleebis seob konkreetse elektriseade selle omanikuga. Elektriseadmete liitekohtadele pandud turvakleebis võimaldab vanglateenistusel kindlaks teha, kas kinnipeetavad on elektriseadmeid lahti võtnud (praktikas on tulnud ette, et kinnipeetav peidab elektriseadme sisse keelatud esemeid). Töökorras seadet saab ohutult kasutada ning see tagab vangla elektrisüsteemi tõrgeteta töö. Televiisori kasutamine eeldab kaabli olemasolu, seda peab kinnipeetav elektriseadet soetades arvestama. Elektriseadme kasutamise loa taotleb ja elektriseadet kasutab kinnipeetav enda initsiatiivil, seepärast ei pea vangla kaablit väljastama, vaid tagab televiisori kasutamiseks vajaliku väljundi.
- 8.7.7. Toiduainete kääritlemine ja hapendamine ei ole hügieeniline ning selliste toiduainete söömine võib kahjustada tervist.
- 8.7.8. VSKE § 57 lg 1 kohaselt on kinnipeetaval õigus hoida enda juures või kinnipeetavate isiklike asjade laos vanglasse saabumisel kaasa võetud asju ja vanglateenistuse vahendusel soetatud isiklike asju, sellest tulenevalt on igasugune muu valduse muutumine keelatud. VangS § 67 punkt 4 kohaselt peab kinnipeetav suhtuma vangla varasse heaperemehelikult. Vangla väljastatud esemete eest vastutab kinnipeetav, kellele need on väljastatud, ning esemete mahajätmine ei ole vangla varasse heaperemehelik suhtumine, kuna kinnipeetav on kohustatud need esemed vanglale tagastama. Jättes need aga kambrisse, satuvad esemed teiste kinnipeetavate valdusesse.
- 8.7.9. Sättega on reguleeritud kinnipeetavale kambrisse antavate isiklike raamatute kogust. Kui kinnipeetaval on kambris korraga maksimaalselt viis isiklikku raamatut, on see mõistlik kogus, sest kinnipeetav võib laenutada vangla raamatukogust kuni viis raamatut. Seega võib kinnipeetaval olla kambris kokku 10 raamatut. *(Kehtestatud 25.02.2022 nr 1-1/22/22, jõust. 01.03.2022)*
- 8.7.10. Toiduainete puhul on tegemist ainetega, mis oma olemuselt võivad rikneda. Riknenud toiduaine ohustab otseselt kinnipeetava tervist. Toiduained meelitavad ligi närilisi, prussakaid jt, kes võivad edasi kanda erinevaid nakkushaigusi, baktereid jne. Keskkonnas, kus toiduained on närilistele lihtsalt kättesaadavad, suureneb näriliste arvukus kiiresti. Näriliste elupaikadeks on sobilikud kuivad ja soojad ruumid või ruumiosad. Vangla tingimustes on sellisteks ruumideks ja ruumiosadeks näiteks serveriruumid, kommunikatsioonisahtid vms. Seega ohustab näriliste suur populatsioon otseselt vangla energia- ja sidevarustuse toimimist. Vangla tagab kinnipeetavale kolm korda päevas sooja

söögi, mis tagab kinnipeetava päevase energiavajaduse, seega puudub ka vajadus suurema koguse toiduainete järele. Samuti on oluline, et toiduainete läbiotsimine on aeganõudev (majonees, ketšup, määrded jne) ning teatud juhtudel ei ole need peale läbiotsimist enam hügieenilised. Kambris olevad suured kogused asju (sh toiduaineid) raskendavad läbiotsimist, samas puudub reaalne vajadus hoida enda juures rohkem toiduaineid. *(Lisatud 25.02.2022 nr 1-1/22/22, jõust. 01.03.2022)*

- 8.7.11. Pakendid (plast-, pandipakend jms) sobivad hästi spordivahendite valmistamiseks ja seda on vanglates korduvalt ette tulnud. Vangla sisekorraeeskirja § 64<sup>1</sup> p 9 kohaselt on kinnipeetavale keelatud spordivahendid. Seesuguste raskete esemete hoidmine kambris seab ohtu vangla julgeoleku ja on ohuks isikute elule ja tervisele, sest raskeid pudeleid on võimalik kasutada ka ründerelvadena löömiseks. Pakendid on oma mõõtmetelt suured. Suures koguses nimetatud esemete hoidmine kambris raskendab kambri läbiotsimist ja seeläbi keelatud esemete leidmist, võib varjata peidikuid, ehituselementide lõhkumist, sodimist jne. Läbipaistmatute pakenditest on keeruline leida sinna peidetud keelatud esemeid. Seetõttu on need ohtlikud vangla üldisele julgeolekule.

Äratarvitatud pandipakendite hoidmine kauem, kui järgmise poepäevani ja äratarvitatud pakendite hoidmine kauem, kui järgmise jäätmete ära andmise päevani ei ole vajalik ning nende ära andmise tagajärjel suureneb vangla julgeolek, kuna läbiotsimisi on kergem teostada. *(Lisatud 25.02.2022 nr 1-1/22/22, jõust. 01.03.2022)*

- 8.8. Kinnipeetavale, v.a vahistatule, on vangla väljastanud riietuse (v.a jalanõud, pesu). Pesu ja sokkide koguse määramisega tagatakse isiklik pesu ja sokkide mõistlikus koguses, arvestades esemete kulumist ja hügieeninõuete tagamist. Jalanõude koguste määramise eesmärk on tagada jalanõude kasutamine, lähtudes nende konkreetsest otstarbest (sportimine, jalutamine ja osakonnas viibimine). Kui vangla ei piiraks kambris lubatud isiklike esemete kogust, oleks asjade rohkuse tõttu raske kambrit läbi otsida ning visuaalset järelevalvet teha. Määratud isikliku riietuse kandmise lubamine on põhjendatud, kuna vangla riietuse hulka, mille vanglateenistus kinnipeetavale annab, ei kuulu kõik selles punktis nimetatud riietusesemed, kuid mida on normaalsetes tingimustes vaja, et tagada elementaarsed hügieenitingimused ning elada Eestis valitsevates ilmastikuoludes mugavalt. Tagamaks, et kambrisse ei satuks pika pesu nimetuse all riietusesemeid, mis sobiksid kanda ka pealisriidena, on pika pesu olemust täpsustatud. Pikk aluspesu ei tohi kinnipeetaval olla vangla riiete alt nähtav, kuna jätab isikust korratu mulje. Vangla riietust peab kandma korrektselt. Kinnaste ja salli vangla siseruumides kandmine on keelatud, sest esemed on vajalikud üksnes välitingimustes. Siseruumides on tagatud eluruumidele kehtestatud temperatuur, mis võimaldab olla salli ja kinnasteta.
- 8.9. VangS § 93 lubab vahistatul kanda isiklikku riietust. Kui kandmiskõlblikud isiklikud riided puuduvad või kui vahistatu ei soovi neid kanda, annab vanglateenistus või arestimaja vahistatule tasuta riietuse. VangS ei täpsusta, missuguseid riideid ja kui suures koguses vahistatul võib olla. Selles punktis loetletud esemete koguste määramise eesmärk on tagada, et isiklike riietusesemede hoitaks kambris mõistlikus koguses, arvestades esemete kulumist ning hügieeninõuete tagamist. Jalanõude hulk oleneb nende kasutamise konkreetsest otstarbest (sportimine, jalutamine ja osakonnas viibimine). Vahistatu riiete koguste piiramine on vajalik vangla julgeoleku tagamiseks, kuna suurtes kogustes riiete omamine kambris raskendab läbiotsimise teostamist ja suurendab keelatud esemete peitmise võimalust ning seega ohustab vangla julgeolekut. Riiete koguste piiramine aitab ära hoida või vähendada tegevusi (suurem võimalus peita kambrisse keelatud esemeid, läbiotsimiste teostamise raskendamine tulenevalt suurest kontrollimist vajavate esemete hulgast, ruumpuudusel võimalikud konfliktid kambrikaaslaste vahel jms), mille toimumine ja toimepanek ohustab ilmselgelt vangla julgeolekut. Samas on kehtestatud kogused sellised, et tagavad vahistatule riiete vahetamise vastavalt nende määrdumise vajadusele ja ilmastikutingimustele. Pika aluspesu kandmine on lubatud vaid isikliku pika riietuse all. Triiksärke on kambris vähestel vahistatutel ning talvisel ajal eelistaksid vahistatud pigem kanda pikkade varrukatega särki.
- 8.10. Punktis 8.8. sätestatud riietusesemed on lubatud nii naisvahistatutele kui ka -kinnipeetavatele. Vangla tagab kinnipeetavatele riietuse, ent kuna vangla ei väljasta kinnipeetavatele kõiki vajalikke riidesemeid (nt rinnahoidja), siis lubatakse teatud isiklike riidesemete kandmist. Samas on kehtestatud kogused piisavad selleks, et oleks tagatud võimalus hügieeni järgida ja riietuda vastavalt ilmastikuoludele.
- 8.11. VangS § 4<sup>1</sup> lg 2 kohaselt kinnipeetava, arestialuse või vahistatu vabadus allutatakse seaduses toodud piirangutele. Kui seadus ei sätesta konkreetset piirangut, võib vangla, Justiitsministeerium või arestimaja kohaldada vaid selliseid piiranguid, mis on vajalikud vangla või arestimaja julgeoleku kaalutlustel. Piirangud peavad vastama täideviimise eesmärgile ja inimväärikuse põhimõttele ega tohi moonutada seaduses sätestatud teiste õiguste ja vabaduste olemust. Hügieenivahendid

koguseid on vaja piirata vangla julgeoleku tagamiseks, kuna suurtes kogustes sisseostude tegemine ja nende kambris hoidmine raskendab läbiotsimise teostamist ja suurendab keelatud esemete peitmise võimalust ning seega ohustab vangla julgeolekut. Hügieenitarvete koguste piiramine aitab ära hoida või vähendada tegevusi (suurem võimalus peita kambrisse keelatud esemeid, läbiotsimiste teostamise raskendamine tulenevalt kontrollimist vajavate esemete suuremast hulgast, isiku enda tarbimisvajadust ületavate hügieenivahendite puhul asjade üleandmise või vahetamise võimalus, mis omakorda tekitab kinnipeetavate vahel võlasuhteid, mille lahendamine võib viia kinnipeetavate tülideni ja füüsiliste konfliktideni, mille toimumine ja toimepanek ohustab ilmselgelt vangla julgeolekut). Hügieenivahendite kogust piiramata ei ole efektiivselt võimalik saavutada olukorda, kus kambris hoitavad asjad ei muutuks vahenditeks, millega on võimalik takistada läbiotsimiste efektiivset teostamist, kalduda kõrvale keelust hoida kambris keelatud esemeid, takistada ebaseaduslikke alluvus- ja võlasuhteid jne.

- 8.12.** Kinnipeetavatele ja vahistatutele on tagatud osakondades pesumasinaid, millega saab isiklike riideid pesta, kuid üksikute riideesemete pesemine pesumasinas on ebamõistlikult ressursikulukas. Seetõttu on otstarbekas võimaldada omada ja kambris kasutada ka ühte isiklikku pesukaussi. Kuna vahistatute liikumine väljaspool kambrit on piiratud ja seetõttu on võimalik ka pesumasinaid piiratumalt kasutada, on pesukauss neile isiklike riiete puhtuse eest hoolitsemiseks äärmiselt vajalik. *(Muudetud 31.03.2023 nr 1-1/23/29, jõust. 03.04.2023)*
- 8.13.** Elektriseadme taotlemise ja kasutamise erisused
- 8.13.1. Elektriseadmed, mis ei ole toodetud tehases või on ümber ehitatud või mitte töökorras ohustaks vangla julgeolekut. Selliste seadmete kasutamisel võib kinnipeetav saada elektrilöögi või tekkida elektrilühis, mis omakorda võib tekitada tulekahju. Turvakleebis on vajalik selleks, et vanglaametnikule oleks võimalik tuvastada, kellele seade kuulub. On esinenud juhtumeid, kus elektriseade on avastatud vales kambrist ning selle külge on kinnitatud vanglas keelatud ese. Kuna elektriseade väljastatakse kinnipeetavale tema enda vastutusel ning ta peab tagama, et väljastatud elektriseadmega ei pandaks toime distsipliniirikkumisi, siis on seadme omaniku tuvastamine oluline ning turvakleebise puudumisel ei oleks see võimalik.
- 8.13.2. Kuna vangla elektriga ei varusta, ei saa ta võtta vastutust elektriseadmete kahjustuse eest, mis on tekkinud elektrivoolu katkestusest, pinge muutusest või elektriseadmete tehnilistest rikestest. Vangla vastutab ainult juhul, kui kahjustus on tekkinud vangla õigusvastase tegevuse tõttu.
- 8.13.3. Kambrisse elektriseadme saamiseks esitab kinnipeetav inspektorile-kontaktisikule taotluse (lisa 4), kuhu ta märgib elektriseadme nimetuse, margi ja asukoha taotlemise ajal ning elektriseadme võimsuse. Elektriseadme kasutamise kulu katab kinnipeetav. Elektriseadme kasutamise kulu arvestusperioodi pikkus on üks kuu ning kulu arvestamise aluseks on elektriseadme võimsus. Elektriseadmete kasutamise kulude määrad, nende arvestamise ja hüvitamise kord on kehtestatud VSKE §-des 59<sup>1</sup>, 59<sup>2</sup> ja 59<sup>3</sup>. Mitme seadme kasutamise korral maksab kinnipeetav iga seadme kasutamise eest. Kui kinnipeetav viibib ajutiselt vanglast eemal, annab ta oma elektriseadme vanglateenistuse lattu hoiule. Vanglateenistus vähendab kinnipeetava makstavat tasu proportsionaalselt ajaga, mil isik ei kasutanud elektriseadet, kui kinnipeetav taotleb summa vähendamist ning tasub 0,63 eurot arvestusega seotud lisakulu. Koos elektriseadmete kasutamise loa taotlusega teeb kinnipeetav vanglale taotluse, et elektriseadmete kasutamise kulu arvataks maha tema isikuarvelt. Kinnipeetava isiklike elektriseadmete kasutamisest tekkinud kulu arwab haldusosakond kinnipeetava isikuarvelt vangla kasuks maha arvestuskuule eelneva kuu 15. kuupäevaks.
- 8.13.4. Kinnipeetav on kohustatud kasutama elektriseadet selle kasutamise juhendi järgi, vastasel korral võib ta seada ohtu enda või kogu vangla turvalisusele. Elektriseadme kasutamise luba antakse kinnipeetavale, kes on esitanud vanglale taotluse. Elektriseadme kasutamise loa saanud kinnipeetav võib elektriseadet kasutada ainult oma kambris, kuhu vanglateenistus on selle paigutanud. Ta ei tohi viia elektriseadet teise kambrisse ega anda seda teisele isikule kasutada.
- 8.13.5. Rikutud elektriseadme kasutamine ja kinnipeetava enda poolt remontimine on vanglas keelatud, kuna sellega kaasneb oht inimese elule ja tervisele ning vangla turvalisusele. Rikutud elektriseadme võtab vanglateenistus ära ning ese kuulub vastavalt kinnipeetava soovile lattu paigutamisele, hävitamisele või vanglast väljasaatmisele. Saatmiskulud kannab kinnipeetav. Turvakleebised paigaldatakse elektriseadmete erinevatele väljunditele ja ühenduskohtadele tagamaks, et kinnipeetavad ei prooviks elektriseadmeid ümber ehitada ega kasutada seadmetes keelatud esemeid (näiteks mälukaarti). Elektriseadmes keelatud andmekandjate või muude esemete kasutamise ja elektriseadmete ümber ehitamise vältimiseks ei tohi kinnipeetav turvakleebiseid

rikkuda ega neid eemaldada. Rikutud turvakleebisega seadme võtab vanglateenistus ja see paigutatakse lattu kinnipeetava isiklike asjade hulka.

- 8.13.6. Kui kinnipeetav saab elektriseadme kasutamise loa, tekib tal kohustus tasuda elektriseadme kasutamisega kaasnevad kulutused. Ta ei tohi elektriseadet kasutades panna toime õigusrikkumisi. Kui kinnipeetav neid kohustusi ei täida, on vanglateenistusel õigus võtta elektriseade ära ning otsustada, kas tunnistada elektriseadme kasutamise luba kehtetuks.
- 8.13.7. Kinnipeetaval on õigus esitada taotlus saata parandust vajav olmeelektronika remondifirmasse. Olmeelektronika veo- ja remondikulud katab kinnipeetav.

## 9. Kinnipeetava toitlustamine

- 9.1. Sotsiaalministri 31. detsembri 2002. a määruse nr 150 „Toidunormid kinnipidamisasutustes“ § 1 järgi kehtestatakse kinnipidamisasutustes kinnipeetavaile päevased toidunormid.
- 9.2. Kinnipeetavat toitlustatakse üldjuhul temale määratud kambris, v.a mõningad erisused (nt koolis viibivad kinnipeetavad).
- 9.3. Toitu jagab kinnipeetavast abitööline vanglateenistuse ametniku järelevalve all põhjusel, et toitu jagataks korrektselt. Vanglateenistuse ametnik kontrollib visuaalselt jagatavaid toidukoguseid, et kinnipeetavast abitööline ei annaks kambrisse kõrvalisi esemeid.
- 9.4. VangS § 47 lg 1 kohaselt korraldatakse kinnipeetava toitlustamine vastavuses elanikkonna üldiste toitumistavade ja silmas pidades elutegevuseks vajalikku toidutarvet. Kinnipeetava toitlustamine peab olema korrapärane ja vastama toiduhügieeni nõuetele. Selleks, et tagada kõigile kinnipeetavatele ettenähtud toiduportsjon, väljastatakse toit kandikutel vangla toidunõudes ja igale kinnipeetavale isiklikult. Kui väljastada toit teisele kinnipeetavale, võib juhtuda, et mõni kinnipeetav jääb toiduta. Toitlustamisaja lõppedes korjatakse kambrites toidunõud kokku ja viiakse kööki pesemiseks. Vanglateenistus väljastab igale kinnipeetavale toidu individuaalselt. Selleks, et kinnipeetavale oleks tagatud päevaseks tarbimiseks ettenähtud toidunorm, on keelatud temale väljastatud toidu andmine teisele kinnipeetavale.
- 9.5. Kinnipeetavatele väljastatakse toit vangla toidunõudes. Kuna kinnipeetavatel on võimalik toiduaineid ka vangla kauplusest osta, siis on lubatud omada kambris isiklike toidunõusid (kauss, kruus, lusikas). Sellisel juhul hoolitseb kinnipeetav ise nende puhtuse eest. Kambris on olemas voolav soe vesi ja kinnipeetavatel on võimalik vangla kauplustest soetada nõudepesuvahendit.
- 9.6. Toidu säilitamine on vajalik juhuks, kui kinnipeetav enne toitlustamise lõppu ümber mõtleb ning siiski soovib oma toidu vastu võtta.
- 9.7. Toitlustamisest loobumise taotluse esitamisega kinnitab kinnipeetav, et loobub toidust vabal tahtel ning vastutab sellest tulenevate tagajärgede eest ise.
- 9.8. Selleks, et vangla saaks teada, et kinnipeetav soovib uuesti toitlustamisele saada, esitab kinnipeetav vastavasisulise taotluse.
- 9.9. Vanglal on kohustus väljastada kinnipeetavale menüüs ettenähtud toiduosad selleks menüüs ettenähtud toidukordade ajal, et kinnipeetavale oleks tagatud iga toidukorra ajal toidunormile vastav kogus toitu. Vangla väljastab igale kinnipeetavale toidu individuaalselt ning on keelatud anda temale väljastatud toitu teisele kinnipeetavale. *(Täiendatud 25.02.2022 nr 1-1/22/22, jõust. 01.03.2022)*
- 9.10. Et vältida vangla osakondades antisanitaarse olukorra tekitamist või parasiitide levikut, söövad ja joovad kinnipeetavad üldjuhul oma kambris.
- 9.11. Vangla peab kinnipeetavale tagama igapäevase toitlustamise ning kuna vanglast lahkumisel ei ole võimalik kinnipeetavat toitlustada vanglas, siis antakse talle vajadusel toit kaasa.
- 9.12. VangS § 47 sätestatu kohaselt korraldatakse kinnipeetava toitlustamine vastavuses elanikkonna üldiste toitumistavade ja silmas pidades elutegevuseks vajalikku toidutarvet. Kinnipeetava toitlustamine peab olema korrapärane ja vastama toiduhügieeni nõuetele. Vangla toidukava koostamist ja toitlustamist jälgib arst. Arsti ettekirjutusel kindlustatakse kinnipeetavale dieettoitlustamine. Võimaluse korral lubatakse kinnipeetaval järgida oma religiooni toimumistavasid. Sotsiaalministri 31. detsembri 2002. a määruse nr 150 „Toidunormid kinnipidamisasutustes“ § 4 sätestab toidunormid erivajadustega kinnipeetavatele, mille kohaselt haigete ning muude erivajadustega kinnipeetavate toidunormi määrab tervishoiutöötaja, kes arvestab seejuures käesoleva määruse ja sotsiaalministri määrustega kehtestatud tervisekaitsenõudeid. Kinnipeetavad,

kelles kehamassiindeks on alla 18,5 kg/m<sup>2</sup>, naised pikkusega üle 180 cm ja mehed pikkusega üle 190 cm peavad saama lisaks tabelis 1 esitatud normikohasele toiduenergiavajadusele toitu, mis katab toiduenergia lisavajaduse 1260 kJ ehk 300 kcal. Liha/sealiha vaba toidu võimaldamise eesmärk on, et kinnipeetav saaks vältida liha/sealiha sisaldavate toitainete söömist, kui seda ei võimalda tema tervislik seisund, usulised või veendumuslikud vaated. Kui kinnipeetav ostab Vangla kauplusest eritoidu määramise korral keelatud toiduaineid, lõpetatakse temale eritoidu väljastamine ning kinnipeetavale määratakse tavatoitlustamine.

- 9.13. Kinnipeetav ei tohi väljendada alusetult rahulolematust vangla pakutava toidu vastu (nt toit ei maitse jms). Kui kinnipeetavale on väljastatud ebakvaliteetne toit (nt on toidus kõrvalised esemed jms), peab ta kohe teavitama sellest vanglateenistuse ametnikku ning andma ebakvaliteetse toidu vanglateenistuse ametniku kätte.
- 9.14. Vangla töökorralduse järgi ei ole töötavaid kinnipeetavaid otstarbekas tuua oma osakonda ainult toitlustamise ajaks, mistõttu toitlustatakse neid võimalusel töökohas. Samal põhjusel sööb ka kinnipeetavast toidujagaja kinnipeetavate köögis.
- 9.15. Kinnipeetaval tuleb toitlustusaja lõppedes toidunõud koos kandikuga tagastada, et vanglal oleks võimalik toidunõusid toidukordade vahepeal pesta ja tagada järgmisel toidukorral toidu väljastamine puhtastes toidunõudes. Toidunõude kambrist ära andmisega välistatakse ka olukord, kus kinnipeetavad koguvad kambrisse toidunõusid ning vanglal tuleb seetõttu varuda otstarbetult suuremas koguses toidunõusid. *(Kehtestatud 25.02.2022 nr 1-1/22/22, jõust. 01.03.2022)*

## 10. Jäätmete käitlemine

- 10.1. Jäätmeseaduse § 31 lg 1 sätestatule vastavalt korraldab kohaliku omavalitsuse üksus jäätmete sortimist, sealhulgas liigiti kogumist, et võimaldada nende taaskasutamist võimalikult suures ulatuses. Jäätmete sorteerimine on oluline keskkonna seisukohast. Liigiti kogutud jäätmete kambris ettenähtud kohta paigutamine on vajalik jäätmete kambrist väljaandmise lihtsustamiseks. Nõustamise ja kontrollimisega tagatakse prügi sorteerimine ning see, et kinnipeetavad on teadlikud, kuidas seda teha.
- 10.2. Kuna patareid kuuluvad ohtlike jäätmete hulka, siis toimub nende käitlemine erikorras ehk seetõttu peab kinnipeetav patarei andma vanglateenistuja kätte, kes selle ettenähtud kohta paigutab.
- 10.3. Kuna kambris on üldjuhul mitu kinnipeetavat, siis on vaja kehtestada kohustus täita vanglaametniku korraldust anda jäätmed kambrist välja.

## 11. Olmeküsimused

### 11.1. Vanglasiseste olmeküsimuste lahendamine

- 11.1.1. Vanglasiseseid olmeküsimusi lahendavad vanglateenistuse ametnikud, tulenevalt nende ametikoha põhistest kohustusest ja pädevusest. Kinnipeetava probleemide esmane edastaja ja lahendaja on üksuse juhi määratud ametnik koostöös teiste vanglateenistuse ametnikega. Kui kinnipeetava probleemi lahendamine ei kuulu üksuse juhi määratud ametniku pädevusse, edastab ta selle lahendamiseks Vangla vastavale struktuuriüksusele. Kinnipeetaval tekkinud vangistusega seotud probleemid lahendab üksuse juhi määratud ametnik või tehakse seda tema vahendusel. Vanglale kinnipeetava esitatud taotlus peab olema vanglateenistusele arusaadav, mistõttu on vaja, et taotlus oleks kirjutatud selgesti loetavas käekirjas ning selle sisu peab olema selgelt ja üheselt väljendatud. Kui esitatud taotlus on ebakorrektselt vormistatud või ebatäpne, peab seda lahendav vanglateenistuse ametnik asuma täpsustama puudulikult esitatud andmeid ning taotlust ei ole võimalik esimesel võimalusel lahendada. Dokumentide registreerimisel, menetlusse suunamisel ja säilitamisel on Tallinna Vangla kohustatud järgima arhiiviseaduses ja arhiivieeskirjas sätestatud nõudeid. Väiksemas kui A5 formaadis esitatud dokumendile on raskendatud nõuetekohase registreerimismärke kandmine, dokumentide operatiivne menetlusse suunamine, säilitamine, vajadusel loetavate koopiategemine jne. Samuti on väiksemate kui A5 formaadis paberite nõuetekohane käsitlemine töömahukas, need võivad kergemini muutuda loetamatuks või katki minna ning nende säilitamist on raske tagada. Seetõttu peavad kinnipeetavate pöördumised olema üldjuhul esitatud A4 kirjpaberi formaadis, kuid ei tohi olla esitatud väiksemas kui A5 formaadis.
- 11.1.2. Blankette väljastatakse kinnipeetavatele ja täidetud blankette võetakse kinnipeetavalt vastu vastavalt üksuse töökorraldusele üksuse juhi määratud vanglateenistuse ametnike poolt kas loenduse või kirjade üleandmise/ vastuvõtmise ajal.

- 11.1.3. Kinnipeetav esitab Vanglale taotlusi vaid enda nimel, sest ta saab oma pöördumises taotleda vaid konkreetselt temasse puutuvate probleemide lahendamist. Tulenevalt keeleseaduse §-st 10 toimub riigiasutuste asjaajamine eesti keeles. Selles tulenevalt tuleb pöördumised esitada eesti keeles.
- 11.1.4. Märgekirjale ja selgitustaotlusele vastamise seaduse § 6 kohaselt vastatakse märgekirjale või selgitustaotlusele viivitamata, kuid mitte hiljem kui 30 kalendripäeva jooksul selle registreerimisest. Erilise vajaduse korral võib vastamise keerukuse tõttu vastamise tähtaega pikendada kuni kahe kuuni. Isikut teavitatakse vastamise tähtaja pikendamisest ja pikendamise põhjusest. Erandina tuleb käsitleda seadustes ette nähtud kindlaid tähtaegu, millest ei ole lubatud kõrvale kalduda (nt tuleb teabenõue täita viivituseeta, kuid mitte hiljem kui viie tööpäeva jooksul).
- 11.1.5. Kambriterminali põhieesmärk kambris on võimaldada kinnipeetavatel eeskätt kambriuste lukustatud oleku ajal teavitada vanglateenistust arstiabi vajadusest või muudest olukordadest, mis ohustavad vangla julgeolekut ja vajavad vanglateenistuse ametnike kohest sekkumist. Ohuolukorrast teavitamiseks võib kambriterminali kasutada ka muul ajal. Muuhulgas kambriterminali vahendusel teostatakse kõnesid tööülesannete operatiivseks täitmiseks. Kuna stentofonide, sh kambriterminali, kaudu on ette nähtud edastada informatsiooni olukordadest, mis võivad ohustada vangla üldist julgeolekut, siis võimalike teatega seotud haldus- ja kohtumenetluste objektiivsuse ja täielikkuse tagamiseks võib kambriterminali vahendusel teostatud kõnesid salvestada. *(Muudetud 25.02.2022 nr 1-1/22/22, jõust 01.03.2022 ja 06.06.2022 nr 1-1/22/58, jõust. 10.06.2022)*
- 11.1.6. Reguleeritakse kellele on võimalus esitada pöördumisi kinnises ümbrikus. Teistele osakondadele adresseeritud pöördumised ei pea ilmtingimata esitama kinnises ümbrikus, mistõttu vangla selleks ümbrikke ei taga. *(Lisatud 25.02.2022 nr 1-1/22/22, jõust. 01.03.2022)*
- 11.2. Pesu ja jalanõude korrashoid**
- 11.2.1. Kohustus tagada isikliku riietuse puhtus tuleneb VangS § 46 lg-s 2 sätestatust.
- 11.2.2. Hügieeni tagamiseks kindlustab Vangla kinnipeetavale Vangla väljastatud voodipesu ja käterätikute vahetuse üldjuhul iga 14 päeva järel. Kui tekk, madrats või padi on määrdunud, on kinnipeetaval õigus taotleda nende pesemist. Kui tekk, padi või madrats on muutunud kasutuskõlbmatuks, on kinnipeetaval võimalus esitada taotlus esemete vahetamiseks.
- 11.2.3. Vangla väljastatud riideesemeid ja voodipesu puhastatakse vangla kulul. VangS § 46 kohaselt kannab kinnipeetav vangla riietust ning vahistatu VangS § 93 põhjal isiklikku riietust. Isiklikud riided peab korras hoidma kinnipeetav ise. Isiklike riiete pesemiseks vajalikke vahendeid saab kinnipeetav osta vangla kauplusest. Seetõttu peseb kinnipeetav enda riided omal kulul.
- 11.2.4. Kinnipeetav peab arvestama, et ta saaks kanda vangla vormi korrektselt, kui osa riideid on pessu antud. Sättes on täpsustatud, kui palju saab kinnipeetav korraga riideesemeid pessu anda. Jopet ei pea pesema sama sagedusega kui ülejäänud riideid.
- 11.2.5. Sättes on täpsustatud, kuidas saab kinnipeetav soetada isiklike riiete pesemiseks pesuvahendeid.
- 11.2.6. Punktis on ette nähtud võimalus isiklike riietusesemete pesemiseks Tallinna Vanglale pesupesemise teenust osutava lepingupartneri juures. *(Muudetud 28.09.2022 nr 1-1/22/82, jõust. 03.10.2022)*
- 11.2.7. Riided võetakse pesusse vaid kirjaliku taotluse alusel. Kinnipeetav peab andma nõusoleku, et tema isikuarvelt arvestatakse maha pesu pesemise teenuse raha.
- 11.2.8. Säte täpsustab, mis esemeid ei pesta. Üleriideid võidakse pesta erandjuhul, kui kinnipeetav kinnitab taotlusel oma allkirjaga, et ta teab esemete pesemise võimalikest tagajärgedest.
- 11.2.9. Punktis on ette nähtud võimalus vormielementi taotlemiseks ja vahetamiseks. Regulaatsioon annab juhised taotlemiseks ja otsustamise protsessist.
- 11.2.10. Punktis on ette nähtud võimalus isiklike jalanõude parandamiseks. Regulaatsioon annab juhised teenuse taotlemiseks.
- 11.2.11. Vanglas on esinenud nakkushaiguste (nt sügelised, jms) ja parasiitide (nt riidetäid, jms) levikut. Tulenevalt VangS § 49 lg 1 sätestatust on vanglal kohustus korraldada kinnipeetavate tervishoidu. Nakkushaiguste ja parasiitide levik võib kahjustada kinnipeetavate tervist. Tervis on oluline väärtus, ilma milleta ei ole võimalik enamiku teiste põhiõiguste kasutamine. Õigus tervise kaitsele omab põhiõiguste süsteemis tähendust nii iseseisva põhiõigusena kui ka väärtusena, mida kasutatakse teiste põhiõiguste piiramisena. Põhiseadus kehtestab igaühe õiguse tervise kaitsele ning riigi kohustuse tervisekaitse vallas tegutseda, sh on riigil kohustus tervisekaitsel astuda preventiivseid

samme. Kinnipeetavate tervise kaitsmiseks korraldab vangla nakkushaiguste ja parasiitide leviku tõkestamiseks kinnipeetavate isiklike või vangla poolt väljastatud esemete desinfektsiooni või hävitamise. Seega esineb konkurents omandiõiguse ja õiguse tervise kaitsel vahel. Sellises õiguste konkurentsi olukorras tekib paratamatult vajadus õiguste piiramiseks. Kaaludes õigusi tuleb õigus tervise kaitsel, asetada kõrgemale omandiõigusest. Samuti tuleb arvestada, et jättes tarvitusele võtmata vajalikud meetmed, seaks vangla ohtu suure hulga vanglas viibivate isikute tervise ja seeläbi oleks ohustatud üldine julgeolek vanglas.

### **11.3. Hügieenitarvete vajaduspõhine väljastamine**

11.3.1. Vastavalt VangS § 50 lg 1 peab kinnipeetav hoolitsema oma hügieeni eest. Isikutele, kellel selleks rahalised võimalused puuduvad, väljastab Vangla puuduolevad elementaarsed hügieenivahendid. Punktis sätestatakse, millistel tingimustel on kinnipeetaval õigus hügieenipakki saada. Rahalise piiri kehtestamine on vajalik selleks, et kinnipeetav oma rahalisi vahendeid kasutaks kaupluses eesmärgipäraselt ja soetaks eelkõige ise vajalikud hügieenivahendid. Vastasel juhul kulutab kinnipeetav kaupluses raha muudele esemetele, eeldades, et Vangla tagab talle hügieenivahendeid. Hügieenipaki komplekteerimisel on arvestatud vahendite keskmist kulu.

11.3.2. Punktis on välja toodud, milline on hügieenipaki sisu. Loetellu kuuluvate esemetega on tagatud kinnipeetavate esmane hügieen.

11.3.3. VangS § 37 kohaselt on kinnipeetav kohustatud töötama. Tööhõives osalemine tagab kinnipeetavatele võimaluse säilitada tööoskusi, valmistuda vabanemiseks ning tasuda enda kohtunõudeid. Kui kinnipeetav ei täida töökohustust, ei väljasta vangla talle hügieenipakki. Töökohustuse täitmise korral on kinnipeetaval võimalik enda palga eest hügieenivahendeid osta.

11.3.4. Punktis on välja toodud tavapärasest hügieenipaki väljastamisest erinev kord. Punktis on välja toodud, kuidas saab vanglasse saabunud kinnipeetav hügieeni tagamiseks vajalikud vahendid. Hügieenivahendid väljastatakse kõikidele kinnipeetavatele, kellel Vanglasse saabudes neid ei ole. Puuduolevad hügieenivahendid antakse kinnipeetavale Vanglasse vastuvõtuprotsessi käigus ning need märgitakse kinnipeetava asjade ühtsesse nimekirja.

11.3.5. VangSi § 50 lg 1 järgi peab kinnipeetav hoolitsema oma hügieeni eest. Isikuile, kellele selleks raha ei ole, väljastab vangla puuduolevad elementaarsed hügieenivahendid. Kinnipeetav, kellel ei ole piisavalt vahendeid, võib taotleda hügieenipaki väljastamist.

### **11.4. Riideesemed**

11.4.1. Punktis on kehtestatud kord ja tingimused, kuidas toimub riideesemete väljastamine vähekindlustatud kinnipeetavale.

### **11.5. Ruumide korrashoid**

11.5.1. Punktis on märgitud, mis vahendid tagab vangla, et kinnipeetavad hoiaksid korras oma elukambri

11.5.2. Kuna vangla on kinnine ühiskond, siis on hügieeninõuete täitmine eriti vajalik, et takistada haiguste levikut. Korrekse riietumise nõue aitab tagada distsipliini ning on samaaegu elementaarne viisakus kinnipeetava enda ja teiste vanglas viibivate isikute vastu. Kinnipeetava korrekse välimuse kohustus on vajalik selleks, et kinnipeetavad ei liiguks vangla territooriumil palja ala- või ülakehaga või aluspesus, millega nad paneksid piinlikku olukord nii teised kinnipeetavad kui ka vangaametnikud. Ka vabaduses olevad isikud ei liigu väljaspool kodu ringi palja üla- või alakehaga, vaid riietuvad korrektselt. Keeld eesriiete riputamiseks magamiskoha ette ning magamiskoha sisseseadmiseks mujal, kui määratud kohas ning omavahel voodikohtade vahetamiseks, tuleneb vajadusest teha kinnipeetavate üle tõhusat järelevalvet, olles veendunud, et kõik vanglas olema pidavad kinnipeetavad ka vanglas viibivad ega ole põgenenud. *(Kehtestatud 25.02.2022 nr 1-1/22/22, jõust. 01.03.2022)*

### **11.6. Teenuste eest raha broneerimine**

11.6.1. Vangla vahendusel saab kinnipeetav kasutada mitmesuguseid teenuseid, nt pesupesemine, kooptate tegemine jne.

11.6.2. Raha broneerib kohe pärast sellekohase taotluse saamist kassapidaja. Raha broneeritakse ette sellel eesmärgil, et kinnipeetav ei saaks vanglasisesel isikuarvel vabaks kasutamiseks olevat rahasummat muul otstarbel ära kulutada enne, kui teenuse osutamiseks vaja minev summa on broneeringust maha arvestatud. Broneering kaitseb Vanglat olukorra eest, kus kinnipeetav saab tellitud kauba kätte, kuid selle eest tasumiseks enam nõutavat summat ei ole. Vastavalt VSKE § 54 saab kinnipeetav kasutada oma vabakasutuskontol olevat raha, milleks kirjutatud taotlus peab



sisaldama: 1) isikuarvelt mahaarvatava summa suurus märgitakse nii numbrite kui ka sõnadega, välja arvatud juhul, kui taotluses taotletakse kestva mahaarvamist ja summa suurus on võimalik arvutada muudel alustel; 2) kas soovib raha välja võtta sularahas või ülekannet muule arveldusarvele või raha mahakandmist vangla kasuks või sisseostude tegemiseks; 3) kui soovib ülekannet, siis arveldusarve number ja panga nimetu ning arveldusarve kasutaja nimi; 4) asjade ostmise korral nende nimetus ja kogus; 5) avaldaja nimi ja allkiri ning kuupäev.

11.6.3. Vastavalt kinnipeetava soovile broneerib haldusosakonna ametnik vastavad summad. Broneeritud summa arvestatakse kinnipeetava vanglasiseselt isikuarvelt maha iga kuu viimasel tööpäeval. Kinnipeetav peab arvestust pidama, et broneeringu mahaarvamiseks vajaminev summa on kontrol olemas. Ülevaade finantsseisust on vajalik, kui kinnipeetav soovib tellida mitut teenust. Broneeringul selgub, et kõikidele teenustele ei jätku vabasid vahendeid ja kui kinnipeetav ei otsusta ise, millest loobuda, jääb viimasena tellitud teenus osutamata. Samal kuul osutatud teenuste eest arvestatakse raha maha kuu viimasel kuupäeval.

## 11.7. Rahaülekanded

11.7.1. Kinnipeetav võib vangla vahendusel teha pangaülekandeid (tasuda riigilõive, laene, saata raha perekonnale jne). VangS § 44 lg 4 põhjal on kinnipeetaval õigus hoiustada vabanemistoetust sama paragrahvi lõikes 3 sätestatud suuremas summas. Ta võib täita vanglasiseseks kasutamiseks jäetud summast rahalisi nõudeid, saata raha oma perekonnaliikmele või ülalpeetavale või kanda enda arvelduskontole pangas. Selleks tuleb kirjutada taotlus.

11.7.2. Riigilõivu tasumiseks võib seaduses olla sätestatud tähtaeg, mistõttu riigilõivu kannab vangla üle esimesel võimalusel.

11.7.3. VSKE § 54 põhjal saab kinnipeetav kasutada oma vabakasutuskontrol olevat raha. Selleks kirjutatud taotlus peab sisaldama:

- 1) isikuarvelt mahaarvatava summa suurus, mis märgitakse nii numbrite kui ka sõnadega;
- 2) kas soovib raha välja võtta sularahas, teha ülekannet muule arvelduskontrol, raha kinni pidada vangla kasuks vms;
- 3) kui soovib ülekannet, siis arvelduskonto numbri ning arvelduskonto omaniku nime;
- 4) asjade ostmise korral nende nimetust ja kogust;
- 5) avaldaja nime, allkirja ning kuupäeva.

## 12. Kokkusaamised ja telefonikõned

### 12.1. Lühiajaline kokkusaamine

12.1.1. Sätestatud on kõik lühiajalise kokkusaamise registreerimise kanalid. Seda on vaja, et kinnipeetav teaks, mil viisil saab kokkusaamisele registreerida. Etteteatamisaega on vaja kokkusaamise kooskõlastamiseks. Kokkusaamise ärajäämisest on vaja teatada, et vajaduse korral saaks sama kokkusaamise aega pakkude teisele kinnipeetavale.

12.1.2. *(Kehtetuks tunnistatud 25.02.2022 nr 1-1/22/22, jõust. 01.03.2022)*

12.1.3. Tulenevalt VangS § 24 lõikest 1 on kinnipeetaval õigus vähemalt ühele lühiajalisele kokkusaamisele kuus. Kahe lühiajalise kokkusaamise võimaldamine kuus on vanglale töökorralduslikult optimaalne, tagamaks kõikidele soovijatele kokkusaamisi ja tõhustada regulaarsete kokkusaamiste võimaldamisega peresuhete säilimist.

12.1.4. Punkt sätestab kinnipeetavate lühiajaliste kokkusaamiste iganädalased toimumisajad. Teave on vajalik kokkusaajatele ja vanglale kokkusaamise planeerimiseks.

12.1.5. Kokkusaamisele tulnud isik peab 30 minutit enne kokkusaamiseks määratud aja algust täitma pääs-la külaliste ooteruumis taotluse ja esitama kehtiva isikut tõendava dokumendi. See on dokumentatsiooni koostamiseks ning vanglasse sisenemise kontrolltoimingute tegemiseks vajalik miinimumaeg. Erandina VSKE § 31 lg 2<sup>1</sup> korras antavate lühiajaliste kokkusaamiste puhul on vajalik tulenevalt igakordselt kaalutavate riskide põhiseelt teostatavast külaliste läbiotsimisest olla külalisel vahel varem kohal kui tavakorras antud lühiajaliste kokkusaamiste puhul, millest tulenevalt miinimumaja dokumentatsiooni koostamiseks ning vanglasse sisenemise kontrolltoimingute sujuvaks teostamiseks määrab kokkusaamise taotluse läbi vaadanud vanglateenistuse ametnik. *(Muudetud 20.12.2019 nr 1-1/20/79, jõust. 02.01.2020)*

- 12.1.6. Sätestatud on lapse isikut tõendavate dokumentide loetelu. Regulatsiooni on vaja selleks, et kõigil oleks üheselt arusaadav ja teada isikut tõendavate dokumentide loetelu, millega vangla territooriumile kokkusaamisele pääseb.
- 12.1.7. Regulatsioon annab tegevusjuhise, mida peaks kokkusaaja tegema kaasasolevate esemetega, mis on kinnipeetavale vanglas keelatud, ning kus ta võib neid vanglas kokkusaamise ajal hoiustada.
- 12.2. Pikaajaline kokkusaamine** (*Muudetud 20.12.2019 nr 1-1/20/79, jõust. 02.01.2020*)
- 12.2.1. Sätestab pikaajaliste kokkusaamiste iganädalased toimumise ajad. Teave on vajalik kokkusaajatele ja vanglale kokkusaamiste planeerimiseks.
- 12.2.2. Punkt sätestab, millal alustatakse kokkusaamisele vormistamist ja mis ajal peab kokkusaaja vangla pääsle kohal olema.
- 12.2.3. Sätestatud on taotluste esitamise aeg, kellele tuleb taotlus esitada ning kes võtab selle vastu. Ajaline piirang pikaajalise kokkusaamise avalduse esitamiseks on vajalik selleks, et vanglateenistusel oleks piisavalt aega avalduse menetlemiseks ning pikaajaliste kokkusaamiste graafikut koostada. Arvestades, et praktikas esitavad kinnipeetavad pikaajalise kokkusaamise taotlused koheselt kuu alguses, on taotluste esitamiseks ettenähtud viie päevane tähtaeg mõistlik.
- 12.2.4. VangS § 25 lg 1 järgi on pikaajalise kokkusaamise õigus ainult piiratud rühmal inimestel, kellel on kinnipeetavaga sugulussidemed. Kui isik taotleb pikaajalist kokkusaamist esimest korda, siis peab ta dokumentaalselt tõendama, et isikul, kellega ta kokkusaamist taotleb, on temaga VangSi § 25 lg-st 1 tulenevad sidemed, et vanglateenistus saaks hinnata kokkusaamisele tuleva isiku kuulumist ülalnimetatud rühma.
- 12.2.5. Kokkusaamisele tulles peab esitama kehtiva isikut tõendava dokumendi, et vältida olukordi, kus kokkusaamisele saabunud isik esitab vanglasse sisenedes kehtivuse kaotanud dokumendi.
- 12.2.6. Vastavalt VSKe § 411 lõikele 2 on Tallinna Vangla pikaajaliste kokkusaamiste ruumide tariifiks 1,12 € m<sup>2</sup>. Kokkusaamiskulude tasumine enne kokkusaamist on vajalik mittetasumise või tasumisega viivitamise vältimiseks. Tasumine enne kokkusaamist aitab vältida ka kokkusaamisele tuleku kergekäelist loobumist ja broneeringuga ruumide asjatut kinni hoidmist.
- 12.2.7. Sätestab tegevusjuhise kinnipeetavale, kes soovib pikaajalise kokkusaamise kulude tasumist vanglasiseselt isikuarvelt.
- 12.2.8. Läbiotsimine on vajalik, et keelatud esemete ja ainete vangla territooriumile sattumise tõkestamiseks, samuti esemete ja ainete vanglast väljatoimetamise takistamiseks.
- 12.2.9. Regulatsiooni eesmärk on vältida vangla territooriumile joores isikute sattumine. Samuti isikute, kes on vanglateenistujate suhtes agressiivsed, ebaviisakad või üritavad vanglasse toimetada kinnipeetavatele keelatud esemeid. Nii joores, agressiivsed kui ka keelatud esemeid vangla territooriumile toimetavad isikud on ohtlikud vangla julgeolekule.
- 12.2.10. Kokkusaamine on lubatud katkestada, kui selle jätkumine võib ohtu seada vangla julgeoleku (nt keelatud ainete tarvitamine, suitsetamine kokkusaamise ruumis vms).
- 12.2.11. Kontrollimine on vajalik ja õigustatud veendumaks, et kinnipeetav ja/või kokkusaaja ei ole tarvitanud keelatud aineid, sest selline tegevus võib ohustada vangla julgeolekut.
- 12.2.12. Pikaajalise kokkusaamise varasem lõpetamine võimaldab kokkusaamisele tulla ka neil isikutel, kellel ei ole võimalik kokkusaamisel viibida 24 tundi. Paindlikum ajagraafik soodustab peresidemete säilimist.
- 12.2.13.– 12.2.14. Kinnipeetaval on keelatud pikaajaliselt kokkusaamisel tulles kaasa võtta esemeid ja aineid, mida tal ei olnud kaasas kokkusaamisele minnes. Regulatsiooni eesmärk on tagada, et kinnipeetavad ei vahetaks ega võtaks vastu kokkusaamisele tulnud isikult esemeid ja aineid ning takistada seeläbi keelatud esemete ja ainete vanglasse toimetamist. Kodukorra punktid 12.2.13 ja 12.2.14 sätestavad loetelu ning kogused tualett-tarvetest ja riideesemetest, mida on kinnipeetaval lubatud pikaajalisele kokkusaamisele kaasa võtta.
- 12.2.15. Tegevusjuhise pikaajalisele kokkusaamisele tulevale külalisele kokkusaamisele kaasa võetavate toiduainete soetamiseks.
- 12.2.16. Pikaajalisel kokkusaamisel tarvitamata jäänud toiduainete kaasaviimine kinnipeetava poolt elusosakonda on suur julgeolekurisk. Vanglal puuduvad võimalused toiduainete kiireks ja tõhusaks kontrolliks, mistõttu on keelatud aineid ja esemeid keeruline tuvastada. Mõõdukas koguses

toiduainete kaasa võtmine võimaldab toiduained kokkusaamisel ära tarbida või külalisel need vanglast lahkudes kaasa võtta.

### 12.3. Telefonikõned

12.3.1. Käesolevas punktis on sätestatud üldine telefoni kasutamise kord avatud osakonnas. VSKE § 51 lg 2 kohaselt võimaldatakse kinnipeetaval telefoni kasutada vähemalt üks kord nädalas. Täpsem telefoni kasutamise aeg ja kestus nähakse päevakavas. Avatud osakonna lukustamisel korraldab üksus kinnipeetavate helistamise vastavalt ajutisele töökorraldusele, millest teavitatakse kinnipeetavaid suuliselt, v.a juhul kui helistamise kord on sätestatud kirjalikult haldusaktis. VSKE § 51 lg 3 kohaselt kinnipeetavad, kellel ei ole õigust oma osakonna piires vabalt liikuda, saavad helistada taotluse alusel. Sätestatu puudutab avatud osakonnas viibiva kinnipeetava, kellel ei ole päevakavas sätestatud ajal liikumisõigust, kes viibib kartseris, eraldatud lukustatud kambris või on raske distsipliinirikumise tõttu paigutatud eraldi kambrisse, helistamiskorda.

#### 12.3.2. Telefonikõned suletud osakondades

12.3.3. VSKE § 51 lg 2 põhjal võib kinnipeetav telefoni kasutada üks kord nädalas. Telefoninumbri valib kinnipeetav või selleks määratud vanglateenistuse ametnik.

12.3.3.1. VSKE § 51 lg 4 kohaselt kinnipeetav märgib taotluses järgmised andmed: 1) kinnipeetava ees- ja perekonnanimi; 2) kambri number; 3) isik või asutus ja andmed isiku kohta, kellele kinnipeetav soovib helistada, kui andmeid ei ole varem käesoleva määruse §-s 51<sup>1</sup> sätestatud korras esitatud; 4) soovitud helistamise kuupäev ja kellaaeg; 5) muu oluline teave; 6) taotluse esitamise kuupäev. VSKE § 51 lg 5 kohaselt vahistatu märgib vanglateenistusele esitatavas taotluses lõike 4 punktides 1, 2 ja 4–6 sätestatud andmed.

12.3.3.2. Kriminaalmenetluse seadustiku § 143<sup>1</sup> lg 1 p 2 põhjal, kui on piisav alus oletada, et vahistatud või vangistuses viibiv või aresti kandev kahtlustatav või süüdistatav võib oma tegevusega kahjustada kriminaalmenetluse korraldamist, võib prokuratuur või kohus teha määruse kahtlustatava või süüdistatava ümberpaigutamiseks, täielikuks eraldamiseks teistest vahistatutest või vangistust või aresti kandvaist isikuist. Prokuratuur või kohus võib määrusega piirata või täielikult keelata kahtlustatava või süüdistatava kirjavahetuse ja telefoni kasutamise õigust. Selle paragrahvi lõike 1 punktis 2 nimetatud piirang ei kehti kirjavahetuse ja telefoni kasutamise kohta suhtlemiseks riigiasutuste, kohalike omavalitsuste ja nende ametiisikutega, samuti kaitsjaga. VangS § 28 lg 1 järgi on kinnipeetaval õigus pidada kirjavahetust ja kasutada telefoni, § 28 lg 3 kohaselt võib vanglateenistuse ametnik kinnipeetava sama paragrahvi lõikes 1 sätestatud õigust piirata, kui see ohustab vangla julgeolekut või korda või kahjustab vangistuse täideviimise eesmärke. Keelatud on piirata kirjavahetust ja telefoni kasutamist suhtlemiseks riigiasutuste, kohalike omavalitsuste ja nende ametiisikutega ning kaitsjaga.

12.3.3.3. Alus tuleneb VSKE § 51 lg-s 2 sätestatust, mille kohaselt võimaldatakse kinnipeetavale telefoni kasutada vähemalt üks kord nädalas.

12.3.4. Tulenevalt VangS § 29 lg 2<sup>1</sup> on vanglateenistus kohustatud kontrollima, kellega kinnipeetav telefoni teel suhtleb. Kui kinnipeetav annab või teeb teatavaks temale vangla poolt väljastatud kõnekaardi numbri ja PIN koodi teisele kinnipeetavale või kasutab teisele kinnipeetavale väljastatud kõnekaardi numbrit ja PIN koodi või kasutab telefoni ajal, kui teine kinnipeetav logis oma kõnekaardiga sisse või jättis välja logimata, on vanglateenistusel raske või mõnel juhul ka võimatu kontrollida kellega kinnipeetav telefonitsi suhtleb. Samuti võib eelkirjeldatud tegevus tuua kaasa kinnipeetavate vahelisi võlasuhteid ja seeläbi võib ohtu sattuda vangla julgeolek. Kui kinnipeetavad annavad telefonitoru edasi teisele kinnipeetavale ajal, kus nad kasutavad oma isiklikku kõnekaarti, ehk sisuliselt teevad võimalikuks oma kõneaja limiidi kasutamist võõra kinnipeetava poolt, siis see tekitab kinnipeetavale põhjendamatu kulu ning selline tegevus võib ka tekitada võlasuhteid ja kinnipeetavate vahelisi intriige. *(Muudetud 25.02.2022 nr 1-1/22/22, jõust. 01.03.2022)*

12.3.5. Käesolevas punktis on sätestatud tootmishoones töötavil ja kutseõppepraktikal viibivail kinnipeetavil telefoni kasutamise kord. Juhul, kui kinnipeetav on tööpäevadel kõik päevad hommikust õhtuni hõivatud kas tööga või kutseõppepraktikaga, siis sellisel juhul võimaldatakse teostada ametlikke kõnesid tootmishoones, kuna ebamõistlik ja ressursimahukas oleks kinnipeetavaid nende telefonikõnede ajaks saata oma eluosakonda. *(Lisatud 25.02.2022 nr 1-1/22/22, jõust. 01.03.2022)*

### 13. Lühiajaline väljasõit ja väljaviimine

#### 13.1. Lühiajaline väljasõit

- 13.1.1. Punkti eesmärk on lihtsustada kinnipeetavale teabe kättesaadavust vangistust reguleerivatest õigusaktidest.
- 13.1.2. Alus tuleneb VangS § 32 lg-test 1 ja 2. VSke § 80 lg 2 järgi peab lühiajaliste väljasõitude taotlused läbi vaatama kuu aja jooksul ning vanglal peab olema piisav aeg hinnata kinnipeetava taotluses märgitud väljasõidu eesmärke ja kontrollida taotluses esitatud väljasõidu ajal külastatavate isikute/asutuste andmete õigsust, mille põhjal teha lõplik otsustus. VangS § 32 lg 7 alusel arvestatakse lühiajalise väljasõidu aeg kinnipeetava karistusaja hulka. Sestap peab ka väljasõidu ajal olema karistuse kandmine eesmärgistatud tegevus (lahendatakse töö-, õppimis-, eluaseme- jm probleeme), mis aitab maandada kuritegelikust käitumisest tulenevaid riske, seetõttu peab kinnipeetav taotluses põhjendama väljasõidu vajalikkust. Vangistuse jooksul peab vangla tagama kinnipeetava üle järelevalve. Et väljasõidu aeg kuulub karistusaja hulka, tuleb ka väljasõidu jooksul tagada järelevalve. Seda võimaldab ainult korrektselt täidetud väljasõiduplaan, mille järgi saab vangla tuvastada kinnipeetava liikumistrajektoori ja viibimiskohad. Puudulike andmetega esitatud väljasõiduplaan ei pruugi olla piisavalt motiveeritud, et veenduda väljasõidu eesmärgipärasuses, ega võimaldada vanglal valvata kinnipeetava järele.
- 13.1.3. VangS § 32 lg-tes 1 ja 2 on sätestatud, et lühiajalise väljasõidu loa võib vanglateenistuse ametnik anda kahekümne üheks kalendripäevaks aastas. Seadus ei reguleeri, mis ajast täpsemalt lühiajaliste väljasõitude arvestust peetakse. Järelikult on seaduses vaja täpsustada, mis ajavahemikku vangla lühiajaliste väljasõitude arvestamisel hindab.
- 13.1.4. VangS § 32 lg 7 järgi kannab väljasõidukulud kinnipeetav. Kinnipeetava lühiajalisele väljasõidule lubamine tähendab kinnipeetavale rahalisi kulutusi (nt sõidukulud jms). Et väljasõidu eesmärgid oleksid täidetud, peab kinnipeetaval olema piisavalt raha. VangS § 15 lg 1 kohaselt võtab vanglateenistus kinnipeetavat vanglasse vastu võttes temal kaasas olnud isiklikud asjad ja isikut tõendavad dokumendid hoiule. Seega tuleb kinnipeetaval isikut tõendava dokumendi kasutamiseks esitada sellesisuline taotlus. Kuna VSke § 63 lg 1 p 3 ning § 64<sup>1</sup> p 16 järgi ei või kinnipeetaval vanglas dokumente ega sularaha olla, antakse sularaha ja taotletud dokumendid kinnipeetavale kätte vahetult enne väljasõidule minekut.
- 13.1.5. VangSi § 32 lg 41 põhjal võib vanglateenistuse ametnik käskkirjaga määrata kohad, kus kinnipeetav võib väljasõidul viibida või peab seda tegema, ning ajad, millal kinnipeetav on kohustatud määratud kohtades viibima või ei tohi seal olla, või tegevused, mis on väljasõidul välistatud või mida kinnipeetav on kohustatud tegema. VangSi § 32 lg 7 järgi arvestatakse lühiajalise väljasõidu aeg kinnipeetava karistusaja hulka. Järelikult peab ka väljasõidu ajal jätkuma karistuse kandmise eesmärgistatud tegevus (lahendatakse töö-, õppimis-, eluaseme- jm probleeme), mis aitab maandada kuritegelikust käitumisest tulenevaid riske. Vangla ülesanne on tagada, et kinnipeetav peaks väljasõidul viibimise ajal õiguskorda. Seda kontrollivad politsei või vanglateenistuse ametnikud. Kinnipeetav on kohustatud teavitama peaspetsialist-korrapidajat erakorralistest asjaoludest ning väljasõiduplaani või asukoha muudatustest. Vanglateenistusel peab olema ülevaade kinnipeetava tegevusest ja asukohast.
- 13.1.6. Kuna VangSi § 32 lg 7 põhjal arvatakse väljasõidu aeg karistusaja hulka, on isik väljasõidul viibides jätkuvalt kinnipeetava staatuses. VSke § 64<sup>1</sup> järgi ei tohi kinnipeetaval vanglas olla narkootilisi, psühhotroopseid ega muid uimastava või tugeva toimega aineid. Kui kinnipeetav valmistab, omandab või valdab alkohoolset jooki või muud piiritust sisaldavat ainet, on see KarSi § 330 järgi keelatud ja karistatav kriminaalkorras. Samad piirangud kehtivad KarSi § 331 alusel narkootiliste või psühhotroopsete ainete tarvitamise kohta.
- 13.1.7. VSke § 57 lg 1 järgi on kinnipeetaval õigus hoida enda juures või kinnipeetavate isiklike asjade laos vanglasse saabumise ajal kaasa võetud asju ning vanglateenistuse vahendusel soetatud isiklike asju. VSke § 74 lg 1 põhjal teeb kinnipeetav sisseoste vanglateenistuse kontrolli all. Esemad, mis kinnipeetav soetas väljasõidul, ei ole vanglateenistuse kontrolli all, sestap pole need ka vanglas lubatud. Kui kinnipeetaval on enda käes või kinnipeetavate isiklike asjade laos esemeid, mida ta ei soovi enam vanglas hoida, võib ta väljasõidule minnes need asjad kaasa võtta, mida vanglasse pärast väljasõitu enam ei lubata.
- 13.1.8. Vanglas on VSke § 64<sup>1</sup> p 16 põhjal kinnipeetavail sularaha hoidmine keelatud, seepärast paigutatakse kinnipeetaval kaasas olnud sularaha pärast väljasõidult naasmist VangSi § 44 lg 1 järgi vanglasisessele isikuarvele. Väljasõidule minnes fikseeritakse kinnipeetava kaasavõetav summa,

millelt tehakse mahaarvamised VangSi § 44 lg 2 põhjal. Kui kinnipeetav naaseb vanglasse suurema summaga, kui algul väljasõidule kaasa võeti, tehakse kaasavõetud summat ületavalt väärtuselt mahaarvamised VangSi § 44 lg 2 alusel.

13.1.9. *(Kehtetuks tunnistatud 25.02.2022 nr 1-1/22/22, jõust. 01.03.2022)*

13.1.10. *(Kehtetuks tunnistatud 25.02.2022 nr 1-1/22/22, jõust. 01.03.2022)*

### **13.2. Erakorraline väljaviimine ja väljasõit**

13.2.1. Tegemist on informatiivse teabega kinnipeetavale, kus antakse ülevaade, millest lähtuvalt on isikul õigus erakorralist väljasõitu saada.

13.2.2. Alus tuleneb VSKE § 80<sup>1</sup>, mille kohaselt lühiajalise väljaviimise kulud koosnevad vanglateenistuse saatemeeskonna ja vanglateenistuse transpordi kasutamise kuludest ning muudest kulutustest. Lühiajalise väljaviimise kulude määraks vanglateenistuse saatemeeskonna kasutamisel on Vanglas 6,96 eurot tunnis ühe saatemeeskonna liikme kohta. Väikseimaks kuluarvestuse ühikuks on kolmkümmend minutit. Nimetatud kuludele lisanduvad lühiajalisel väljaviimisel kasutatava vanglateenistuse transpordi kulud ühe kilomeetri kohta. Transpordikuluna arvestatakse kulu konkreetse sõiduvahendi kütusele, remondile ja hooldusele, rehvidele, kindlustusele ja kaskokindlustusele, sõiduki rendi kulu ning muid vajalikke kulusid, nagu kulu autokeemiale, pesemisele ja muule. Vastavad arvutused teeb haldusosakond. Lisaks nimetatud kuludele lisanduvad kulutused, mis tulenevad konkreetse lühiajalise väljaviimise eripärast nagu praamipiletid, parkimistasud, tasulised sissesõidud või muud reaalsed kulutused. Tulenevalt VSKE § 80<sup>2</sup> sätestatust teeb kinnipeetav koos lühiajalise väljaviimise taotlusega ka taotluse, et lühiajalise väljaviimise kulud arvataks tema isikuarvelt maha. Lühiajalise väljaviimise kulud arvestatakse enne lühiajalist väljaviimist hinnakirja alusel, mis tehakse kinnipeetavale kättesaadavaks. Kui kinnipeetaval ei ole lühiajalise väljaviimise taotluse esitamise või taotluse rahuldamise hetkel vanglasisesel isikuarvel raha, võib Vangla direktor anda erandkorras loa, et kinnipeetav tasub lühiajalise väljaviimise kulud pärast lühiajalise väljaviimise toimumist. Pärast lühiajalist väljaviimist kulutuste tasumise kohustuse kohta annab kinnipeetav allkirja.

13.2.3. Vangistusseaduse kohaselt ei võimaldata lühiajalist väljasõitu vahistatule.

13.2.4. Teabe edastamine on vajalik selleks, et kinnipeetav teaks, mida tal ei ole lubatud väljasõidu ajal teha, samuti seda, kui palju tema väljaviimine maksma läheb jms.

13.2.5. *(Kehtetuks tunnistatud 25.02.2022 nr 1-1/22/22, jõust. 01.03.2022)*

13.2.6. Kinnipeetav on kohustatud väljasõidu ajal järgima väljasõidu ajal talle pandud kohustusi, millega tutvumist ta kinnitab oma allkirjaga.

13.2.7. Pärast kinnipeetava väljasõidult naasmist väljasõiduplaanis ettenähtud ülesannete täitmise arutamine on vajalik selleks, et teha kindlaks, kas väljasõit oli vajalik ning täitis oma eesmärgi.

## **14. Postisaadetised (sh vahistatu pakid ja perioodiliste väljaannete tellimine)**

### **14.1. Kirjavahetus**

14.1.1. VangS § 28 lg 1 kohaselt on kinnipeetaval õigus kirjavahetusele, sama § lg 21 kohaselt vanglateenistus kontrollib, kellega kinnipeetav telefoni teel suhtleb või kirjavahetust peab. Kirjavahetuse puhul on vanglateenistusel õigus registreerida adressaadi ees- ja perekonnanimi või asutuse nimi, kuhu kinnipeetav kirjutab, aadress ja kirja saatmise aeg. Vangla sisekorraeeskirja § 48, § 50 ja § 52 panevad kinnipeetavale ja vanglateenistusele õigused ja kohustused, mille täitmiseks on oluline, et kinnipeetav peaks kinni kirjavahetusele kehtestatud nõuetest. Täpsustab kirjade kätteandmise korda ja aega. Lühiajalisel väljasõidul või väljaviimisel või pikaajalisel kokkusaamisel viibiva kinnipeetava kirjad hoitakse Vanglas ja säilitatakse kuni kinnipeetava vanglasse tagasi saabumiseni või pikaajalise kokkusaamise lõppemiseni. Kui on tõendatud kinnipeetava viibimine antud ajahetkel antud vangla kinnipeetavate nimekirjas, kuid ta ise ei viibi kirja saabumise momendil talle määratud elukambris, puudub alus temale saabunud kirja mujale suunata, kuni asjaolude muutumisega. Kirjavahetuse eest vastutaja annab kinnipeetavatele kirju kätte üldjuhul kirja saabumisega samal päeval. VSKE § 50 kohaselt edastatakse kiri kinnipeetavale allkirja vastu kirja vanglasse saabumisest alates seitsme tööpäeva jooksul. Kinnipeetav peab oma kirja kätte saama mõistliku aja jooksul ja viisil, mis ei ohusta vangla julgeolekut. Kuna esineb juhtumeid, kus kiri on vaja suunata täiendavasse kontrolli, pole alati võimalik kirja kätte anda samal päeval, kuid siiski püütakse seda teha esimesel võimalusel. Nõue, et kinnipeetav on kambrisse lukustatud, tuleneb

eelkõige sellest, et ametnik saaks rahulikult kontrollida kirja sisu ja veenduda, et seal ei ole keelatud esemeid.

*(Täiendatud 31.03.2023 nr 1-1/23/29, jõust. 03.04.2023; täiendatud osa tunnistatud kehtetuks JuM 13.06.2023 vaideotsusega nr 11-7/3437)*

- 14.1.2. Kui kinnipeetav ei viibi kirja saabumise ajal enam Vanglas, edastatakse kiri tema asukohajärgsele kinnipidamisasutusele. Kui isik ei viibi enam kinnipidamisasutuses, tagastatakse kiri sõltuvalt saatjast Eesti Postile või vastavale kohtumajale (Halduskohus, Maakohus ja Ringkonnakohus). Postiseaduse § 30 lg 3 järgi tagastatakse postisaadetis saatjale postisaadetise kättetoimetamise võimatuse korral. Postiteenuse osutajal on õigus nõuda tagastamise eest saatjalt mõistlikku tasu. Kui kinnipeetav ei viibi enam Vanglas, käitatakse hariliku tava kohaselt vastavalt postiseadusele.
- 14.1.3. Vanglateenistuse ametnik annab kinnipeetavale allkirja vastu üle esimesel võimalusel süüdistusaktid, kohtuotsused ja kohtumääruse koopiad või muu kriminaal-, haldus- või tsiviilkohtumenetlusega seotud dokumendid, mis on saadetud Vanglale kinnipeetavale kätte toimetamiseks.
- 14.1.4. Tegemist kinnipeetava jaoks olulise õiguse kaitsmisega, seega on vajalik, et kinnipeetav oleks teadlik, et menetlusse võetakse vaid eestikeelseid vaideid ja kahju hüvitamise taotlusi.
- 14.1.5. Üldjuhul toimub kogu kinnipeetava kirjavahetus kinnipeetava kulul, välja arvatud õiguskantslerile, vanglatele, Presidendi kantseleile, prokuröridele, uurijale või kohtule adresseeritud kirjad, mis saadetakse vangla kulul. Kirjavahetuse mõiste hõlmab nii saatmiskulusid kui ka kulutusi kirjatarvetele (ümbrik, paber, kirjutusvahend jne). Sõna „saadetakse” all mõistetakse kirja saatmisega ehk edasi, adressaadi kätte toimetamisega kaasnevat kulusid, milleks on ümbriku, kirjamargi, käsiposti jt analoogsete tasuliste teenuste maksumus. Seega ei ole vangla kohustatud varustama kinnipeetavaid kirjapaberiga.
- 14.1.6. Ümbrikute otstarbeka kasutamise eesmärgil väljastavad ümbrikuid kirju koguvad ametnikud vahetult enne kirja vastuvõtmist.
- 14.1.7. Tagamaks ka neile kinnipeetavatele, kelle isikuarvel puudub raha või on seda ebapiisavalt ja keda vangla ei suuda tööga kindlustada, võimalust pöörduda oma õiguste kaitses õiguskantsleri, vanglate, Presidendi kantselei, prokuröri, uurija või kohtu poole, on vaja anda vanglapoolset abi tasuta kirjapaberi näol. Vangla eelarveraha säästliku ja sihipärase kasutamise eesmärgil tuleb piirata tasuta jagatava paberi arvu mõistliku piirini.
- 14.1.8. Sätestab selle, et kinnipeetavale, kellele Vangla on loonud võimaluse töötamisega ka kirjapaberit omandada, kuid kes on töötamisest keeldunud, ei anta kirjapaberit, sõltumata raha puudumisest vanglasisesel arvel.
- 14.2. Vahistatu pakk**
- 14.2.1. VSKE § 74<sup>1</sup> järgi võib vahistatule pakis saata järgmisi esemeid:
- 1) riideesemed ja jalanõud;
  - 2) küünelõikur ja kamm;
  - 3) kirjatarbed, sh paber, kirjutusvahendid, ümbrikud, margid, postkaardid;
  - 4) raamatud, perioodilised väljaanded, õigusaktid;
  - 5) religioosne sümbolika;
  - 6) fotod.
- 14.2.2. Eesmärk on sätestada ja teavitada ajad, mil vangla võtab vastu vahistatule toodavaid pakke.
- 14.2.3. VSKE § 75 põhjal esitab paki toonud isik taotluse koos pakiga vanglateenistuse ametnikule. Paki toonud isiku juuresolekul kontrollib vanglateenistuse ametnik paki sisu ja kaalu, annab taotluse ühele eksemplarile allkirja paki vastuvõtmise kohta ning tagastab taotluse paki toojale. Taotluse teisele eksemplarile annab vahistatu allkirja paki kättesaamise kohta.
- 14.3. Perioodiliste väljaannete tellimine**
- VangS § 30 lg 2 alusel on kinnipeetaval lubatud vanglateenistuse vahendusel tellida mõõdukuse piires oma raha eest ajalehti, ajakirju ja muud kirjandust, kui see ei ohusta vangistuse täideviimise eesmärke, vangla julgeolekut või sisekorda. Punkti eesmärk on täpsustada perioodika tellimise korda.

## 15. Kinnipeetavate sisseostud

- 15.1. VangS § 48 lg 1 sätestab, et kinnipeetav võib oma isikuarvel oleva raha eest sisekorraeeskirjades sätestatud korras osta vangla kontrollimisel toiduaineid, isikliku hügieeni tarbeid ja muid asju, mille omamine vanglas on lubatud. Sama paragrahvi lõike 1<sup>1</sup> kohaselt võib lõikes 1 nimetatud sisseoste teha kinnipeetav ühes kuus Vabariigi Valitsuse kehtestatud kuupalga alammäära piires.
- 15.2. VangS § 4<sup>1</sup> lg 2 kohaselt kinnipeetava, arestialuse või vahistatu vabadus allutatakse seaduses toodud piirangutele. Kui seadus ei sätesta konkreetset piirangut, võib vangla, Justiitsministeerium või arestimaja kohaldada vaid selliseid piiranguid, mis on vajalikud vangla või arestimaja julgeoleku kaalutlustel. Piirangud peavad vastama täideviimise eesmärgile ja inimväärikuse põhimõttele ega tohi moonutada seaduses sätestatud teiste õiguste ja vabaduste olemust. Sisseostude koguste piiramist on vaja vangla julgeoleku tagamiseks, kuna suurtes kogustes sisseostude tegemine ja nende kambris hoidmine raskendab läbiotsimise teostamist ja suurendab keelatud esemete peitmise võimalust ning seega ohustab vangla julgeolekut. Sisseostude koguste piiramine aitab ära hoida või vähendada tegevusi (suurem võimalus peita kambrisse keelatud esemeid, läbiotsimiste teostamise raskendamine tulenevalt ostetud ja kontrollimist vajavate esemete suuremast hulgast, isiku enda tarbimisvajadust ületavate ostude puhul ostetud asjade üleandmise või vahetamise võimalus, mis omakorda tekitab kinnipeetavate vahel võlasuhteid, mille lahendamine võib viia kinnipeetavate tülideni ja füüsiliste konfliktideni, mille toimumine ja toimepanek ohustab ilmselgelt vangla julgeolekut). Sisseostude kogust piiramata ei ole efektiivselt võimalik saavutada olukorda, kus kinnipeetava ostetud ja kambris hoitavad asjad ei muutuks vahenditeks, millega on võimalik takistada läbiotsimiste efektiivset teostamist, kalduda kõrvale keelust hoida kambris keelatud esemeid, takistada kinnipeetavate vahelisi alluvus- ja võlasuhteid jne.
- 15.3. Kuna sisseoste on võimalik teha vaid raha eest, siis ei ole põhjendatud esitada kaupluse tellimiselehti täitmiseks kinnipeetavatele, kellel rahalised vahendid puuduvad. Ka ei võimaldata osta toiduaineid kinnipeetavatel, kellel on määratud distsiplinaarkaristuseks lisatoitlustamise keeld.
- 15.4. Kinnipeetav on kohustatud täitma kauba tellimislehe korrektselt, seda eelkõige selleks, et tellimust oleks võimalik täita. Kaupade tellimisel on kinnipeetav kohustatud lähtuma Kodukorra punktis 15.2. sätestatud kogustest, s.t tellitavate kaupade kogused ei tohi ületada Kodukorra punktis 15.2. sätestatud koguseid. Kui kinnipeetav on täitnud tellimislehe mitteloetavas käekirjas, ei ole võimalik tellimust täita. Kui tellimisleht on täidetud ebakorrektselt, võib vangla jätta tellimuse täitmata.
- 15.5. Kauplus väljastab kauba ainult tellimuse teinud isikule ning isikusamasust aitab tuvastada vanglateenistuse ametnik. Allkiri kinnitab, et kinnipeetav sai tellitud kauba kätte tellimislehe põhjal. Eesmärk on tagada, et kaup ei satuks teise kinnipeetava kätte, kes seda tegelikult ei tellinud. Kinnipeetav peab kohe kontrollima visuaalselt talle väljastatud kaupa, et vältida hilisemaid vaidlusi tellimuse täitmise asjus.
- 15.6. Kinnipeetaval on võimalus osta kaupluse sortimenti kuuluvaid esemeid. Erandjuhul on võimalik soetada kaupluse sortimenti mitte kuuluvaid esemeid. Eesmärk on anda kinnipeetavale võimalus soetada erandkorras selliseid kaupu, mille kasutamine kinnipeetavale on hädavajalik
- 15.7. Kuna Kodukord avaldatakse ka veebis, siis on kinnipeetava lähedastel võimalik sealt saada kinnipeetavate vanglasisesest isikuarve üldandmed.

## 16. Õppimine, töötamine ja programmides osalemine

- 16.1. Vangistusaja peamised taasühiskonnastavad tegevused on õppimine ja töötamine. Hariduse omandamist ning töökohustust reguleerivad vanglas VangS §-d 34–43. Hariduse omandamise ja töötamise eesmärk on suurendada kinnipeetava iseseisvat toimetulekuvõimet pärast karistuse kandmisest vabanemist. Haridustaseme tõstmine, tööharjumuse ja -oskuste omandamine ning säilitamine tagavad parema konkurentsivõime tööturul.

Kinnipeetavaid suunatakse sotsiaalprogrammidesse, mille kestus on lühiajaline. Programmides osaletakse vangistusaja teatud etappides olenevalt programmi eesmärgist (nt vabanemiseelne programm läbitakse vahetult enne vabanemist). Kõik sotsiaalprogrammid on loodud kindlate oskuste õpetamiseks, seega ei osale isikud nendes programmides, mis ei tulene individuaalsest täitmiskavast. Kuna sotsiaalprogrammide kestus on lühiajaline, ei tohiks need segada põhiõivet, s.o õppimist või töötamist.

- Usuliste vajaduste rahuldamine on laiemat tähendusega kui vaid usutalituste pidamine. Kaplanid nõustavad ja korraldavad sotsiaalprogramme, mis aitavad isikul hoiakuid kujundada, ennast analüüsida ning eesmärke seada.
- 16.2.** Kinnipeetava kohusetundlik suhtumine vangla pakutavatesse tegevustesse aitab kaasa töö- ja õppimisharjumuse tekkimisele ning võimaldab kinnipeetaval suurendada enda teadmisi ja parandada kvalifikatsiooni.
- 16.3.** Õppimine
- 16.3.1. Individuaalse täitmiskava (ITK) alusel tagatakse igale kinnipeetavale isikupärane kohtlemine ja plaan, milles nähakse ette erinevate tegevuste perioodid ja prioriteedid. See tagab iga kinnipeetava jaoks järjepidevuse hariduse omandamisel ning sealt tööhõivesse suundumisel.
- 16.3.2. Ka riigikeele õppimise vajadus nähakse ette individuaalses täitmiskavas (v.a vahistatud, kuna nende puhul ITK-d ei koostata ning vajaduse hindab inspektor-kontaktisik koostöös riigikeele õppe korraldajaga).
- 16.3.3. Vahistatule individuaalset täitmiskava ei koostata, tema võib pöörduda vangla poole individuaalkorras. Vangla ei pea võimaldama vahistatul osaleda õppes, kuid vahistatu võib õppida iseseisvalt.
- 16.3.4. Hariduskorraldaja saab määrata kinnipeetava haridustaseme ja varasemad tööoskused ning selle põhjal anda nõu, kuidas haridusteel jätkata. Konsultatsiooni on vaja ülevaate saamiseks, millised õppimisvõimalused vanglas on ja mis dokumente on vaja õppima asumiseks koolile esitada.
- 16.3.5. Õppe sujuvamaks korraldamiseks omandatakse haridus tunniplaani alusel, kus on kirjas ka ruum, kus õpe toimub.
- 16.3.6. Kinnipeetav osaleb aktiivselt õppes ja omandab teadmisi. Õpetaja on võrdsustatud vanglateenistuse ametnikuga ning tema korraldus on nagu vanglateenistuse ametniku korraldus, mis tuleb täita (VangS § 67 p 1).
- 16.3.7. – 16.3.8. Vangla kinnipeetavad peavad täitma koolikohustust kohusetundlikult. Distsiplineeritus võimaldab kõigil kinnipeetavatel rahulikult süveneda õppesse. Kinnipeetav ei tohi segada teisi ega õpetajat. Haridus omandatakse ettenähtud programmide alusel, mille läbimiseks on vaja teha intensiivset tööd. Seega ei ole mõistlik, et õpetaja tunni ajal peale kinnipeetavate õpetamise kulutaks aega korrarikkumise vältimisele või lõpetamisele.
- 16.3.9. Kinnipeetaval läheb koolitundides õppimiseks vaja ainult tunnis ettenähtud õppevahendeid. Muud esemed segavad kinnipeetavate keskendumist ning nende kasutamine tunnis ei täida koolis käimise eesmärki. Peale selle on tegemist julgeoleku tagamise abinõuga, et kinnipeetavad ei ohustaks õppimise ajal vangla turvalisust.
- 16.3.10. Kooli vara heaperemehelik kasutamine ja tagastamine võimaldab kinnipeetavatel õppida tehniliselt korras, puhtas ja õppimist innustavas keskkonnas ning kasutada korrektseid ja vajalikke õppevahendeid.
- 16.3.11. Õppetöö käigus tehakse erinevaid esemeid, mis tuleks kirja panna ka kambris olevate esemete nimekirja. Samuti on osad valmistatud esemed keelatud vanglas (nt savist tehtud nõud vms), mis tähendaks, et Vangla peaks iga kord hakkama valminud eset üle hindama, mis tähendaks suurt ressursikulu. Eeltoodust tulenevalt keelab Vangla koolis õppetöö käigus valmistatud esemete omandamise või omamise, välja arvatud kutseõppe käigus valmistatud õpilase üks lõputöö, mille saavad kinnipeetava lähedased välja osta õppeasutuse kehtestatud hinnakirja alusel ning üldhariduse koolis valminud ühe teose, mille võib kinnipeetav paigutada lattu või saata väljapoole vanglat juhul, kui ta tasub valmistamiseks kasutatud materjalide kulud. Teose välja saatmisel tasub ka välja saatmise kulud. *(Täiendatud 20.06.2021 nr 1-1/21/34, jõust. 01.07.2021)*
- 16.3.12. Teavitamine on vajalik selleks, et vanglateenistusel oleks võimalik ennetada tööriistaga toimepandavat õigusrikkumist.
- 16.3.13. *(Kehtetuks tunnistatud 25.02.2022 nr 1-1/22/22, jõust. 01.03.2022)*
- 16.3.14. See punkt sätestab õppimise eeldused väljaspool vangla territooriumi.
- 16.3.15. Keeluga tagatakse vangla üldine julgeolek, keelatakse esemete ja omavahelise info vahetus. Punkt ei keela suhtlemist samal erialal õppivate kinnipeetavatega.



#### 16.4. Töötamine

- 16.4.1. VangS § 38 lg 1 põhjal tagab vanglateenistus võimaluse korral kinnipeetavale töö, arvestades tema füüsilisi ja vaimseid võimeid ning oskusi. Kui kinnipeetav töö ei saa, rakendatakse teda võimaluse korral vangla majandustöödel. Sama paragrahvi lõike 2 kohaselt võib vanglateenistus rajada vangla territooriumil või väljaspool seda kaitisi, võimaldada kinnipeetavil töötada väljaspool vanglat või rakendada neid vangla majandustöödel. Väljaspool vangla territooriumi töötamise eeldus on kinnipeetava paiknemine avavanglaosakonnas.
- 16.4.2. Üldpõhimõttena ei kuulu kinnipeetava töötamine tööõiguse regulatsiooni alla. Kinnipeetav ei tööta eraõigusliku lepingu alusel, vaid teda kohustatakse töötama avalik-õigusliku võimusuhte kaudu. Majandustööd on lihtsamad, sestap annab esialgu sinna tööle määramine vanglale parema ülevaate kinnipeetava võimeist ning motivatsioonist. Hiljem võib teda rakendada rohkem spetsiifilisi oskusi nõudvatele ametikohtadele.
- 16.4.3. Töögraafiku eesmärk on ennekõike plaanida tööd vangla vajaduse järgi. Lisaks võimaldab töögraafiku järgimine plaanida ka vanglateenistuse ametnikel oma ressursi, samuti hallata teavet kinnipeetavate asukoha ja ajakasutuse kohta.
- 16.4.4. Kinnipeetavad töötavad ennekõike töökohtadel, kus ei ole töökohal võimalik pesta ega isiklikke asju hoiustada, mistõttu ei ole muude esemete töökohale kaasavõtmine mõistlik ega vajalik.
- 16.4.5. Nimetatud esemed lubatakse kaasa võtta, kuna töökohal on pesemiseks mõeldud ruum, mistõttu on sellise erisuse lubamine otstarbekas. Söökla abitöölistel, kelle tööpäev algab enne päevakavas ette nähtud äratust (va toidujagajad), on lubatud töökohas juua isiklikku kohvi või teed, mistõttu lubatakse selleks vajalikud ained hoida töökohal. *(Täiendatud 25.02.2022 nr 1-1/22/22, jõust. 01.03.2022)*
- 16.4.6. Kuna tegemist on erinevate erialadega, võib praktikaks vajalik riietus erineda kinnipeetavate vormiriietusest ja seetõttu on otstarbekaks tagada kõigile praktilisel osalevatele kinnipeetavatele nõuetekohane riietus. Riideid hoitakse tootmishoone riietusruumis, et need kaduma ei läheks või et kinnipeetavad ei kasutaks neid sihipäratult. *(Muudetud 31.03.2023 nr 1-1/23/29, jõust. 03.04.2023)*
- 16.4.7. Markeeritud tööriista väljastamine tagab selle, et vangla saab kontrollida, kas tööriist on kinnipeetava käes ning kas seda kasutatakse ainult tööülesannete täitmiseks. Teavitada on vaja selleks, et vanglateenistus teaks, et tööriista võidakse kasutada õigusrikkumise toimepanemiseks või selle ärahoidmiseks. Töökohalt või -objektilt ei tohi kinnipeetavad tööriistu ega vahendeid kaasa võtta vangla julgeoleku kaalutlusel, kuna need on tihtipeale ohtlikud ja kinnipeetavale iga päev kasutamiseks keelatud esemed. Pealegi on tegemist varaga, mis peab olema kohas, kuhu nende omanik on nende kasutamise ette näinud.
- 16.4.8. Tegemist on ühest hoonest teise liikumisega, sestap on järelevalve tagamiseks vaja nii vanglateenistuse ametnike kontrolli saatmisel kui ka läbiotsimist, et tõkestada keelatud esemete sattumist õppe- köögi või tööstushoone territooriumilt välja. Metallitsija on üks abivahend keelatud esemete avastamisel.
- 16.4.9. Keelu eesmärk on ennekõike tagada vangla üldine julgeolek.
- 16.4.10. Vangla majandustöödel töötavate kinnipeetavate tööaja arvestusega tagatakse kinnipeetavale töötasu realselt töötatud aja järgi.
- 16.4.11. Kinnipeetava töökohustus tuleneb VangS § 37 lg 1. Käesolevas punktis täpsustatakse kinnipeetava tööle vormistamise ja rakendamise korraldust. Kinnipeetavat rakendatakse tööle aja- või tükitööle.
- 16.4.12. Kinnipeetava tööle rakendamise pädevus on üksuse juhil ning tööle rakendamine vormistatakse käskkirjana.
- 16.4.13. Katseaja jooksul on võimalik veenduda, et kinnipeetaval on kaitises töötamiseks vajalikud oskused ja kogemus ning ta täidab tööülesandeid kohusetundlikult.
- 16.4.14. Allkirja vastu tööriiete väljastamise eesmärk on tagada, et kinnipeetav saaks aru, et ta on kohustatud tööriiete korrasoleku eest vastutama. Tööriideid hoitakse selleks ettenähtud kohas, et oleks tagatud nende allesolek.
- 16.4.15. Nõuete täitmine on vajalik kinnipeetava enda turvalisuse ja vangla julgeoleku tagamiseks.
- 16.4.16. Selliselt tagatakse, et tööriistu ei tarvitata õigusrikkumise toimepanemiseks või keelatud tegevuseks (nt trellide saagimiseks).

- 16.4.17. Kuna õppepraktika toimub vangla töösakonnas, kehtib käesolev peatükk ka õppepraktikal viibivatele kinnipeetavatele.
- 16.4.18. Keeluga tagatakse vangla üldine julgeolek, võimalik keelatud esemete liikumine ning omavaheline infovahetus. Sätestatu ei keela kinnipeetava suhtlemist temaga tootmishoone ühes ja samas ruumis töötavate kinnipeetavatega.
- 16.5. Sotsiaalprogrammides osalemine**
- 16.5.1. Märgitud tegevusi korraldatakse kinnipeetavaga juhtumite põhjal, aluseks on riskihindamine ja individuaalne täitmiskava. Juhtumipõhine töökorraldus tagab selle, et kinnipeetavad teevad täpselt nende riske maandavaid tegevusi.
- 16.5.2. Vahistatule ei ole vangla kohustatud võimaldama sotsiaalprogrammides ja tugirühmades osalemist, kuid vahistatu võib sotsiaalprogrammis osalemiseks pöörduda kontaktisiku poole.
- 16.5.3. Eesmärk on tagada efektiivne töö kinnipeetavaga nii individuaalselt kui ka rühmatööna. Seepärast on mõistlik kinnipeetav, kes seda takistab, teatud ajaks või lõplikult tegevusest eemaldada.
- 16.5.4. Vajalik selleks, et kinnipeetav oleks toimumise ajast teadlik, tagades sellega ka tema osavõtu.
- 16.5.5. Kinnipeetav peab täitma talle pandud kohustuse, vastasel juhul on võimalik teda distsiplinaarkorras karistada.

## **17. Sportimine, huvitegevus, raamatukogu kasutamine ning muud vaba aja veetmise võimalused**

### **17.1. Sportimine**

- 17.1.1. *(Kehtetuks tunnistatud 25.02.2022 nr 1-1/22/22, jõust. 01.03.2022)*
- 17.1.2. Kinnipeetavail võimaldatakse päevakava järgi tegelda kehakultuuriga nii osakonnas kui ka vangla spordirajatistes. Osakonnas sportides võib harrastada aeroobseid tegevusi (nt kõndimine, harjutused erinevatele lihasrühmadele jms). Spordirajatistes saab mängida meeskondlikke sportmänge (nt võrkpalli, korvpalli jms). Vanglas on kehakultuuriga tegelemise eesmärk säilitada kinnipeetava füüsi, mitte teha saavutusporti. Spordirajatise kasutatakse graafiku järgi ning graafikut koostades arvestatakse eelkõige kasuliku tegevusega hõivatud kinnipeetavate suurema spordirajatiste kasutussagedusega.
- 17.1.3. Spordivahendite eesmärgipärane ja heaperemehelik kasutamine aitab ära hoida kinnipeetavate vigastamist või spordivahendite lõhkumist. Kui kinnipeetav paneb spordirajatises toime distsipliinirikumise, on vanglateenistuse ametnikul õigus lõpetada sporditegevus, kuna ohtu võib sattuda vangla julgeolek.
- 17.1.4. Kinnipeetavad võivad vanglas teha sporti spordisaalis või -väljakul. Spordirajatise valiku otsustab vanglateenistuse ametnik, kellel on infot, milline rajatis on vaba ja mis seisukorras see on.
- 17.1.5. Kinnipeetav vastutab oma tegevuse eest ka sportimise ajal. Ta ei tohi tekitada olukorda, kus satuks ohtu tema enda või teiste elu või tervis. Kui kinnipeetav on treeningul viga saanud, tuleb kohe teavitada vanglateenistuse ametnikku, et korraldada vigastatud kinnipeetavale vajaduse korral kiiresti arstiabi.

### **17.2. Huvitegevus**

- 17.2.1. Huvitegevuse tagamise kohustus vanglal puudub, kuid vastava võimaluse olemasolul võimaldatakse kinnipeetavale huvitegevus.
- 17.2.2. *(Kehtetuks tunnistatud 25.02.2022 nr 1-1/22/22, jõust. 01.03.2022)*
- 17.2.3. Huvitegevuse sisu on huvist lähtuv juhendatud tegevus, et omandada teadmisi ja oskusi. Huvihariduse kaudu arenevad tähtsad isiksuseomadused, nagu töökus, sihikindlus, saavutusvajadus ning vastutus- ja kohusetunne.
- 17.2.4. *(Kehtetuks tunnistatud 25.02.2022 nr 1-1/22/22, jõust. 01.03.2022)*
- 17.2.5. Kuna töövahendite ja materjalide näol on tegemist tihtipeale ohtlike ja kinnipeetavale igapäevaselt kasutamiseks mõeldud keelatud esemetega, on põhjendatud nende esemete ainult huvitegevuse ruumides kasutamine. Lisaks on tegemist vangla varaga, mis peab asuma kohas, kuhu vangla on nende kasutamise ette näinud. Käsitöö, muusika või muu huvitegevuse võimaldamise eesmärk vanglas on luua kinnipeetavale pärast vabanemist eeldused ühiskonnas hästi toimetulemiseks, mistõttu nähakse ette ka võimalus, et vangistuse jooksul huvitegevuse käigus valminud ühe teose

võib kinnipeetav paigutada lattu või saata väljapoole vanglat juhul, kui ta tasub valmistamiseks kasutatud materjalide kulud. Teose välja saatmisel tasub ka välja saatmise kulud. *(Täiendatud 20.06.2021 nr 1-1/21/34, jõust. 01.07.2021)*

**17.3. Raamatukogu kasutamine** *(Kehtestatud 20.06.2021 nr 1-1/21/34, jõust. 01.07.2021)*

- 17.3.1. Selgitab kinnipeetavale, kes korraldab vanglas raamatukoguteenuse osutamist.
- 17.3.2. Sätte eesmärk on vältida teavikute kogunemist ühe isiku kätte, niisamuti selgitada, et sõltumata teavikust on teavikud vanglas mõeldud eesmärgipäraseks kasutamiseks, s.t. lugemiseks, muudel eesmärkidel vangla teavikute kasutamine ei ole lubatud.
- 17.3.3. Vältimaks teavikute abil keelatud esemete üle andmist teistele kinnipeetavatele, on kinnipeetavatel keelatud anda teavikuid teistele kinnipeetavatele edasi.
- 17.3.4. Kinnipeetav on teadlik, et tal on võimalik ka õppekirjandust laenutada vähemalt kord kuus.
- 17.3.5. On sätestatud kinnipeetava vastutus teaviku rikkumise korral.
- 17.3.6. Eesmärk on suurendada kinnipeetavate vastutust teavikute hoidmisel ja sätestada sanktsioonid nende rikkumiste korral, niisamuti tagada, et Vangla vara jääks Vangla territooriumile ning ei satuks võõraste isikute valdusesse.
- 17.3.7. Kinnipeetav on teadlik, millal leiab aset osakonnas olevate teavikute roteerimine, millest tulenevalt on kinnipeetav teadlik, et kasutuses olevad teavikud tuleb tagasi riulisse panna ning roteerimise järgselt on võimalik saada uusi teavikuid.

**18. Usuvabaduse tagamine** *(Kehtestatud 25.02.2022 nr 1-1/22/22, jõust. 01.03.2022)*

- 18.1. Eesti Vabariigi põhiseaduse § 40 on igaühel on südametunnistuse-, usu- ja mõttevabadus. Kuulumine kirikutesse ja usuühingutesse on vaba. Riigikirikut ei ole. Igaühel on vabadus nii üksinda kui ka koos teistega, avalikult või eraviisiliselt täita usutalitusi, kui see ei kahjusta avalikku korda, tervist ega kõlblust. Vastavalt VangS § 62 sätestatule tagab vanglateenistus kinnipeetavale usuliste vajaduste rahuldamise. Vastavalt kirikute ja koguduste seaduse (KiKoS) § 9 lg 1 sätestatule kinnipidamisasutustes viibijal on õigus täita usulisi talitusi vastavalt oma usutunnistusele, kui see ei kahjusta avalikku korda, tervist, kõlblust, vanglas kehtestatud korda ega teiste seal viibivate isikute õigusi. 17.09.2020 kiitis heaks Eesti Kirikute Nõukogu usuvabaduse miinimumstandardid vanglates, mis täpsustab kinnipeetavatele tagatavate usuvabaduse tagavate nõuete ja meetmete miinimumi.
- 18.2. KiKoS § 9 lg 2 järgi korraldab jumalateenistusi ning usulisi talitusi ravi-, õppe- ja hoolekandetasutustes usuline ühendus omaniku või asutuse juhi, kinnipidamisasutustes vangla direktori, kaitseväes struktuuriüksuse ülema ning Kaitseliidus maleva pealiku loal.
  - 18.2.1. Eesmärk on rahuldada kõigi huvitatud kinnipeetavate usulised vajadused.
  - 18.2.2. Kaplan vestleb enne kinnipeetavaga, et selgitada tema usulised vajadused ja see, kas isik on motiveeritud osalema jumalateenistusel jt religioossetel üritustel.
  - 18.2.3. Kui kinnipeetav ei saa julgeolekukaalutlustel või muul olulisel põhjusel (nt raske haigus) jumalateenistusel osaleda, võib ta taotleda individuaalset sakramentidega (ristimine, armulaud) jumalateenistust eluosakonnas. Üldjuhul jagatakse sakramente kabelis, erandkorras võib seda teha ka muus kohases ruumis. Religioossetele üritustele registreerimine on kinnipeetavale vabatahtlik. Registreerimiseks tuleb pöörduda kontaktisiku poole. Kui kinnipeetav on saanud loa osaleda religioossetel üritustel ja on kabelisse tulnud, on üritusel osalemine talle kohustuslik. See tähendab, et kinnipeetav peab käituma korrektselt ega tohi oma tegevusega häirida ürituse korraldamist.
  - 18.2.4. Kinnipeetavad toimetatakse kabelisse üksnes usutegevuseks, teised tegevused on seal keelatud ega oleks kooskõlas kabelis viibimise eesmärgiga. Kõrvaline tegevus on see, mis ei ole toimuva ürituse kavas ette nähtud ega ole seda otseselt vaja korraldada. Kõrvaline tegevus võib olla näiteks kinnipeetavate omavaheline vestlemine, esemete üleandmine ja vahetamine, demonstratiivne ja väljakutsuv käitumine, tavapärasest valjema häälega laulmine ning palvetamine.
  - 18.2.5. VangS § 90 lg 3 alusel hoitakse vahistatut ööpäev läbi lukustatud kambris, välja arvatud aeg, mil ta töötab või õpib. Sama paragrahvi lõike 5 järgi on vangla või arestimaja kohustatud võtma kõik meetmed, et vältida eri kambritesse paigutatud vahistatute omavahelist sidepidamist. Eeltoodu põhjal ei võimaldata vahistatuil võtta osa jumalateenistusest, kuid nad võivad hingehoidlikes küsimustes individuaalselt pöörduda vangla kaplani poole.

- 18.2.6. Kui kinnipeetav soovib, et kaplan nõustaks teda individuaalselt või kuulaks teda ära, on tal selleks võimalus tagatud. Kaplan organiseerib oma hinnangu ja töökorralduse põhjal kinnipeetavale vajaduse korral individuaalse vastuvõtu.
- 18.3. Vangla tagab oma võimaluse piires kinnipeetavale, olenemata tema usutunnistusest, vajaduse korral kohtumise sama religiooni esindajaga, arvestades KiKoS § 9 lg 1 erisusi.

- 18.4. Usulise sümbolika väljastamise vajaduse kinnipeetavale otsustab vangla kaplan. Kinnipeetavale vangla poolt väljastatud usulise sümbolika üle peab vangla arvestust.

Pühapiltide arvu piiramine on põhjendatud ja vajalik, kuna nende liigne kogus raskendab oluliselt järelevalve toimingute teostamist, nimelt kambri visuaalset kontrolli ja läbiotsimist. Piirang ei ole ebamõistlik, kuna maksimaalselt 3 pühapilti (Jumalaema, Jeesus Kristus, üks kaitsepühak) on piisav kogus usuliste toimingute tegemiseks ja suurem hulk pühapilte võib mõjuda häirivamalt ilma usulise orientatsioonita või teise usulise orientatsiooniga kinnipeetavatele. Tegemist on võrdse kohtlemise ja tasakaalu tagamisega usuvabaduse rakendamisel.

Usulise sümbolika väljastamise vajaduse kinnipeetavale otsustab vangla kaplan. Kinnipeetavale on võimalik saata vanglasse religioosset sümbolikat maksikirjaga. Maksikirjaga saadetud religioosne sümbolika peab vastama kodukorras sätestatud tingimustele ning kätte andmine toimub kaplani loal.

- 18.5. Eesmärk on, et kinnipeetavad ei kasutaks religioosset sümbolikat mitte usutava kohaselt ega teisi kinnipeetavaid ja vanglateenistujaid häirides. Näiteks võib kinnipeetav palvehelmeid kasutada oma kambri, elusektsioonis, jalutades ja kabelis, mitte aga koolis, sotsiaalprogrammis või mõnes muus vangla organiseeritud tegevuses.
- 18.6. VSKE § 60 lg 1 järgi võib kinnipeetaval kartseris olla pühakiri.
- 18.7. Kui kinnipeetav soovib abielu kiriklikult laulatada, pöördub ta esmalt kontaktisiku poole, kes edastab kinnipeetava soovi kaplanile. Kaplan kohtub kinnipeetavaga ning selgitab abielu sõlmimiseks vajalikke tingimusi ja toiminguid. Kui kinnipeetav soovib abielu laulatada, määrab laulatuse kuupäeva kaplan. On võimalikud kolm varianti: 1) kaplan laulatab varem registreeritud abielu, 2) abielu registreerib notar, 3) abielu registreerib ja laulatab registreerimisõigust omav kaplan.

## 19. Meditsiiniline teenindamine

- 19.1. Alus tuleneb VangS § 49 sätestatust, mille kohaselt on tervishoid vanglas riigi tervishoiusüsteemi osa. Tervishoidu vanglas korraldatakse tervishoiuteenuste korraldamise seaduse alusel (TTKS). Kinnipeetavale tervishoiuteenuste osutamist rahastatakse riigieelarvest Justiitsministeeriumi vahendusel. Seega kõik nõuded kinnipeetavate ravi kvaliteedile lähtuvad samadest alustest, mis vabaduses viibivatele isikutele. Tulenevalt põhiseaduse § 28 on kinnipeetaval õigus tervise kaitsele. Samas aga lasub ka kinnipeetaval vastutus enda tervise eest hoolt kanda, tugevdades organismi ja ennetades haiguste teket (mittesuitsetamine, regulaarne kergem füüsiline koormus töötamise või sportimise näol, isikliku hügieeni pidamine, kambri korrashoid, igapäevane värskes õhus viibimine, ettenähtud raviskeemi korrektne täitmine jms). Meditsiinosakonna tegevust litsentsib ja järelevalvet teostab Terviseamet.
- 19.2. Tulenevalt TTKS § 2 lg 1 on tervishoiuteenus tervishoiutöötaja tegevus haiguse, vigastuse või mürgituse ennetamiseks, diagnoosimiseks ja ravimiseks eesmärgiga leevendada inimese vaevusi, hoida ära tema tervise seisundi halvenemist või haiguse ägenemist ning taastada tervist. TTKS § 3 lg 1 kohaselt on tervishoiutöötajad arst, hambaarst, õde ja ämmaemand, kui nad on registreeritud Terviseametis ning sama seaduse § 3 lg 2 kohaselt võib tervishoiutöötaja osutada tervishoiuteenuseid omandatud eriala piirides, mille kohta talle on väljastatud Terviseameti tõend tervishoiutöötajana registreerimise kohta. Terviseamet on väljastanud Tallinna Vanglale tegevusloa ambulatoorseks psühhiaatriateenuseks, peremeditsiiniteenuseks, infektsioonhaiguste, hambaraviteenuseks, radioloogiateenuseks, günekoloogiateenuseks, oftalmoloogiateenuseks, neuroloogiateenuseks, üldkirurgiateenuseks, dermatoveneroloogiateenuseks ja statsionaarseks tuberkuloosahaigete raviks ja hooldusravi teenuseks. Teenuse maht sõltub eelarvelistest vahenditest. Kui kinnipeetava tervislik seisund vajab tervishoiuteenust, milleks puudub vanglal tegevusloa või vastav meditsiinitehnika, siis suunab meditsiinosakond ta tervishoiuteenuse osutaja juurde, kel on vastav tegevusloa ja kellega on sõlmitud vastav leping. Plaanilise tegevuse juures lähtutakse eelarvelistest vahenditest ja eesmärkide prioriteetsusest. Erakorralise seisundi puhul lähtutakse kinnipeetava tervislikust seisundist.

- 19.3.** Kinnipeetavate registreerimisel järjekorda lähtutakse probleemi tõsidusest ja erakorralisusest, st kohest sekkumist vajavate probleemide korral kutsutakse kinnipeetav vastuvõtule esimesel võimalusel, plaaniliste uuringute või konsultatsioonide korral lisab arst kinnipeetava järjekorda. See tagab töö sujuvuse, nii ei kuhju kinnipeetavad ühele vastuvõtule, samas erakorralist sekkumist vajavad seisundid lahendatakse viivitamatult, välistades ohtu püsiva tervisekahjustuse tekkeks või surmaks. Kui kinnipeetav ei soovi oma terviseprobleemi avaldada, võib ta avaldada soovi arsti vastuvõtule ilma selgitusteta. Sellisel juhul läheb ta üldjärjekorra lõppu.
- 19.4.** Vastavalt VangS § 133 on vanglaametnik kohustatud vangla direktorile või kõrgemale kohalviibivale vanglaametnikule viivitamatult teatama kõikidest karistuse täideviimisel esilekerkivatest tähtsatest juhtudest, mis puudutavad vangla sisekorraeeskirjade täitmist ja vangla julgeolekut, samuti tähelepanekutest kinnipeetava kohta, mis aitavad kaasa karistuse täideviimise eesmärkide saavutamisele. Kinnipeetava või vahistatu haigestumisest, vigastusest või mürgistusest on vanglaametnik kohustatud viivitamata informeerima arsti või õde. Haigestumine on äkki tekkinud terviseseisundi muutus, mis vajab viivitamatut sekkumist. Vältimatut abi vajavad seisundid-olukorrad, kus 24 tunni jooksul meditsiiniabi andmata jätmisel võib tekkida püsiv terviseseisundi halvenemine või surm.
- 19.5.** Kuna töövälisel ajal, puhkepäevadel ja riiklikel pühadel on teenistuses vähem meditsiinistöötajaid, siis osutatakse kinnipeetavale ainult erakorralist ja vältimatut meditsiinilist abi.
- 19.6.** Kui kinnipeetav esitab tervishoiuteenuse osutajale oma tervise kohta valeandmeid, siis ei ole võimalik isikule panna õiget diagnoosi ning määrata vastavat ravi. Tagajärjeks võib olla vale ravi määramine ja see võib osutuda eluohtlikuks.
- 19.7.** Ravimeid määrab ja jagab meditsiinosakond ravimipinalitesse, mistõttu on väga täpselt teada kes, millal ja millist ravimit peab manustama. Ravimi esimesel määramisel selgitab meditsiinitöötaja kinnipeetavale, mis ravimiga on tegemist, milline on oodatav ravitoime, millised on võimalikud kõrvaltoimed ja kuidas ravimit võetakse. Seega ei ole ravimite manustamisel vaja meditsiinitöötajat kaasata. Samamoodi manustavad ravimeid kodustes tingimustes kõik inimesed. Eelduseks on, et ravi vajav inimene on huvitatud tervenemisest ja jälgib täpselt talle antud juhiseid. Meditsiinosakonna koostatud raviskeemi järgimine on väga oluline paranemise protsessi osa. Kui kinnipeetav ei järgi raviskeemi, võib see kaasa tuua haiguse ägenemise, ravimi suhtes resistentsuse tekke ning raskemate haiguste puhul ka eluohtliku seisundi. Samuti on väga oluline viivitamatult teavitada meditsiinosakonda, kui arsti määratud ravimid ei sobi, tekivad kõrvalnähud vms ning tekib vajadus raviskeemi muuta. Kui kinnipeetav ei järgi raviskeemi või keeldub ravimite viivitamatust manustamisest vanglateenistuse ametniku juuresolekul, siis kaalub meditsiinosakond ravi lõpetamist, kuna sunniviisiliselt ei ole õigust isikut ravida, v.a juhul, kui tegemist on eluohtliku seisundi ning erakorralise meditsiiniabi osutamisega ning isik ei ole ise võimeline enda ravimise üle otsustama. Jook ravimite manustamisel peab olema kruusis või topsis tõhusama järelevalve teostamiseks. Metadooni manustamise korral annab vee valvur. Kogu kruusis või topsis oleva vee peab kinnipeetav ära jooma. Ametnikul on võimalik selliselt kontrollida, et kinnipeetav ravimit suust joogi sisse ei poeta. Kui jook manustatakse pudelist, mis võib olla läbipaistmatu või osaliselt kaetud sildiga, on ravimite manustamise kontrollimine oluliselt raskendatud.
- Kõiki ravimeid ei või, tulenedes nende farmakodünaamikast ja farmakokineetikast, purustada kuivõrd selle häirimisel võib ravim osutada mitte oodatud toimet. Seetõttu on meditsiinosakonnal õigus otsustada ravimite, mis ei kuulu narkootiliste ja psühhotroopsete ravimite nimekirja, purustatud või lahustatud kujul andmise vajaduse sõltuvalt konkreetsest ravijuhust. Kui esineb kahtlus, et ravimeid manustatakse ebaõigelt, on meditsiinosakonnal õigus otsustada ravimi andmine viisil, mis võimaldab ravimi manustamise üle paremat järelevalvet. Vedeliku kujul olevat ravimit on täpsem ja lihtsam doseerida, samuti on kinnipeetaval raskem ravirežiimi rikkuda.
- 19.8.** *(Kehtetuks tunnistatud 20.06.2021 nr 1-1/21/34, jõust. 01.07.2021)*
- 19.9.** Ravimi purustamine või lahustamine on vajalik veendumaks preparaadi õiges manustamises, vältimaks kinnipeetavate poolset tahtlikku ravimi kogumist. Narkootiliste ja psühhotroopsete ravimite suuremas doosis manustamine võib kaasa tuua eluohtlikke ravimmürgistusi.
- 19.10.** Ravimid väljastatakse vaid plasttopsid, vältimaks teravate servadega või purunemisohtlikke materjale, millega kinnipeetaval on võimalik end tahtlikult või tahtmatult vigastada. Ravimitopsile kantakse kinnipeetava nimi, kambri number ning väljastamise ja ravi lõppemise kuupäev põhjusel, et oleks võimalik tuvastada, kellele ja millal on ravim väljastatud.
- 19.11.** Glükomeetribade arvuline piiratus on vajalik eelarveliste vahendite tasakaalus püsimiseks. Süstlanõelu vahetab õde vastavalt vajadusele, üks ühele uued vanade vastu, st andes nt 2 nõela,

annab kinnipeetav vastu 2 kasutatud nõela. Seega võib kambris olla sõltuvalt päevas tehtavate süstete arvust maksimum arv nõelu. Nõelte vahetamiseks tuleb kinnipeetav avatud sektori korral trellukse juurde, kinnises sektoris toimub nõelte vahetamine läbi luugi. Kui kinnipeetav ei viibi nõelte vahetamise hetkel kambris, võib õde jätta nõelad valvurile, kes vahetab nõelad kinnipeetava saabumisel kambrisse (jälgides, et kinnipeetav tagastab kasutatud nõelad). Kambris võib olla vaid 1 insuliini pliiatssüstal ühe toimeaine kohta, kuivõrd tagavara süstlad vajavad säilitamist külmiku temperatuuril. Lantsetinõelu vahetab õde vastavalt vajadusele, üks ühele uued vanade vastu, st andes nt 10 lantsetinõela, annab kinnipeetav vastu 10 kasutatud nõela.

- 19.12.** Pliiatssüstal, süstlanõelad ja lantsetinõelad on teravad torkavad vahendid ja võivad potentsiaalselt olla infitseerunud, ravimi vale kasutuse korral ka ohtlikud, viies veresuhkru taseme liialt madalale. Seetõttu tuleb välistada nende vahendite sattumine valedesse kättesse. Tervishoiutöötaja selgitab kinnipeetavale talle määratud ravirežiimi tagamaks ravimi korrektne doseerimine ja õigeaegne manustamine. Kaitsmaks vangla julgeolekut ja sisekorda ning vanglas viibivate isikute elu ja tervist, võib loetletud asjaolude ilmnemisel kehtestada diabeedihaigele kinnipeetavale väljastatud ravimite manustamine või tarvikute kasutamise piiramine viisil, mis ei sea ohtu diabeedihaige kinnipeetava tervist ega põhjusta ravimi manustamise viibimist, kuid välistab diabeedihaigele kinnipeetavale või teistele isikutele vigastuse või infitseerumisohtu tekke.
- 19.13.** Ravist keeldumise fikseerimine on vajalik, kuna sellisel juhul vastutab kinnipeetav oma edaspidise tervisliku seisundi eest ise. Vanglal puudub õigus kinnipeetavat sunniviisiliselt ravida, v.a kui tegemist on eluohtliku seisundiga.
- 19.14.** Kinnipeetaval on keelatud:
- 19.14.1.– 19.14.3 tarvitada retseptiravimeid arsti ettekirjutuseta, jätta ettenähtud ajal tarvitamata arsti määratud ja/või muu vanglateenistuja antud ravimid (kaasa arvatud käsimüügiravimid) ja omada ravimeid kambris, välja arvatud meditsiinosakonnast plasttopside väljastatud tablettidest erinevas vormis ja nõuetekohaselt markeeritud ravimid. Justiitsministri 01.10.2011 määruse „Järelevalve korraldus vanglas” § 38 lg 1 kohaselt jagavad vanglateenistuse ametnikud kinnipeetavatele ravimeid, järgides vangla tervishoiutöötaja ettenähtud kogust ja aega. Sama § lg 2 kohaselt psühhotroopsete ja narkootiliste ravimite jagamise juures peab viibima tervishoiutöötaja. Lõike 3 kohaselt on vanglateenistuse ametnik kohustatud kontrollima, et kinnipeetav manustab ravimi. Ravirežiimist kinnipidamine on tulemi saavutamiseks äärmiselt oluline, ravimite kontrollimatu tarvitamine võib kaasa tuua fataalseid tagajärgi. Ka on oluline, et ravimid on kallid ja nende tarvitamine peab täitma vaid tervenemise eesmärki.
- 19.14.4. Omaalgatuslikult ja ilma arsti ettekirjutuseta ennast augustada, rõngastada, midagi lisada, midagi ära võtta jne – omaalgatuslik augustamine, rõngastamine jne on vanglas keelatud ja ohustab kinnipeetavate ja teiste vanglas viibivate isikute tervist, sest seeläbi võivad hakata levima erinevad nakkushaigused (HIV, hepatiit jm vere teel levivad haigused). Tätoveeringu (märgi) eemaldamine on raskendatud tegevus ja võib kahjustada isiku tervist jäädavalt. Tegemist võib olla ka ühe enesevigastamise meetodiga. On selge, et selliste tegevuste käigus on infektsioonide tekke oht väga kõrge. Vang ei tohi omaalgatuslikult oma keha moondada, augustada, samuti ei tohi lasta teha seda teistel.

## **20. Ametnike vastuvõtt**

Märgukirjadele ja selgitustaotlustele vastamise seaduse § 4 lg 1 kohaselt korraldab riigi- või kohaliku omavalitsuse või muu avalik-õigusliku juriidilise isiku asutuse juht isikute vastuvõtmise selleks pädeva ametniku või töötaja poolt või võtab isikud ise vastu selleks ettenähtud ja avalikult teatavaks tehtud vastuvõtuajal. Asutuses tuleb vastuvõtuaeg ette näha igal kuul vähemalt kolme tunni ulatuses. Kinnipeetav peab taotluses põhjendama, miks ta soovib vastuvõtule saada ning miks tal ei ole võimalik vangla poole pöörduda kirjalikult.

## **21. Distsiplinaarmenetlus ja distsiplinaarkaristuste täideviimine**

- 21.1.** Distsiplinaarmenetluse eesmärk on distsiplinaarsüüteo kiire ja täielik avastamine, süüdlase ja süüteo põhjuste väljaselgitamine ning distsiplinaarkaristuse õiglane määramine. Distsiplinaarmenetluse ajend on dokument, mis sisaldab andmeid distsiplinaarsüüteo kohta. Vanglas algatakse distsiplinaarmenetlus siis, kui ilmnevad distsiplinaarsüüteo tunnused, mis on fikseeritud ettekandena.
- 21.2.** Distsiplinaarsüüteoks peetakse süülist tegu, mis seisneb õigusaktidest tulenevate kohustuste täitmata jätmises või mitte nõuetekohases täitmisel. VangS §-de 63 ja 100 järgi on vanglateenistusel

õigus vangistusseaduse, vangla sisekorraeeskirja või muude õigusaktide nõuete süülise rikkumise eest kohaldada kinnipeetava suhtes distsiplinaarkaristusi.

- 21.3.** Tulenevalt vangistusseaduse § 101 lg-st 2 ning § 65 lg-st 1 vahistatule/kinnipeetavale määratud distsiplinaarkaristus, nt isiklike vahendite arvelt lisatoitlustamise õiguse keelamine (vahistatute puhul), kokkusaamise või isikliku elektriseadme kasutamise keeld (süüdimõistetute puhul) pööratakse täitmisele kohe. Loetletud distsiplinaarkaristuste puhul ei esine täitmisele pööramist takistavaid asjaolusid, mistõttu eesmärgipärane on pöörata distsiplinaarkaristus täitmisele kohe, ehk käskkirja allkirja vastu üleandmise hetkest. *(Muudetud 25.02.2022 nr 1-1/22/22, jõust. 01.03.2022)*
- 21.4.** VangS § 38 lg 2<sup>2</sup> kohaselt võib kinnipeetava töölt kõrvaldada või töökohustusest vabastada, kui kinnipeetav ei ole võimeline töökohustust täitma või töötamine ohustab tema enda või vangla julgeolekut või töötamine ohustab vangla distsiplinaarkorda. Kinnipeetava tööle võtmise, töölt kõrvaldamise ja töölt vabastamise korra kehtestab justiitsminister määrusega. Justiitsministri 07.02.2007 määruse nr 9 „Kinnipeetava tööle võtmise, töölt kõrvaldamise ja töölt vabastamise kord“ (edaspidi kord) § 5 lg 2 p 8 põhjal peatub kinnipeetava töökohustus distsiplinaarkaristusena kuni üheks kuuks töölt eemaldamise korral. VangSi § 65 järgi pööratakse distsiplinaarkaristus üldjuhul täitmisele kohe. Kui aga kinnipeetavale on määratud karistuseks töölt eemaldamine kuni üheks kuuks, arvestatakse karistuse algust hetkest, mil kinnipeetav reaalselt töölt eemaldatakse.
- 21.5.** Tavaliselt ei kanna kinnipeetavad kartserikaristust kambris, kuhu nad on paigutatud tavarežiimi puhul. Kartserikaristuse kandmiseks teise kambrisse või osakonda paigutatud kinnipeetav on kohustatud kaasa võtma kõik temale kuuluvad esemed. Kinnipeetava juures kambris olnud isiklikud asjad antakse lattu ning tagastatakse kinnipeetavale pärast kartserist vabastamist. Vangla ei taga, et kinnipeetav paigutatakse tagasi eluosakonda või kambrisse, kust ta kartserikaristust kandma saadeti. Vangla ei vastuta kinnipeetava endisesse kambrisse või eluosakonda jäetud esemete eest. Leitud esemetega, mille omanikku ei suudeta tuvastada, toimitakse vangistust reguleerivate õigusaktide alusel.

## **22. Ümberpaigutamine ja vanglast vabastamine**

- 22.1.** Vanglast vabastatakse justiitsministri 25. 01. 2001. a määruse nr 11 „Kinnipeetava vanglast vabastamise kord“ alusel. Korras on sätestatud vangla toimingud, mida on vaja teha, et kinnipeetavat vanglast vabastamiseks ette valmistada ning vabastada.
- 22.2.** Kinnipeetavad paigutatakse ümber täitmisplaani alusel.
- 22.3.** Kinnipeetaval lasub kohustus vahetult enne vabanemist või ümberpaigutamist teise vanglasse tagastada vanglale tema kasutuses olnud vangla vara. Ümberpaigutamise korral teise vanglasse ei pea kinnipeetav vanglavormi tagastama. Vangla vara tagastamise fikseerib vanglateenistuse ametnik. Kinnipeetav on kohustatud enne vanglast vabanemist või ümberpaigutamist teise vanglasse panema kambris kokku kõik temale kuuluvad isiklikud asjad ja need kaasa võtma.
- 22.4.** VangS § 75 lg 3 põhjal tagastatakse kinnipeetavale vabastamise korral vanglateenistuse hoiul olnud esemed ja dokumendid ning isiklikud riided. Kui isiklikud riided puuduvad või ei vasta aastaajale, annab vanglateenistus vabastatavale riided tasuta. VSKE § 64 lg-te 1 ja 6 järgi tagastatakse vanglast vabastatule hoiul olevad asjad, mida kinnipeetav allkirjaga kinnitab.
- 22.5.** Kui kinnipeetaval puuduvad vanglast vabastamise ajal isiklikud riided või ei vasta need aastaajale, siis esitab ta vähemalt kaks nädalat enne vabanemise kuupäeva vanglale taotluse saada riided humanitaarkorras. Esitatud taotluse alusel annab vangla kinnipeetava vabanemise päeval humanitaarkorras riided ning võimaluse korral antakse need tasuta.
- 22.6.** Vabastatava isiku tuvastab vangla, lähtudes „Kinnipeetava vanglast vabastamise korra“ §-st 19. Kinnipeetavalt küsitakse tema elulooandmeid ning tema vastuseid võrreldakse vabastamisõiendi ja isikliku toimiku andmetega. Isiklikus toimikus olevaid fotosid ja eritunnuste kirjeldusi võrreldakse kinnipeetavaga.

Justiitsministri 25.01.2001 määruse nr 11 „Kinnipeetava vanglast vabastamise kord“ § 11 põhjal antakse isikule kaasa vanglast vabastamise õiend, millele kantakse õiendi välja andnud vangla nimetus, õiendi number, kinnipeetava ees- ja perekonnanimi, kinnipeetava sünniaeg või isikukood, kinnipeetava foto, kinnipeetava allkiri, õiendi väljaandmise kuupäev, õiendi kehtivusaeg, kinnipidamise algus ja lõpp, õiendi väljaandja ees- ja perekonnanimi, õiendi väljaandja ametinimetus ning õiendi väljaandja allkiri. Vabastamisõiend kehtib kuue kuu jooksul väljaandmisest arvates ning sellele märgitakse kehtivuse lõpptähtpäev. Kinnipeetav kinnitab isiklike dokumentide, sh vabastamisõiendi kättesaamist oma allkirjaga isikliku toimiku tagumise kaane siseküljel.

- 22.7.** VangS § 75 lg 4 põhjal makstakse kinnipeetavale vabastamise korral välja tema isikuarvel olevatest summadest hoiustatud vabanemistoetus ning vanglasiseseks kasutamiseks jäetud raha. Kui kinnipeetava isikuarvelt väljamakstav summa on väiksem toetuse määrast, siis makstakse kinnipeetavale ühekordset toetust kehtestatud määra ja isikuarvelt väljamakstava summa vahe ulatuses. Väljamakstava toetuse määr on sätestatud justiitsministri 25.01.2001 määruse nr 11 „Kinnipeetava vanglast vabastamise kord“ §-s 23<sup>1</sup>.
- 22.8.** VSkE § 9<sup>1</sup> lg 1 põhjal peetakse kinnipeetava kohta vanglas tervisekaarti. Kui kinnipeetav avaldab soovi saada vabanemise korral tervisekaardi koopiat või haigusloo väljavõtet, siis esitab ta taotluse kooskõlas avaliku teabe seaduses sätestatuga. See väljavõte edastatakse talle vahetult enne vanglast lahkumist allkirja vastu kinnises ümbrikus, et kaitsta delikaatseid isikuandmeid.
- 22.9.** Justiitsministri 25.01.2001 määruse nr 11 „Kinnipeetava vanglast vabastamise kord“ § 27 järgi annab kohtusaalis vabastatud kinnipeetavale tema soovil tagantjärele vabastamisõiendi asutus, kus kinnipeetav vahetult enne vabastamist viibis. Vanglateenistuse ametnik korraldab vabastatud isikule vanglas hoiul olnud asjade, vanglasisesel isikuarvel olnud raha, väärisesemete ja dokumentide üleandmise vangla pääsles esmaspäevast kuni neljapäevani kell 08.30–16.30 ja reedel kell 08.30–15.30. Asjade kättesaamist kinnitab vabanenud isik enda allkirjaga.

Kinnipeetavail on vaja teada, kuidas käituda, kui nad väljaspool vanglat, st kohtusaalist, prokuratuurist, vabastatakse ning millal saab vanglas olevaid isiklikke asju kätte. Isikud saavad teada, et pärast vabanemist võib kirjaliku taotluse alusel saada vanglast vabastamise õiendi tagantjärele. Seda õiendit on vaja eelkõige neile isikuile, kellel ei ole kehtivat isikut tõendavat dokumenti.

### **23. Sõltuvusrehabilitatsiooni osakonna töökord ja üldkohustused**

Sõltuvusrehabilitatsiooni osakonda paigutatakse sõltuvuse diagnoosiga kinnipeetav, kellele on koostatud riskihindamine ja individuaalne täitmiskava, milles kajastub sõltuvusrehabilitatsiooni osakonda paigutamise sobivus. Tallinna Vangla sõltuvusrehabilitatsiooni osakond tegeleb naiskinnipeetavatega. Justiitsministri 25.03.2008 määruse nr 9 „Täitmisplaan“ alusel paigutatakse sõltuvushäiretega meessoost kinnipeetavad Tartu Vanglasse. Sõltuvusrehabilitatsiooni osakonda paigutatav kinnipeetav on motiveeritud loobuma uimastavate ainete tarvitamisest, soovib muuta oma käitumist ja mõtteviisi ning on intellektuaalselt ja keeleliselt võimeline tegelustes osalema. Peatükis on välja toodud sõltuvusrehabilitatsiooni osakonna asukoht; sätestatud sõltuvusrehabilitatsiooni osakonna eesmärk ja meetodid, osakonda paigutamise tingimused ja väljaarvamise ning ennistamise alused. Sõltuvusrehabilitatsiooni osakonnas viibivatele kinnipeetavatele kehtib Kodukorra peatükkides 1 - 22 sätestatu käesolevas peatükis toodud erisustega.

### **24. Emade-lastete osakonna töökord ja üldkohustused**

VangS § 54 lg 1 kohaselt sisustatakse rasedate naiste jaoks vanglas eraldi ruumid ja korraldatakse laste eest hoolitsemine. Emal ja kuni kolmeaastasel (kaasa arvatud) lapsel võimaldatakse ema taotlusel ja eestkostetasutuse nõusolekul elada koos. Vastavalt Justiitsministri 25.03.2008 määruse nr 9 „Täitmisplaan“ § 23<sup>6</sup> lg-le 3 paigutatakse naissoost kinnipeetav või vahistatu, kellel on võimaldatud elada vanglas koos lapsega, ja rase, kellele on meditsiinosakonna juhataja hinnangul vajalik tagada eritingimused Tallinna Vangla emade ja laste osakonnas, ümber Tallinna Vanglasse hiljemalt 2018. aasta 30. detsembriks.

Peatükis on välja toodud emade-lastete osakonna asukoht, sätestatud osakonda paigutamise ja lapse vanglasse taotlemise protsess, samuti toitlustamine ja üldkord, lastele vajalike esemete saamise võimalused, laste eest hoolitsemine, eriarstiabi osutamine ning ema töötamine ja õppimine ning sünnitama viimine ja tingimused.